CORTOMALTESE

HUGO PRATT

ANGE 8

casterman

HUGO PRATT

CORTO MALTESE

TANGO

Coördinatie : Patrizia Zanotti

casterman

POOLSE JODEN EN BIKKERS

Aan het begin van de twintigste eeuw was Argentinië het beloofde land voor de talloze Europeanen die honger en ontberingen leden. In het Galicische Vigo en in de haven van Odessa droomden mannen en vrouwen ervan een nieuw leven te beginnen in Zuid-Amerika, en tal van hen lukte dat ook. De joden, een van de meest vervolgde etnische groepen, wisten zich dankzij hun eigen instituties al snel te organiseren in Argentinië; zo bestond er vanaf 1901 een joodse vereniging ter bescherming van vrouwen en kinderen in Buenos Aires. Rond de synagoge en de familiewinkel ontstonden een samenleving en verenigingen van joden van Poolse, Roemeense, Russische en Sefardische afkomst. Vast staat dat in 1904 de joodse bevolking in Argentinië een half miljoen mensen telde, wat hen tot een van de sterkste immigrantenminderheden maakte.

Men zegt wel dat religie de samenbindende factor vormde voor het joodse volk. Zeker is in elk geval dat het leven rond de synagoge draaide en zoals bij alle vervolgde bevolkingsgroepen waren de eigen wetten strenger dan die van de omringende wereld. Rond 1890 begon de `industriële' exploitatie van de prostitutie in Argentinië. Aanvankelijk met Buenos Aires als middelpunt, later kwamen er ook allerlei soorten bordelen in Rosario, Cordoba, Mendoza, Tucman en Corrientes. Aan deze prostitutie namen Marseillanen, Catalanen, Italianen en Argentijnen deel, maar geen van hen wist de perfectie te bereiken van de Poolse pooiers, die een maatschappij voor onderlinge bijstand oprichtten, eerst Warsavia, later Zwi Migdal geheten.

Warsavia dankt haar bestaan aan religieuze manipulatie en aan de persoonlijkheid van haar oprichter. De starre en moralistische gemeenschap van geïmmigreerde joden verzette zich heftig tegen de pooiers en verjoeg hen uiteindelijk uit de synagoge en het sociale leven. Op deze verbanning volgde bovendien het verbod pooiers te begraven op joodse kerkhoven. Dit vonnis was een harde klap voor de semi-analfabetische en bijgelovig religieuze organisatoren van de `handel in blanke slavinnen'.

Op dat moment betrad Noë Trautman het toneel, een jood uit Warschau die aan het begin van de twintigste eeuw in Argentinië was aangekomen. Een kleurrijke anarchist, die voortdurend Bakoenin citeerde en thuis was in de geschiedenis van de mensheid. Zijn ervaring, persoonlijke moed en vorming maakten hem tot de onbetwiste leider van de pooiers. De samenleving, zowel de joodse als de niet-joodse, die hen vol minachting `souteneurs' noemde, gaf hij ten antwoord dat de echte

PEDRO DE MENDOZA
ALMIRANTE BROWN
RIACHUELO 1924

souteneur diegene is die zijn werknemers vijftien uur per dag laat werken... wat hij zelf nooit deed.

Als overtuigd atheïst dreef hij weliswaar de spot met de religieuze instelling van zijn makkers, maar hij zag ook in dat hun godsdienst hem de kans bood zijn plannen in praktijk te brengen en af te rekenen met de door hem zo gehate conservatieve samenleving. Naar de marge verbannen door de andere joden, wisten de pooiers in diezelfde marge een maatschappij te stichten: uit de kring van deze buitengeslotenen kwam Warsavia voort.

Noë Trautman was niet alleen intelligent, hij was ook moedig. Hij trad elke situatie met opgeheven hoofd tegemoet, hoe vijandig ook. Hij was misschien wel de enige pooier die geen lafaard was en uiteindelijk werden zijn ideeën de filosofie van zijn groep. Zijn vijanden riep hij tijdens een confrontatie waarbij hij alleen stond, toe: `Jullie hebben de macht omdat jullie met meer zijn... Ik ben de rede, en de rede wint altijd...'

Trautman schiep een geheim genootschap van wederzijdse hulp voor de pooiers, geïnspireerd op de Italiaanse carbonari. Maar hij kwam er al snel achter dat het praktischer is binnen de wetten te werken dan in de marge ervan te blijven. Hij besloot dan ook zijn genootschap te legaliseren, en zo werd op 7 mei 1906 in Avallaneda, een voorstad van Buenos Aires, Warsavia opgericht. Acht mannen voegden zich bij Trautman, die de president zou worden. Als medestichters tekenden Sringfeder, Saltzman, Posnansky, Bruschi, Balauth, Feldman, Gost en Selender. Een maand later presenteerden zij de statuten van het genootschap, en Warsavia werd een rechtspersoon.

Zo bereikten zij hun eerste doel: de aankoop van een deel van een begraafplaats waar zij volgens de asjkenazische traditie ter aarde besteld konden worden. Acht boeven en een ontspoorde anarchist legaliseerden het eerste zedeloze genootschap ter wereld. Als rechtgeaard cynicus voegde Trautman een artikel aan de statuten van Warsavia toe dat inhield dat men voor een lidmaatschap een `goede reputatie' moest hebben... Na de aankoop van deze begraafplaats ontwikkelde Warsavia haar eigen sociale leven met culturele kringen, vergaderlokalen voor de leden en een synagoge. De droom van Trautman werd werkelijkheid toen het genootschap kantoren in Avallaneda, de Tucumaastraat en de Lavallestraat verruilde voor een gebouw van twee verdiepingen met tuin in de Argentijnse hoofdstad, in de Cordobastraat.

Vanuit de Cordobastraat, het hoofdkantoor van Warsavia, werd de prostitutie op landelijk niveau geleid en terwijl de Marseillanen en de Catalanen hun conflicten met mes en pistool beslechtten, loste Warsavia problemen geweldloos op, met behulp van geld; de leden accepteerden op democratische wijze de besluiten van een interne rechtbank, benoemd door het directoraat, dwz. Trautman.

Zoals praktisch alle anonieme verenigingen had Warsavia een dubbele boekhouding: één transparante met de gebruikelijke culturele en sociale componenten, en een `werk'-boekhouding waarvan bijna niemand een cijfer te zien kreeg. Warsavia organiseerde ronselacties waarvoor zij agenten naar Centraal-Europa zond. Daar regelde men schijnhuwelijken en schijnverlovingen. Het genootschap kon rekenen op de medewerking van politici, magistraten, politiemensen en gemeenteambtenaren; het bezat zelfs `vrienden' op het ministerie van immigratie.

De laatsten gingen zover geboortebewijzen van minderjarige meisjes te vervalsen, want de reglementen verboden de uitoefening van prostitutie aan personen onder de tweeëntwintig. De meisjes kwamen via Montevideo op Argentijns grondgebied, omdat Buenos Aires van daaruit gemakkelijker te bereiken was en belandden vervolgens op het HK of de verschillende `filialen'. Er vonden veilingen plaats waarop de jonge immigrantes aan de hoogst biedende werden verkocht. Zo kwam de import op de financiële balans van Warsavia naast de exploitatie te staan. De compagnons ontwierpen specifieke wetten. Zo had de prostituee die niet bij haar

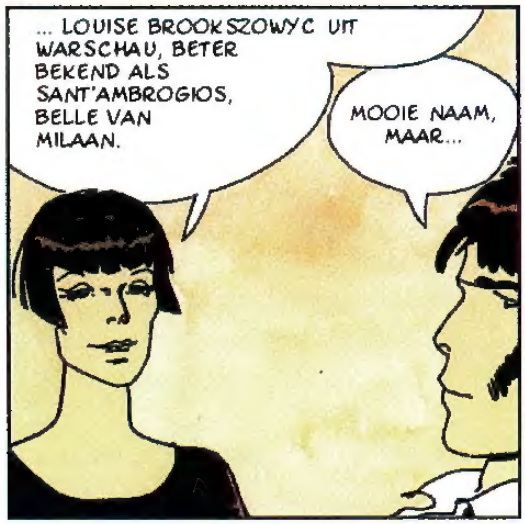

pooier wilde wonen recht op de helft van de inkomsten, zodat zij de mogelijkheid had haar vrijheid te kopen.

Trautman verkoos het verborgene boven het uiterlijk vertoon en het revolvermachismo van andere boeven, en handelde moeilijke gevallen altijd geruisloos af. Hij en zijn vriend Posnansky gedroegen zich correct tegenover de andere souteneurs. De laatste woorden van Trautman, die stierf aan kanker, drukten zijn wens uit dat Warsavia legaal zou blijven. Hij stierf in stilte en werd begraven in stilte. Hij was geen volksheld, zoals andere boeven en gangsters. `El Gallejo' Julio bijvoorbeeld, of Juancito Ruggiero die vereeuwigd werd in een tango nadat hij vermoord was bij het verlaten van het huis van zijn maîtresse. De tekst van deze tango luidde: `Juancito een mooie verraadster doodde hem en sindsdien draagt mijn viola een zwart lint aan alle sleutels.'

Warsavia beleefde haar hoogtijperiode tussen 1920 en 1930. Toen vroeg de joodse gemeenschap hulp om de handel in blanke slavinnen uit te roeien; de Poolse ambassadeur toonde zelf belangstelling voor de kwestie omdat hij de naam Warsavia een belediging vond voor de hoofdstad van zijn land. De pooiers draaiden de ambassadeur een rad voor ogen door de naam van het genootschap te veranderen in Zwi Migdal, wat de bodem onder de aanklacht wegsloeg. Intussen was de Poolse supremacie onder druk komen te staan door de nieuwe generaties boeven, en Simon Rubinstein, een jood uit Odessa, veroorzaakte een scheuring in het hart van Migdal met de oprichting van het Asjkenazum, dat bestond uit Roemenen en Russen. Rubinstein, `de tsaar van de prostitutie', was een buitengewoon vitale figuur, die zichzelf een heethoofd noemde en naar verluidt zoon van een kolonel uit de tsaristische garde en een jodin uit Odessa was. Geheel volgens de Trautmantraditie kocht hij zoveel mogelijk autoriteiten om en veranderde zijn organisatie in een prostitutie-multinational.

Rond 1930 komt Migdal in opspraak: er wordt veel over gesproken in privé-kringen en weinig in het openbaar. Namen als Esther Cohen, Emma de miljonaire, Simon Brutkiewitz en Mauricio Caro, penningmeester, hebben een legendarische klank in de onderwereld. De moed van een prostituee, de integriteit van een politieman en de beslissing van een rechter zijn evenwel genoeg om Zwi Migdals einde te bezegelen. De boeven slagen er niet in de prostituee Rachel Liberman het zwijgen op te leggen: zij neemt contact op met commissaris Julio L. Alsogaray, gezworen vijand van de souteneurs en de corrupte politiemensen, en door zijn vijanden `Alsogaray de Idioot' genoemd. De commissaris geeft rapporten en getuigenissen door aan rechter Rodriguez Ocampo, die op 14 mei 1931 bevel geeft tot een huiszoeking in het hoofdkantoor van Migdal. Een rijk van drieduizend bordelen valt uiteen. Het politieonderzoek strekt zich over het hele land uit; de souteneurs die er niet in geslaagd zijn naar Urugay of Brazilië te vluchten, vallen in handen van de politie. Meer dan honderd arrestaties worden verricht. Het bestuur van de provincie van Buenos Aires besluit tot ontbinding van het genootschap Zwi Migdal, voorheen Warsavia. Maar wijlen Noë Trautman verliest zijn laatste slag niet, want als de Argentijnse justitie de aangehouden boeven wil beschuldigen van illegale organisatie, blijkt dit door Trautmans bepalingen onmogelijk.

Warsavia was legaal...De Argentijnse regering wast haar handen in onschuld; de voorlopige president, generaal Jose Felix Uriburu, verordonneert het verlies van de Argentijnse nationaliteit voor de gearresteerde souteneurs en de verbanning van alle aangeklaagden. Warsavia treedt uit de realiteit de legende binnen. Een legende met een losbandige vader, een ontwikkelde, moedige, anarchistische boef: Noë Trautman.

Juan Antonio de Blas

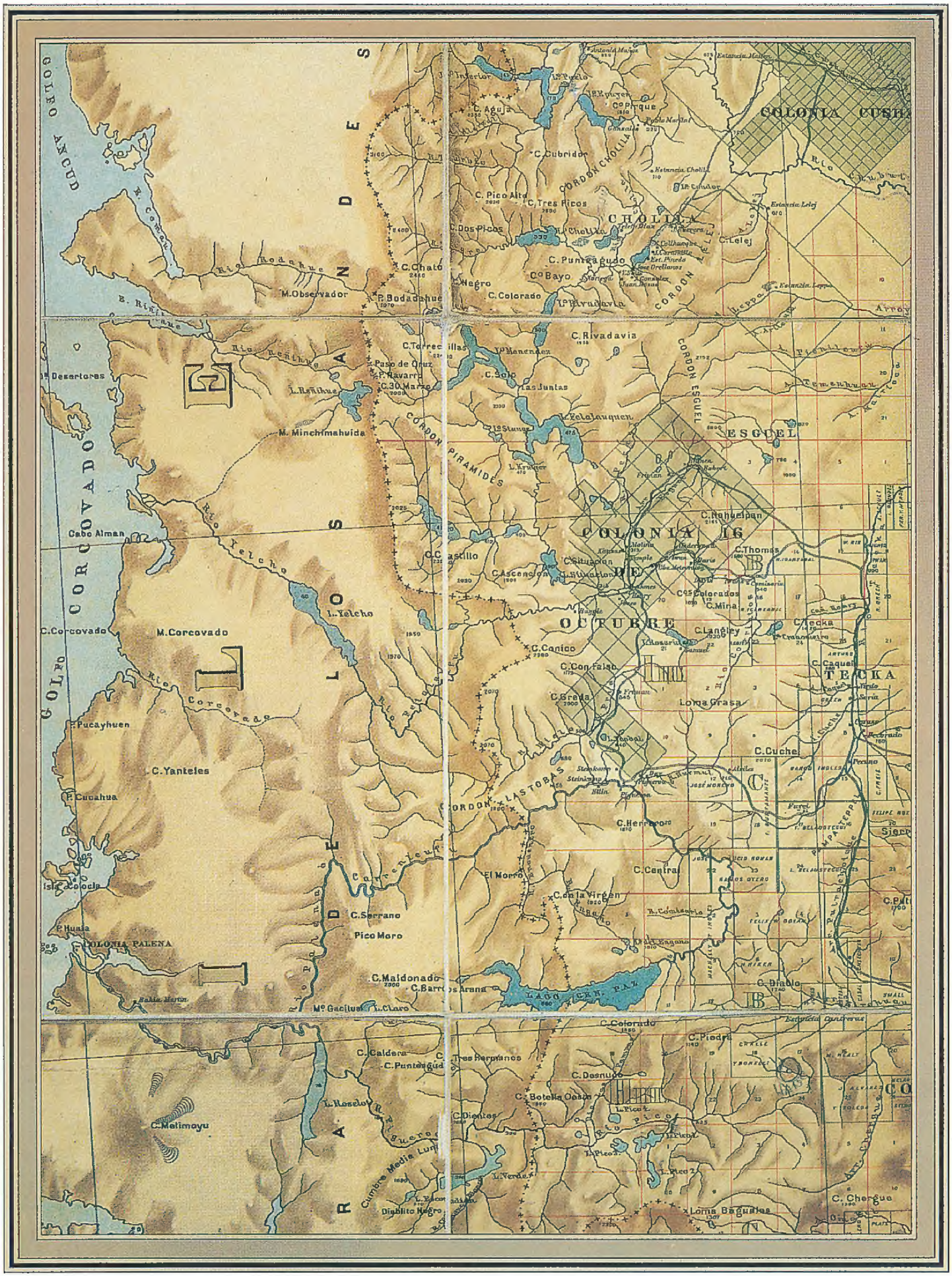

Het Puelomeer en de grote Anglo-Amerikaanse *estancias* waar de drie outlaws zich vestigden. Bij het Puelomeer zou Sundance Kid zijn gedood.

HET LAATSTE SPOOR

Het landschap is fantastisch. Dat is het nu en dat was het toen, en het toen dat ons interesseert is lang geleden, een meidag in 1901. In dat jaargetijde begint in Patagonië, anders dan op ons noordelijk halfrond, de herfst.

Hoog op een heuvel keken drie ruiters naar de sneeuwvlekken op de flanken van het Cholilagebergte. Zo'n honderd meter verder, aan de voet van een lichtglooiende helling, stonden een groepje notenbomen en wat struiken bij het punt waar de Rio Blanco en een arm van de Nutria samenvloeiden. Te oordelen naar hun uiterlijk waren de drie van elders afkomstig. Hun zadels waren van Mexicaanse makelij, heel anders dan de Argentijnse *monturas ciollas* die van geitenvel waren gemaakt. Aan hun riem droegen ze Amerikaanse revolvers van het type *Peace Maker*, maar ook automatische pistolen van recentere datum, type *Mauser* (parabellum), met houten holster mod. 1895 kal. 7.63, van Duitse herkomst en *Winchester* karabijnen.

Een van hen had diepliggende, kleine, blauwe ogen, een korte neus, dunne lippen met een ironische plooi rond de mondhoeken, een zandkleurige snor en vierkante kaken: hij deed denken aan een grote spinnende kat. Nummer twee was misschien iets groter, had wat regelmatiger trekken, een haast Griekse neus, een koele blik, eveneens blauwe ogen, een scherp getekende mond, een rossige baard die al een week op de diensten van een goede kapper wachtte. En nummer drie was jonger en fijner gebouwd: een knap gezicht met hoge jukbeenderen, volle lippen, grijze ogen en een scherpe neus. Ondanks de mannenkleren was het een jonge vrouw. Onder de rand van haar Stetson waren vaag goudbruine krullen zichtbaar. In haar ogen schitterden gouden lichtjes.

`We rijden hier nu al drie dagen rond en houden steeds op deze plek halt om er in stilte eindeloos naar te kijken,' zei de man met de diepliggende ogen. `Daar moet een reden voor zijn.' Met een zucht maakte de vrouw zijn gedachte af: `Inderdaad, Butch, deze plek doet denken aan het land van Circleville, aan het oude Spaanse pad daarboven, in Utah.' Deze laatste zin vertrok met de wind om de blaadjes van de notenbomen te strelen, die licht ritselend reageerden.

`Goed.' Met zijn lijzige zuidelijke accent verbrak de ruiter met de koele blik de stilte. `Dan bouwen we daar ons huis. Ik ga de Valenzuelas waarschuwen.' De beide anderen keken hun metgezel na die in korte galop richting Cholila verdween. De vrouw voelde dat de man tersluiks naar haar keek. Ze haalde haar schouders op en zei met een lachje: `Ik weet het, je hebt gelijk! Harry wordt met de dag onverdraagzamer. Ze spreken hier bijna alleen maar Spaans en hij verstaat er nog altijd niets van. De Welshe kolonisten uit de omgeving praten amper Engels en de Engelsen in Zuid-Argentinië spreken geen Amerikaans – hij heeft gewoon heimwee naar zijn landgenoten...'

`Zijn landgenoten? Maar... zijn wij dat dan niet? En wij hebben dezelfde problemen...' antwoordde de man die Butch heette, terwijl hij de vrouw een blik van verstandhouding toewierp. `Bovendien, lieve Etta, daarginds was het ook zo lollig niet met die agenten van Pinkerton die ons dwars door Amerika nazaten tot we in New York aan boord gingen. Wacht maar af, Harry zal zich uiteindelijk wel aanpassen.'

Butch Cassidy, want hij was het, steeg af, bukte, pakte wat aarde en rook eraan terwijl hij in de verte staarde. `Goeie aarde en vet gras,' zei hij glimlachend. Zo zou een roman kunnen beginnen over de laatste jaren van drie bekende avonturiers van de niet minder bekende Wild Bunch, de beruchte bende bandieten, ook wel Hole-in-the-wall genoemd, die ooit Wyoming teisterde.

Een roman in de stijl van Zane Grey of Curwood, grote namen uit de avonturenromans in de reeks Romantica Sonzogno, met de titel *Nog een laatste spoor*. Het woord `nog' zou de lezer aan het denken zetten, want sporen, door de liefhebbers min of meer erkend, hebben Leroy R. Parker alias Butch Cassidy alias Ingerfield, Harry Longbaugh alias Sundance Kid alias Mr Place en Etta Place, dochter van de achtenswaardige George Capel en kleindochter van Arthur Algernon Capel, zesde hertog van Essex, in groten getale achtergelaten, daarmee sherifs, politiemensen, federale agenten, privé-detectives en premiejagers tot een even hardnekkige als vruchteloze achtervolging dwingend.

Arrestatiebevelen uit diverse landen en Amerikaanse staten, dossiers van onderzoeksbureaus als Pinkerton en Security Agency, weinig, en dan nog vrijwel steeds dezelfde foto's, op een hoopje of aan de muur geprikt op politiebureaus of afgedrukt op de `wordt-gezocht-met-beloning-voor-de-vinder'-affiches aan de witte muren van talrijke *alcadias* en politiebureaus in de grensdorpen van Bolivia, Argentinië, Uruguay en Chili, maar altijd met een geamuseerde gezichtsuitdrukking, zoals op de onvergetelijke laatste groepsfoto die John Schwartz maakte in de winter van 1900 op 1901, direct na een bankoverval in Winnemuca, Nevada.

Zelfs de informatie was altijd min of meer hetzelfde: `Opgepast! De drie figuren zijn bijzonder gevaarlijk, en gaan zeer behendig met wapen en paard om. De vrouw is ongetwijfeld het brein van de yankee-bende die opereert in Zuid-Argentinië.' Deze berichten werden door bureau Pinkerton via een van hun agenten, ene Di Mayo, gezonden naar de federale politie in Argentinië en naar verscheidene plaatselijke dagbladen, die de foto's op de voorpagina zetten en daarbij trouwens de identiteit van Cassidy en Longbaugh verwisselden. Van Etta Place bestaat er alleen maar een foto waarop ze naast Sundance Kid staat en die in New York gemaakt moet zijn, want ze draagt een horloge links op haar bovenlichaam dat vast gekocht is in het beroemde Tiffany's. Hetzelfde wellicht als het horloge, volgens het bijzonder mooie verhaal van Bruce Chatwin, *In Patagonië*, werd aangetroffen op het lichaam van een van de twee yankee-boeven die werden gedood door de Argentijnse bereden politie (die destijds voor het merendeel bestond uit voormalige bandieten uit Chili en Paraguay).

Volgens de getuigenis van een agent die de honderd inmiddels gepasseerd is, Pedro Peñas, betrokken bij de executie van de twee Noord-Amerikaanse boeven, was er een foto van een bijzonder mooie vrouw in het doosje van het horloge geplakt. Op basis van zijn getuigenis stortten journalisten, schrijvers, historici, documentalisten, cineasten en nieuwsgierigen zich in een dolle, chaotische speurtocht naar de waarheid.

Wie waren de twee bandieten wier onthoofde lijken op de veranda lagen van het huis van de gebroeders Hahn, op 9 december 1911, in Rio Pico, iets ten zuiden van Cholila in Chubut? Van wie waren de twee hoofden die luitenant Blanco, van de fronterizos, wilde conserveren in alcohol? Er stond een beloning van 5000 dollar op elk hoofd.

Een Welshe kolonel, ene D. Gibbon, herkende in een van de doden Sundance Kid, maar die identificering was dubieus. Daniel Gibbon en andere Welshmen uit de omgeving, medeplichtig aan een aantal plunderingen en strooptochten van de yankees, wilden de sporen van een voortvluchtige trawant uitwissen door hem dood en begraven te verklaren.

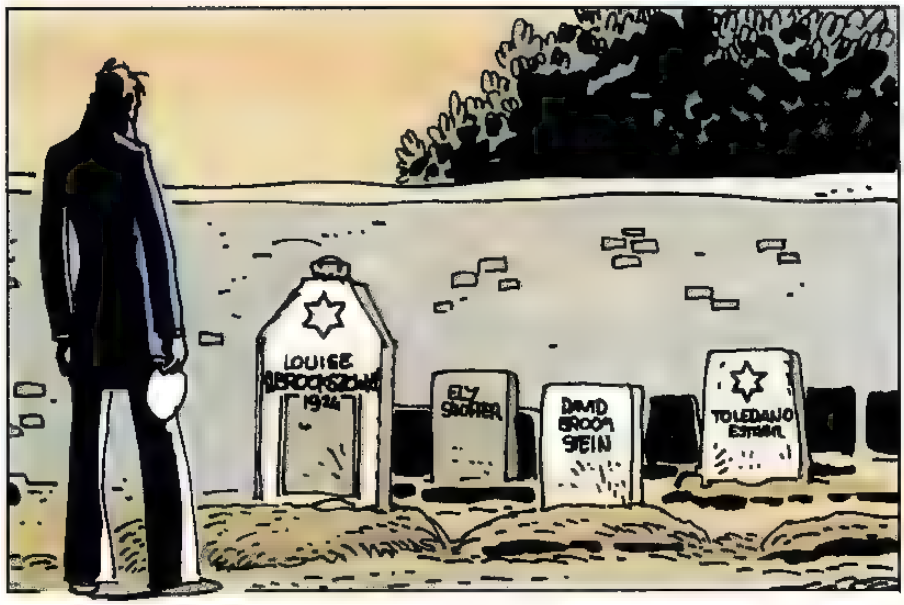

Onder het kruis van het met doornstruiken overwoekerde graf bij de beek van de gebroeders Hahn liggen de resten van Evans en Wilson, twee simpele jongmaatjes van de heropgerichte Wild Bunch. Te jong om verward te worden met Cassidy en Sundance.

Andere bronnen bevestigen dat een van de doden een jonge Engelsman was, John Gardner, die een verhouding gehad zou hebben met Etta Place. Deze zou hem het horloge als teken van liefde hebben gegeven alvorens weer naar Denver (Colorado) te vertrekken vanwege een `blindedarmontsteking' – een eufemisme

voor gonorroe volgens de schrijver J.D. Horano en voor `onwettig kind' volgens Chatwin.

In werkelijkheid verlaat de mooie, harde vogelvrije dame in 1907 de officiële geschiedschrijving om zich met Sundance Kid naar de Verenigde Staten te begeven. In 1924 woonde zij nog, naar men zegt, in Denver met haar dochter Betty Weaver, die in 1932 veroordeeld zal worden voor een gewapende overval. Tijdens de Mexicaanse revolutie wordt er nog over Etta Place gesproken als leverancierster van wapens aan Pancho Villa.

Butch Cassidy en Sundance Kid deden eveneens hun intrede in de legenden van de `slechte' Amerikanen. Praktisch overal stierven en herrezen zij wel een paar keer. Hun graven vind je in Argentinië, Bolivia, Chili en Uruguay. Kruisen zonder inscriptie. Ik heb er zelf een gezien op de Paso de los Cuatreros, een bergpad van het Puelomeer in Argentinië naar Campo Chileno, een soort Hole-in-the-wall, half Patagonisch, half Araucaans. Ik volgde de Valenzuelas, die altijd goede vrienden zijn geweest. Ik weet niet precies meer wat we gingen doen, maar meen me wel te herinneren dat het voor hen belangrijk was. Zij maakten eerst een hoop ruzie met andere Chilenen te midden van paarden en koeien die zij aan het brandmerken waren en sloten vervolgens vrede en vriendschap: ze slachtten een koe, haalden een stuk of dertig zakken wijn te voorschijn en het werd een ongelooflijk feest, iedereen dronken en tevreden rond het vuur. Drie dagen lang.

Bij deze gelegenheid hoorde ik tussen twee slokken door praten over het graf van de gringo. Ik ging erheen met Hugo Valenzuelas en Garibaldi, een bijzondere, kolossale hond, vriend van de familie en groot snuffelaar. Het graf lag, en ligt nog steeds, onder een *coihue*, Indiaanse naam voor een grote boom die doet denken aan de Engelse eik. Het ijzeren kruis was uit een of ander verroest geval gehaald dat als asador (braadspit) voor geiten had gediend. Het graf van de gringo? Maar welke gringo? In elk geval niet Cassidy, want die werd in andere omstandigheden gesignaleerd in Buenos Aires, in Bolivia (waar hij volgens de film van William Goldman aan de zijde van Sundance stierf tijdens het vuurgevecht in San Vicente della Miniera), in Mexico, in San Francisco, in Circleville, met zijn zus Lula Perker Betenson in 1925. Op dat moment zou hij een jaar of zestig zijn.

Het graf van Sundance Kid? Bij een bepaalde gelegenheid bevestigde Cassidy dat zijn vriend in de buurt van het Epuyen Meer was gedood. Dat meer bestaat niet, maar er is wel een beek met die naam, die uitmondt in het Puelomeer ten oosten van Arauco. De leden van de Chileense families van de Valenzuelas en de Riquelmes leven al sinds generaties in dit gebied en de oude Valenzuelas vertelde me dat hij als jongen werkte voor *cuatreros* gringos. Welnu, deze woorden hebben een specifieke betekenis voor de mensen daar (*cuatreros*: veedieven; *gringo*: buitenlander in het algemeen, maar vooral Noord-Amerikaan).

Toen ik deze reis in juni 1951 maakte, wist ik niets van de yankee-boeven die in de Andes van Chubut hadden gewoond en besteedde weinig aandacht aan al die verhalen over het verleden en die dode gringo's. Mijn interesse ging uit naar andere zaken. Ik was jong, vrij en op alles verliefd, echt iemand van mijn generatie. Ik had een schitterend paard, fantastische vrienden en gezworen vijanden en was onverschillig genoeg om mezelf gelukkig te noemen.

Pas veel later, toen ik *In Patagonië* van Chatwin las, drong het tot me door hoe dicht ik bij dit laatste spoor was geweest. Daarom ben ik teruggegaan naar deze oude plaatsen om de echtheid van al die zaken waaraan ik in mijn jeugdige gelukzaligheid voorbij was gegaan, te onderzoeken. Dit keer ging ik met mijn vrienden Lele Vianello, tekenaar van *Malamocco*, en de fotograaf Carlos Saldi uit Buenos Aires. En het materiaal dat wij wisten te verzamelen, zou bureau Pinkerton het water in de mond hebben doen lopen. Wij ontdekten dat de *estancias* in deze streken zo groot waren dat ze als dorpen door particulieren werden beheerd, niet om er te werken, maar om ermee te speculeren. De beste stukken

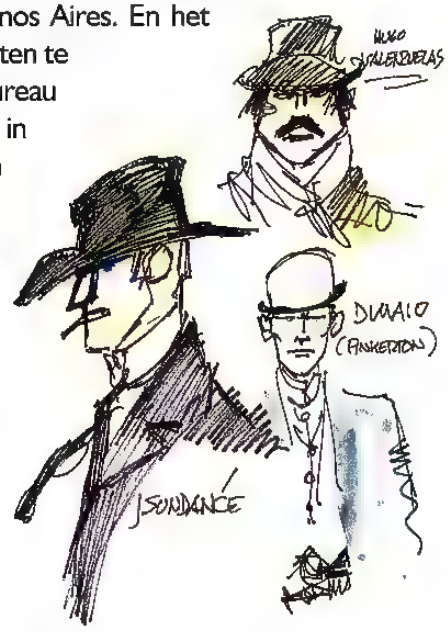

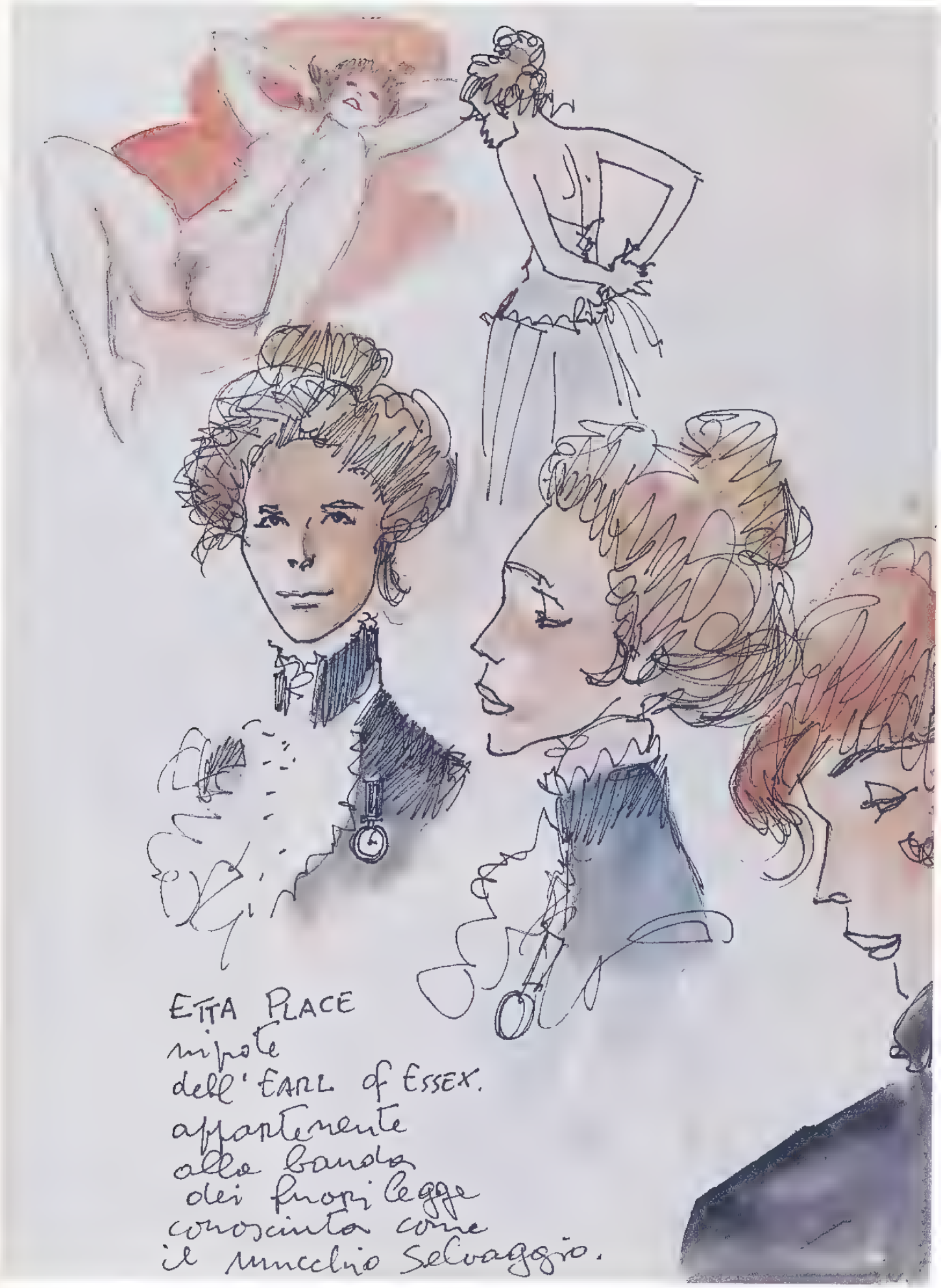

ETTA PLACE
nipote
dell'EARL of ESSEX.
appartenente
alla banda
dei fuorilegge
conosciuta come
il Mucchio Selvaggio.

grond in Zuid-Argentinië waren verdeeld zonder rekening te houden met de legitieme rechten van de echte arbeiders. Aangelokt door deze mooie vooruitzichten kwamen de armste Texaanse veehouders naar de uitgestrekte gebieden van Patagonië en lieten, omdat ze geen vertrouwen hadden in de plaatselijke arbeiders, hun eigen cowboys komen, onder wie vele ex-boeven die hun schuld aan de maatschappij hadden ingelost door als vrijwilligers tegen de Spanjaarden te vechten op Cuba en de Filippijnen.

Een Amerikaanse advocaat, Preston geheten, slaagde erin Butch Cassidy, Sundance Kid en Etta Place aanbevelingsbrieven te verschaffen voor een andere Preston, een familielid wellicht, die aan het hoofd stond van de grote Engelse *estancias* in Chili en Argentinië. Deze waren door een nationaal park en fiscale landerijen van de Andes gescheiden en werden bewoond door Chileens-Argentijnse families die werden verdacht van veediefstal. Waarschijnlijk was het vertrek van de drie Noord-Amerikanen uit Noord-Amerika geregeld door Preston met steun van het bureau Pinkerton. Vergeet niet dat Cassidy mormoon was, net als de Prestons; reden waarom de Amerikaanse politie en regering niet fanatiek achter het trio aangingen. Aanvankelijk verliep alles naar de wens van de Engels-Amerikaanse *fazenderos* van de grote, veel grond bezittende maatschappijen in het Zuiden, maar de drie trawanten kregen al snel weer trek in lucratievere bezigheden. Ze gingen weer banken overvallen en sloten bondgenootschappen met figuren die zich verzetten tegen de privileges van sommige grondbezitters en fokkers. Pinkerton en de locale politie kregen carte blanche; de mensenjacht begon opnieuw en in 1907 verdween het trio op mysterieuze wijze. Men verklaarde hen dood en dat was het beste dat je kon overkomen als je in de anonimiteit wilde verdwijnen. Men zegt dat Cassidy later onder een valse naam terugkeerde in Argentinië en daar zijn laatste jaren sleet als welgestelde ranchero tussen Chubut en Santa Cruz. Sundance Kid verdween voorgoed van het toneel. Het verhaal gaat dat hij optrad in het circus van Buffalo Bill en dat hij werd begraven in een van die zo omstreden graven.

Stof genoeg voor een dikke avonturenroman, maar dat is een ander verhaal. Het Zuiderkruis is een buitengewoon mooie constellatie; hoe vaak hebben de drie figuren die ons op deze pagina's hebben begeleid, het niet bewonderd in gezelschap van de jonge Corto Maltese en Raspoetin op weg naar Cholila in 1905, na hun avontuur in Mantsjoerije tijdens de Russisch-Japanse oorlog? Misschien zal iemand die dit leest zich geroepen voelen naar Cholila te gaan om er, wie weet, `nog een laatste spoor' te vinden.

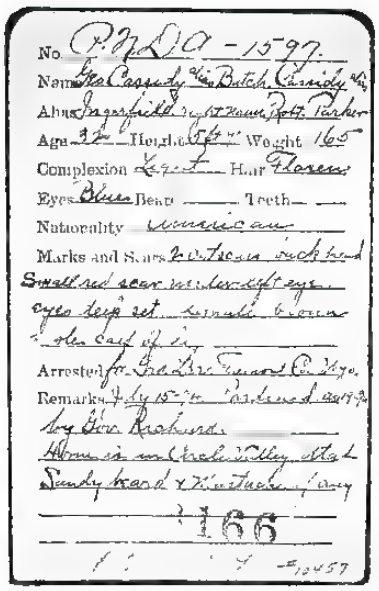
No. 22210 - 1597.
Name Geo Cassidy alias Butch Cassidy
Alias Jaggerfield, right name Robt Parker
Age 32 Height 5 ft 4 in Weight 165
Complexion Sport Hair Florence
Eyes Blue Beard ____ Teeth ____
Nationality American
Marks and Scars Bullet inch head
Small red scar under right eye
eyes deep set, small brown
mole back of ear
Arrested for Robbery Union Pac. Wyo.
Remarks July 15th 1901 Released 1904
by Geo Roberts
Alias in Butch Willey Mad
Sundy Kard & Kentucky Fany
166

Boven: Etta Place. Linksonder: Robert Leroy Parker alias Butch Cassidy.
Rechts: Harry Lonbaugh alias Sundance Kid.

GORILLA - CHIEF
BILLY
LONGBOW
KID

DE LA
BAIRES
RADA

DE PARDA

`Op naar de Parda,' brulden de rugbyers van de CASI (atletiekclub van San Isidro) in koor na de op een na laatste slok in gezelschap van de verslagen tegenstanders van de CUBA (universiteitsclub van Buenos Aires). Daar zat hun familie, daar waren hun zusjes wier ogen schitterden bij de bedekte toespelingen van de clubgenoten van hun broers; daar waren de oudleden van de club die vertelden dat zij in hun tijd die laatste helft nooit verloren zouden hebben.

`Op naar de Parda,' het sein om te vertrekken uit de bar van San Isidro voor een groot deel van de sportieve jeugd van de CASI en de CUBA. De Parda was een andersoortige club, veel opwindender.

Ik weet niet meer of het de zomer van '49 of '50 was (de zomer valt in Argentinië in december), maar ik zie nog haarscherp het gezicht voor me van het meisje dat in een hoek van de zaal de slinger van een oude His Masters Voice grammofoon bediende. Een beeldschoon, donker meisje met benen die de verbeelding prikkelden van begerig toekijkende jonge en oude mannen. Zij moet Mary Quant in Engeland geïnspireerd hebben tot haar micro-minirok, want haar rokje was nogal schamel en zat zo strak dat ze het om bepaalde bewegingen te kunnen maken om de haverklap naar beneden moest trekken, wat haar enige moeite kostte en waarbij een prachtig wit broekje zichtbaar werd dat voor een deel tussen haar billen verdween.

In eerste instantie was onduidelijk waarom zo'n oud apparaat voor versleten 78-toerenplaten werd gebruikt in een jaren vijftig etablissement, terwijl de pick-up met diamantnaald alweer uit de mode was. Maar de bewondering die de schommelende borsten van de `Victrolera', ofwel het meisje van de hoorngrammofoon, oogstten als ze aan de slinger draaide, verklaarde veel. Ook de bazin was een jeugdige schoonheid van Italiaans-Paraguyaanse bloede. Haar huid had de kleur van kaneel en gebrande honing. Haar ogen waren donkerbruin, net twee pure chocolaatjes, en amandelvormig. Ze was mooi, bijzonder mooi zelfs, en ook zij droeg kleine witte broekjes. Zij was een *parda*, wat in de prostitutie of de tangowereld staat voor `provinciaanse Indiaanse'. Dat is niet hetzelfde als provinciaals, maar slaat eerder op de matte huid, panter- of jaguarachtig. Een *parda* bezat verleidelijke ogen, een heerlijk geurende huid, gezonde tanden, en hartstocht. Wat de jonge mannen betreft, die verdwenen in de toiletten om er met brillantine in het haar (want dat hoorde bij het kostuum), in witte smoking met lang, gekruist vest, en met een zwarte das om, weer uit te

komen. De `Parda' was `in' voor afspraakjes tussen *macho* en *hembra* of, zo u wilt, tussen mannen en vrouwen. Drank: gin-tonic, cuba libre, Sangareebier of Iers bruin, en voor de spelers: black velvet of champagne met een harde `c' en niet met de gerekte Franse `s, en het accent op de tweede `a', als om de klank van het ontkurken aan te geven. De muziek? Een schoorvoetende tango. Maar als je het over de tango hebt, heb je het over verschillende dingen: oorsprong, geschiedenis, vrouwen, biljarten, paardenrennen.

Oorsprong

Het woord `tango' zag lang voor de dans van die naam het levenslicht. In de vorige eeuw werd er op drie manieren over de tango gesproken en geschreven. Je had de dans van de negerslaven, ook *tambo* genoemd vanwege de ritmische begeleiding op de tamboer (trommel); de Andalusische tango, die je terugziet in de *zarzuelas*, operettes of musicals, en ten slotte de tango van Rio de la Plata in 1890.

De eerste muzikale vorm van de tango kwam voort uit de Cubaanse *habanera* en de Creoolse *milonga* (Gabino Ezeiza en Santillan). Ook van invloed was de nieuwe golf van Italiaanse immigranten die zich, nadat ze hun xenofobie hadden overwonnen, vermengden met het inheemse Creoolse element, waaruit een nieuwe muzikale stadscultuur ontstond: het Italiaanse lied. En de Franse musette werd genoemd, maar of die erin

CALLE ITALIA
112
ACASSUSO
MARTINEZ
ACASSUSO
SAN ISIDRO
1955
MARIAN
PEPE
VISZINSKY
PINTY
MARTINEZ
880
EDUARDO
COSTA
ROSITA
FERRO
CARRIL
GOMEZ
BARATH

zit, is nog maar de vraag.

De periode 1880-1890 vormde de overgang van het oude naar het nieuwe Argentinië. Alles veranderde: het aanzien van de stad, de manier van praten, het theater, de mode en zelfs de manier van eten en van beminnen (met nieuwe standjes zoals het Senegalese standje, de Florentijnse concha en het Ligurisch komen-en-gaan). Buenos Aires begon steeds meer op Parijs te lijken dankzij de Argentijnse Haussmann, intendant Alvear. De nieuwe dans, van oudsher voorbehouden aan de Portoricanen en Creolen, diende zich ook bij de middenklasse aan.

Geografie en topografie

De tango heeft vele wortels: Afro-Amerikaanse, Spaans-Cubaanse, Andalusisch-Creoolse, Frans-Italiaanse, wat een plaatje oplevert waarop je lengte- en breedtecirkels zou kunnen trekken, maar om concrete plaatsen te vinden zou je het spoor moeten volgen van zeelui, soldaten, arbeiders, kunstenaars, lanterfanters en alle mogelijke eenzame mannen die en masse bordelen en danszalen bezochten op zoek naar geluk en vertier. Deze marginale jongeren leefden zich uit in de krochten van de haven. Ze leefden op voet van oorlog met de hele wereld en zochten contact met de louche figuren die de schrijver Jorge Luis Borges zo treffend beschrijft. Zo vormen souteneurs, emigranten, pooiers, agenten en dieven, `romantische' hoeren en `parda's' de fauna waaraan de tango zijn ambiance en zijn geliefde thema's dankt: liefde – verraad – dood.

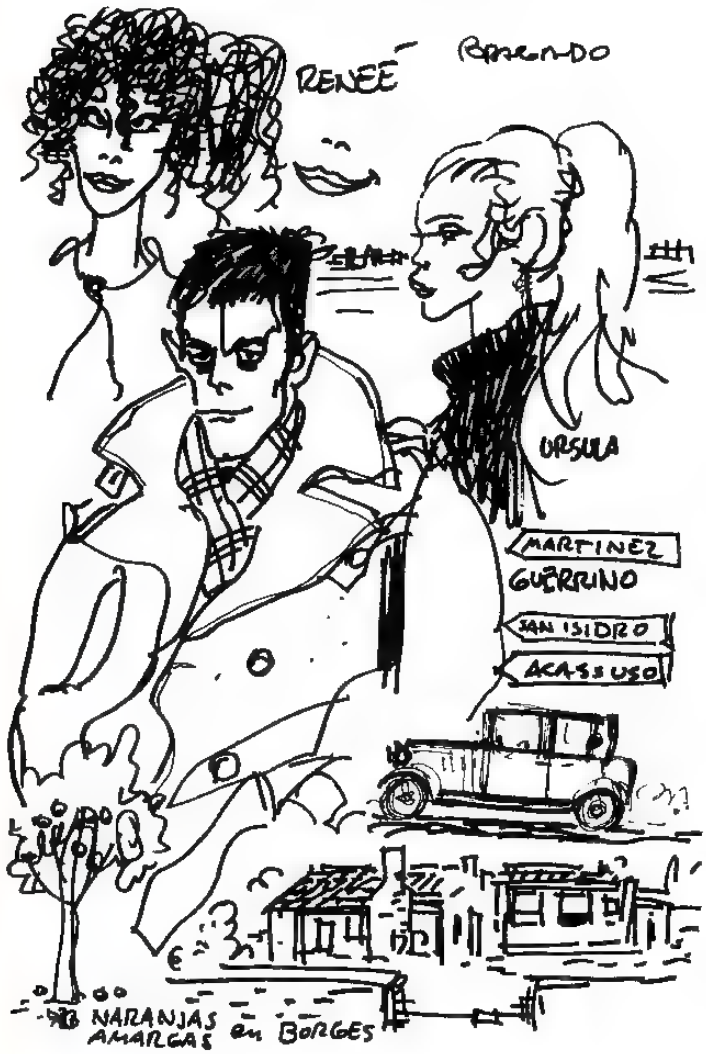

Biljart

Het groene laken, het `Goriziana', de Italiaanse, zelfs internationale forlana, de grote Nestor Gomezzen van weleer, ze duiken nogal eens op in de tango's. Een tango verhaalt bijvoorbeeld van twee eminente spelers die een duel aangingen om in de gunst te komen bij een `parda'. Maar de schone liet hen aan hun lot over en verkoos een zeeman op doorreis.

Vrouwen

Over de vrouwen valt, dacht ik, niet veel te zeggen. Ze zijn er, en dat is genoeg. Ze zijn altijd beeldschoon en men spreekt natuurlijk vooral over de vrouwen die zich daar niet voor schamen. De Afrikaans-Spaans-Indiaans-joods-Russisch-Italiaans-Duits-Turks-Frans-Engels-Welshe melange heeft een schitterend resultaat opgeleverd. Argentijnse vrouwen behoren ongetwijfeld tot de mooiste ter wereld en de tango begeleidt hen als een medeplichtige op hun luie slenteringen langs de modewinkels in de Floridastraat.

Weddenschappen en paarden

De beroemdste tangozanger, Carlos Gardel, vertolkte de fameuze tango *Leguisamo solo* van Modesto H. Papavero, opgedragen aan Ireneo Leguisamo, een

jockey van internationale faam, een waar fenomeen in de mondiale rensport. Nog zo'n beroemde tango is de `86' voor een andere legendarische jockey, Domingo Torterolo die in 1910 zijn 86e race won. Maar ook aristocratische viervoeters als Oro Viejo, Royal Hope, Yatasto en zoveel andere, kregen hun tango.

Vele jaren zijn er sindsdien verstreken en de geliefde dans (in de tweekwarts en later in de vierachtste maat) kwam opnieuw in zwang op de grote feesten van de uiterst selecte privé-clubs. Maar de instrumenten bleven dezelfde: gitaar, mandoline, viool, hobo, piano en de onvermijdelijke bandoneon begeleiden de stem van Susanita Rinaldi. Maar Susanita Rinaldi, dat is weer een ander verhaal, dat zou te persoonlijk worden.

Een aantal namen mogen we niet vergeten: Paquita Bernardo, Linda Thelma, Pepita Avellaneda, Sofia Bozan, Dora Davis, Azucena Maizani, Libertad Lamarque, Mercedes Simone, Tita Merrello, Amelita Baltar bijvoorbeeld. Van de orkesten onthouden we: Arola, Canaro, d'Arienzo Pugliese, Troilo, Discepolo en Piazzolla. En zangers en zangeressen zijn er te veel om op te noemen, en allemaal even goed. We beperken ons tot de allergrootste: Carlitos Gardel.

Kort geleden, dwz. vele jaren na de dag waarop we met de atleten van de CASI naar de `Parda' gingen, ben ik met mijn collega Lele Vianello nog eens teruggegaan naar de Calle 25 de Mayo y Viamonte. Het is er niet erg veranderd. De oude `Victrolera' is er nog. Maar de `parda' van toen niet meer. Het was er leeg en het meisje dat ons twee bier bracht was geblondeerd en droeg een strakke versleten spijkerbroek. Om de sfeer wat op te vrolijken legde ik een plaat op de pick-up, een elektrische nu. We hoorden Stevie Wonder.

Hugo Pratt

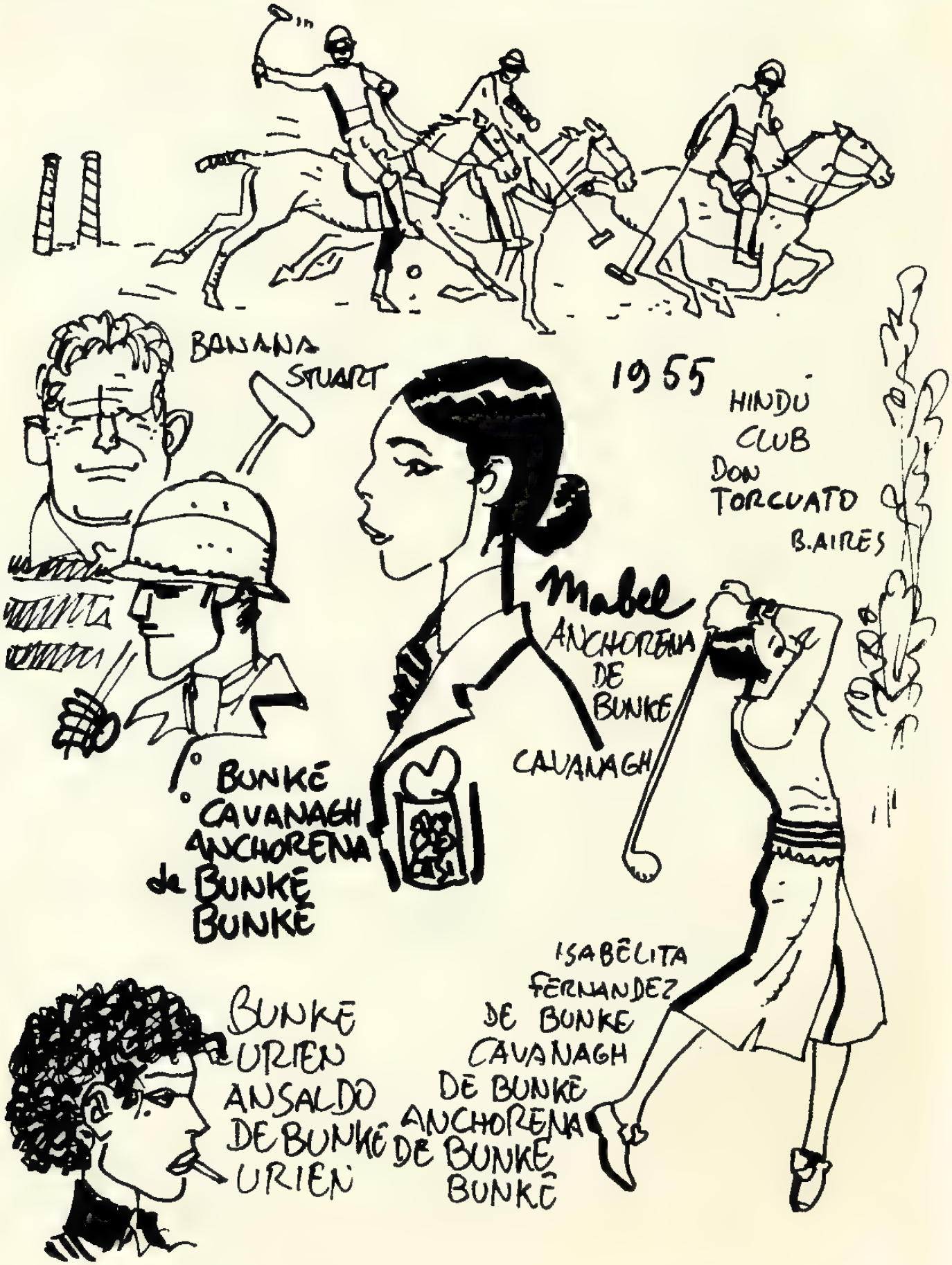
BANANA
STUART
1955
HINDU
CLUB
DON
TORCUATO
B.AIRES
Mabel
ANCHORENA
DE
BUNKE
CAVANAGH
BUNKE
CAVANAGH
ANCHORENA
de BUNKE
BUNKE
ISABELITA
FERNANDEZ
DE BUNKE
CAVANAGH
DE BUNKE
ANCHORENA
DE BUNKE
BUNKE
BUNKE
URIEN
ANSALDO
DE BUNKE
URIEN

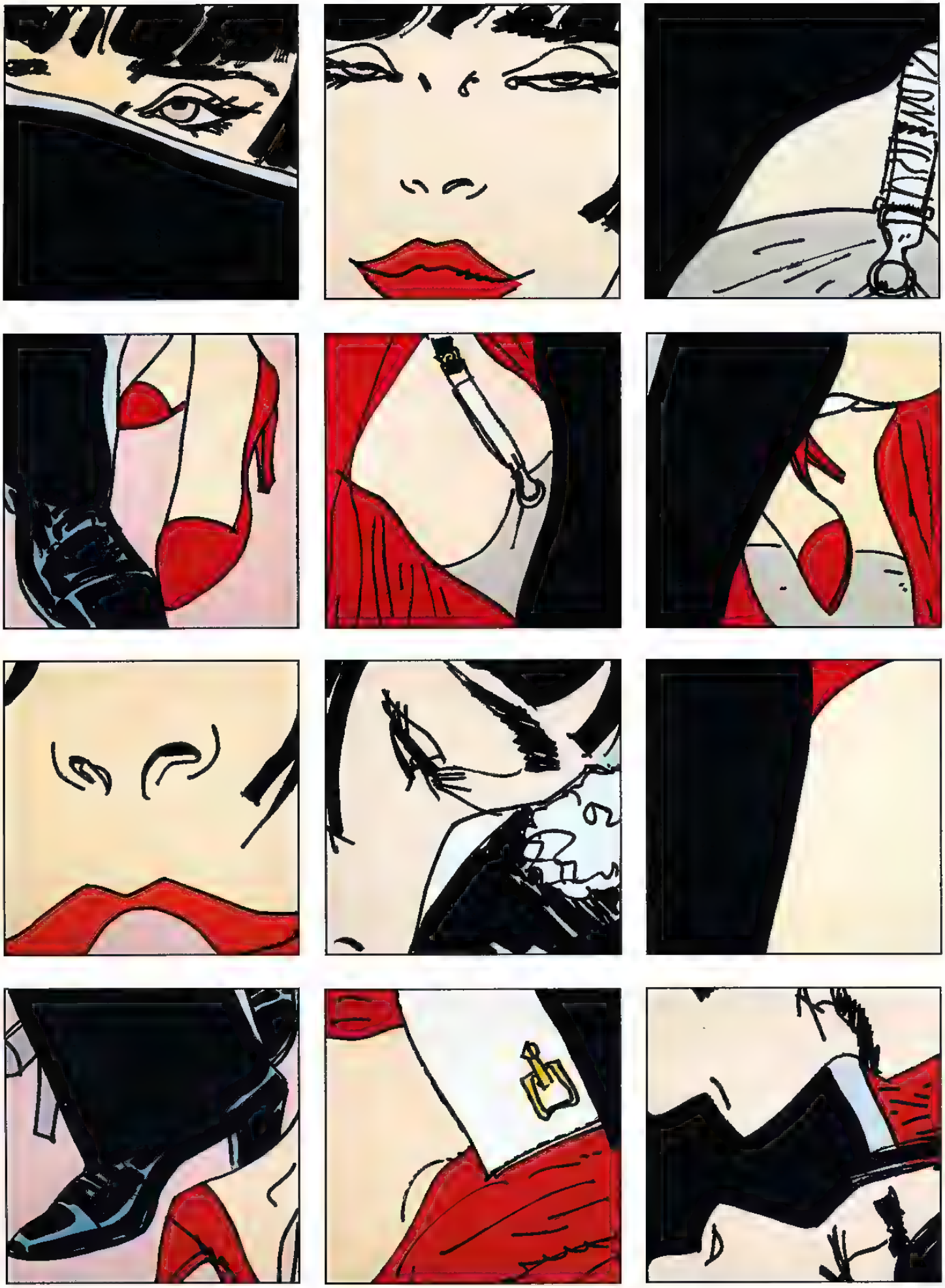

CHANCHAN

`...a lujosos reservados del Petit del Julien...'
`Houdt u van de tango?'
`Ik ken de tango niet, generaal.'
`Arme stommeling.'
(baron Ungern en een van zijn officieren)

De oorsprong van de tango ligt verborgen in ondoordringbare nevelen, vooral omdat de fantasie een grote rol heeft gespeeld in de mondelinge overlevering. Dat hij ontstaan is in de wereld van de ontucht, zoals Jorge Luis Borges altijd heeft verkondigd, is inmiddels een vaststaand feit en dat de dans oorspronkelijk slechts door mannen werd beoefend wordt door alle exegeten erkend; de vraag blijft: wie heeft de bandoneon in Zuid-Amerika heeft ingevoerd: de Engelse zeeman Thomas Moore? Rupert, de blinde handelsreiziger? De Braziliaanse infanterist Bartolo? Of, zoals de familie Ortiz eenstemmig beweert: senor Ortiz, vader van de grote bandoneist Ciriaco? Hoe kan dit instrument, dat rond 1830 in Duitsland werd ontworpen door Heinrich Band naar het voorbeeld van de Engelse concertina, de kleine accordeon met zeshoekige balgen die bestemd was voor de kerken die zich het gebruikelijke orgel niet konden veroorloven, van de psalmen voor de Heer zijn overgegaan naar de dansfeesten die 13.000 km verder werden georganiseerd door de veel kredietwaardiger Beëlzebub?

Anderzijds: als we niet eens de knoop kunnen doorhakken over de nationaliteit van Carlos Gardel, het absolute tango-idool, wie kan ons dan iets verwijten als wij - geheel in strijd met de warrige herinneringen van Roberto Firpo, toenmalig pianist en muzikaal leider van het etablissement Chez Hansen, de favoriete dansvloer van de beroemdste *compadritos* van de eeuw, een tempel noemen?

De verschillende biografen van de tango voeren steeds weer belangrijke nieuwe details aan: de locatie van de etablissementen of *tertulias* van de *parda* (de donkere) Flora, van Laura, van de Baskische Maria en van de blonde Luisa, de achternamen, voornamen, beroepen en eventuele belastingen van hun favoriete klanten (de klant moest uiteraard een vragenlijst invullen), of de catalogus van de aldaar uitgevoerde tango's. Evenzo verrijken de eigenzinnige academies van het Lunfardo de taal van alledag in Buenos Aires met de bekendmaking vanuit standplaats Cafe Trotoni van uitdrukkingen en termen die zo populair en authentiek zijn dat iedereen ze al kent, uiteraard na nauwkeurige taalkundige onderzoeken gebaseerd op oude tango's en brieven van gedetineerden.

Wij stemmen hier van harte mee in: al wat ertoe dient de apodictische hemel van de tango uit te breiden vindt gemakkelijk zijn weg naar ons hart en onze pen. De nederigheid waarmee wij ontdekken dat het geestelijk vaderschap van de *llevada* unaniem wordt toegeschreven aan de Virulazo (die zoals elke *milonguero* alle passen van de huidige tango heeft bedacht, vervolmaakt en gepatenteerd) is even groot als die waarmee we een biografie van Odysseus zouden verwelkomen die op basis van de getuigenissen van Polyfemos, Agamemnon, Telemachos, Penelope, Antinoos, Laërtes, Circe en alle zwijnen (we citeren Borges uit het hoofd) zou verkondigen dat de held in werkelijkheid Ithaka nooit verlaten heeft...

Uiteindelijk heeft de tango veel meer van het epos dan van de dichtkunst. Ondanks zijn in smoking en starre grijns gestoken zangers, ondanks de gekunstelde sensualiteit van zijn dansers op Broadway en het feit dat praktisch al zijn professionele representanten niet zo presentabel zijn, blijft hij een schitterende, tragische fabel en een grootse droom. En als zodanig heeft hij dromers nodig, en geen notarissen. Hij leeft meer van poëzie en gevoelens dan van waarachtigheid. `Als jij niet meer in dromen gelooft,' schrijft onze vriend Vinicio Capossela, `geloven de dromen niet meer in jou.' Daarom houden wij ook zo van Hugo Pratt. Met dubbele manen, houten stationnetjes, *empedrados*, biljartzalen, blikken van milonguero's, gepommadeerde hoofden à la Glostora, een solide pizza en vino scabio, brengt hij ons, volledig intact en zonder pantoffels, de droom van de tango, de mooiste muziek van de wereld, de originele soundtrack van de avonturen van alle fortuinzoekers (wij allen).

Corto Maltese komt als jong broekje rond 1910 voor het eerst in Buenos Aires aan. Over zijn verblijf in Argentinië weten we weinig. Hugo Pratt is vaak van plan

geweest dit verhaal te vertellen, met alle figuren die Corto in zijn jonge jaren ontmoet en die hij later weer tegenkomt, en vanzelfsprekend met veel tango.

Zo mogen we ons voorstellen dat Corto vanwege zijn liefde voor het `volkse stadsdeel waar de dieven en mooie vrouwen wonen', een slaapplaats had in la Boca, een wijk in het zuidelijk deel van Buenos Aires, aan de kronkelige oevers van het riviertje de Riachuelo dat verderop in de Parana uitmondt. La Boca (Xeneise) is de haven van Buenos Aires, vandaar de naam (`havenmond') en de belangrijke positie. Sinds meer dan een eeuw wonen er vooral Italiaanse immigranten. Daarbij zij opgemerkt dat je in praktisch heel Zuid-Amerika Genuezen vindt; sinds Christoffel Columbus zijn zij namelijk altijd de enige zeelui geweest die aan boord van de Spaanse vloot werden toegelaten.

In La Boca zijn de huizen van plaatijzer, niet uit toeristische voorgevoelens maar omdat de grond te zacht is voor de zware bakstenen, en getooid met vrolijke kleuren, zoals de huizen van zeelui op alle breedtes, omdat ze hun thuisbasis nu eenmaal graag van ver al willen kunnen zien. Daarnaast zijn er sinds de negentiende eeuw kerken, scholen, een openbare bibliotheek, een postkantoor, trams, treinen, en vooral een eindeloos aantal etablissementen met praktisch uitsluitend vrouwelijk personeel. Deze legendarische nachtcafés liggen naast elkaar aan de Pinzon-, de Brandsen-, de Suarez-, de Olavarria-, de Necochea- en de Almirante Brownstraat en hebben namen als Royal, la Marina, la Popular, Las Flores, Del Griego, de la Turca, la Fratinola (die zich beroemt op twee doden per nacht, zelfs zonder reservering...) en la Buseca. Van 1900 tot 1916 is la Boca de mondiale hoofdstad van de tango. De allergrootsten spelen hier: Vicente Greco (`Garrote'), Gennaro Esposito (`El Tano'), Roberto Firpo (de eerste pianist), `El Aleman' Bernstein (bandoneïst die kan spelen en bier drinken tegelijk) en vooral de grote Eduardo Arolas, de `Tijger van de bandoneon'.

Maar om op Corto terug te komen: in deze kosmopolitische bohémienwereld voelt hij zich ongetwijfeld op zijn gemak. Hij maakt er vrienden, verkeert er met dichters, muzikanten, dansers, avonturiers van diverse pluimage, en natuurlijk dieven. Maar `ouderwetse' dieven, die Raul Gonzales, de dichter, als volgt beschrijft:

De dieven dragen een grijze baret, een donkere sjaal en een streepjeshemd.
Verder niets.
Sommigen hebben een dievenlantaarn in hun zak. En verder raken ze verliefd op stevige meisjes en verzamelen ze ansichtkaarten
En soms een tatoeage op de linkerarm: een bloem,
Een zeilboot
En een naam... Rosita.
Alle dieven raken verkikkerd op Rosita... ik ook.
De dieven kunnen fluiten, uit rijdende auto's springen en walsen.
Ze houden vooral van hun oude moeder en als zij doodgaat,
Zingen zij
Een tango, zijn ontroostbaar en van de spullen die de overledene nalaat
Om onder haar zonen te verdelen, kiezen zij een kleine zilveren madonna
En de kanarie...
Zij zijn menselijk, onmenselijk, fatalistisch, sentimenteel,
Onschuldig als dieren en schurkachtig als christenen.
Geen angst beklemt hen, ieder doet wat hij wil
Als hun moeder overlijdt, doen zij hun gitaar in de rouw.

Tussen al deze respectabele personen blijft het sierlijke, een beetje weemoedige silhouet van onze jeugdige zeeman niet onopgemerkt: Vicente Greco heeft een splinternieuwe tango en draagt hem op aan vriend Corto. Het is *Ojos negros*, een van zijn fraaiste composities. Garrote is volgens Arolas de meest gevraagde muzikant van Buenos Aires. Hij kent de

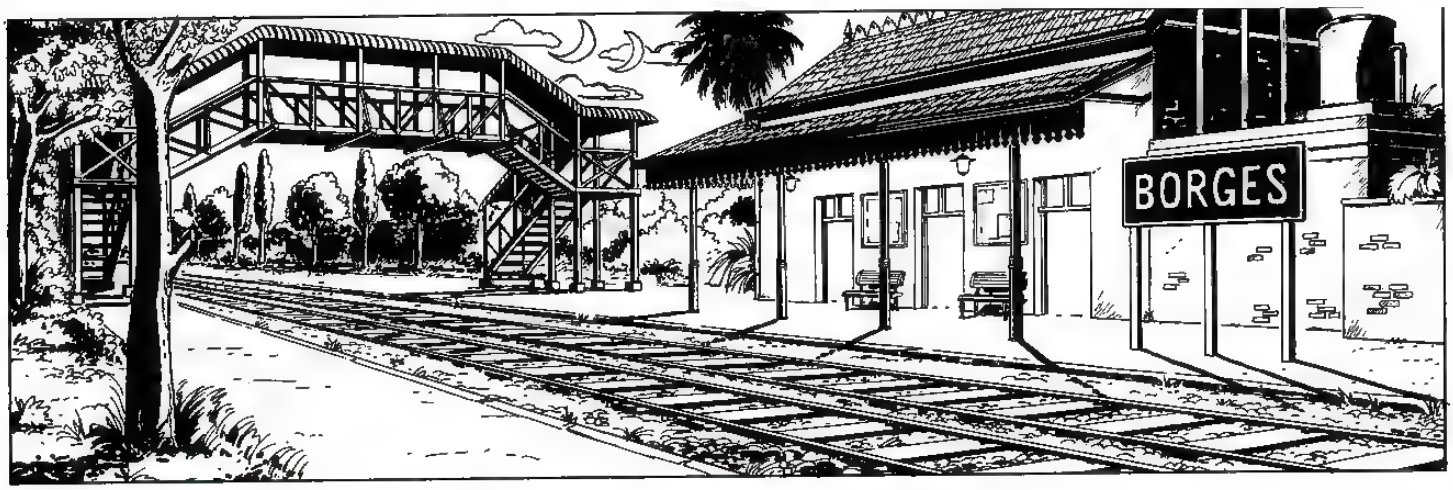

geheimen, de mooie plekjes en de verhalen van de stad. Op een avond gaan ze samen naar la parda Flora aan het marktplein. Laten we zeggen dat ze erheen gaan om de tango te dansen. Arolas, die er om dezelfde reden is, ontlokt aan de bandoneon een tango die nog maar net het levenslicht heeft gezien en een nieuwe, sensuele schoonheid uitstraalt. Qua vorm is dit een heel ander stuk, dat de vrolijke deuntjes uit het café ruimschoots achter zich laat. De Tijger van de bandoneon heeft hem gecomponeerd voor zijn geliefde die hij teder Cachila noemt, naar een klein wild vogeltje van de Argentijnse pampa. Corto Maltese zal zich een paar jaar later deze tango herinneren, wanneer hij Pandora begroet aan het einde van *De Ballade van de zilte zee*: `Je doet me denken aan een tango van Arolas…'

In die dagen vol opwindende ontdekkingen maakt Corto ook kennis met een leeftijdgenoot die zich afvraagt of hij als beroepsbokser zal doorgaan (onder de artiestennaam `Kid' Cele is hij kort daarvoor verslagen door ene Reilly) of zich helemaal aan de poëzie zal wijden. Onder zijn ware naam Celedonio Flores heeft hij de wedstrijd *Ultima Hora* gewonnen; het winnende gedicht, *Por la Pinta*, zal lange tijd met Corto meereizen en zoals wij zullen zien, een nobele, ongewone weg gaan.

In Buenos Aires bevindt zich in die tijd ook Onassis. Je kunt je een ontmoeting tussen hen in Argentinië moeilijk voorstellen: de geïmmigreerde miljardair werkt namelijk als nachttelefonist in een luxehotel in het centrum waar rijke huiseigenaren, speculanten en zwarthandelaars hun zaken telefonisch bespreken met hun h.k.'s in Zürich en Londen. Argentinië is te koop, dames en heren. De internationale `grote families', de beleggersbendes en de banken maken de rekening op en verdelen onder elkaar de buitengewone hulpbronnen van een gebied dat eindelijk `gezuiverd' is van Indianen, caudillo's en onbevoegden. Elke gedachte aan hervormingen is voorgoed een illusie geworden. Onassis onderschept en gebruikt de berichten die over de kabels lopen en legt het fundament voor toekomstige initiatieven, verbonden met het traditionele vak van zijn familie: de frauduleuze tabakshandel. Hoe het ook zij, een paar jaar later ontmoeten Corto en Onassis elkaar weer, in de lagune van Caorle, in verband met het goud van Montenegro. Voor een ondernemende jongeman die van goede wil is, is het Argentinië van deze glorende twintigste eeuw een land van grote mogelijkheden. Corto voegt zich bij een groep befaamde profs die in elk geval over deze fraaie eigenschappen beschikken. Bovendien bezitten Butch Cassisy, de Kid en Etta Place behalve serieuze ervaring in het bankwezen, wat ook nooit weg is, net als Corto een avontuurlijke, speelse instelling. Zo zien we onze helden voor ons als ze samen plannen zitten maken in Cafe de la Turca op de hoek van de Necochea en de Pinzon, te midden van een uitsluitend uit boeven bestaande cafébevolking. Achterin laat het trio Arolas met Thomson op de gitaar en Ponzio op de viool juweeltjes van tango's horen. Corto gaat met de anderen naar buiten: het is bijna dag en zij gaan op in een menigte immigranten die nog maar net uit de verplichte quarantaine komen: het zijn landarbeiders, *golondrinas* (zwaluwen), zoals ze hier worden genoemd, want net als zwaluwen trekken zij heen en weer tussen de halfronden al naar gelang de oogstseizoenen; maar ook timmerlui, metselaars, loodgieters. In tien jaar tijd zijn er 850.000 gekomen.

Over een paar uur vertrekt Corto met zijn nieuwe vrienden naar het Zuiden. Begeleid door de klanken van weer een andere tango van Arolas, zowel reisgezel als routeplan. De titel: *Derecho viejo* (almaar rechtdoor). Een goede toepassing van het anachronisme, zo leert ons Faustroll, brengt imaginaire oplossingen: tijdens het avontuur in Siberië bij de achtervolging van de goudtrein. Corto valt in handen van generaal Ungern Kahn. We bevinden ons hartje steppen, de situatie is zeer gespannen, de belangen die op het spel staan vormen een onontwarbare kluwen. Als dichters tijdens een voordracht in Berkeley, declameren Ungern en Corto samen Coleridge en begrijpen elkaar in hun gesprekken via gedichten en beelden. Twee authentieke gentlemen in actie. Ze drinken wodka, raken ontroerd en halen herinneringen op. Eugenio Genero verschijnt weer ten tonele (*Quand ma Venise sur les toits des maisons*...), platen van Gardel komen op de grammofoon. Het helende effect van de tango tegenover de Tataarse melancholie. De generaal neuriet een tekst die Corto hem gegeven heeft op een door hemzelf gecomponeerde melodie: de tango *Margot*, tekst van Celedonio Flores, muziek van Ungern Kahn, waarvan we de slotregels hiernaast, linksonder, zien.

Een paar jaar later, vermoedelijk in 1923, keert Corto Maltese terug naar Buenos Aires. De tango heeft een diepgaande verandering ondergaan, maar de zeeman gaat zo op in zijn eigen zaken dat hij het niet eens merkt. Zijn vriend Eduardo Arolas is in Parijs, waar hij weldra vermoord zal worden door een bikker. De nachtcafés in la Boca zijn leeggelopen ten voordele van de cabarets aan de avenida Corrientes. `Een snor geeft de Riachuelo iets droevigs', schrijft Borges, naar aanleiding van Juan de Dios Filiberto. Inderdaad heerst er ginds in de haven niet meer de vrolijkheid van voorheen. De avonturiers van destijds zijn nu *Naufragos del mundo que han perdido el corazon*, zoals het luidt in de tango *Nieblas del Riachuelo* van Enrique Cadicamo en Juan Carlos Cobian. De tango is voortaan en vogue, niet alleen in Parijs en Europa, maar ook in Buenos Aires zelf. De Roaring Twenties stimuleren iedereen zich te vernieuwen, passende maatregelen te treffen: de teerling is geworpen, de Argentijnse economie heeft eindelijk een duidelijke richting ingeslagen, volgens de wetten van het internationale kapitaal, en zelfs de tango moet net als iedere onderneming een kantoor openen in het centrum.

Corto blijft de muze van de voorstad trouw. De *tangoconfiterias* zijn hem vreemd en hij mengt zich al helemaal niet onder het `gezellige' publiek dat klapt voor Gardel in de apocriefe versie van *Margot* (heus plagiaat ten koste van Ungern, waarvoor de moderne schrijversbond zeker een straf in petto zou hebben).

Soms zoekt hij in de barrio de Boedo zijn dichtersvrienden op, Nicolas Olivari, Carlos De La Pua en Raul Gonzales Tunon , die hem voorstellen aan de tangovernieuwer Julio de Caro en zijn legendarische sextet. Op een avond hoort Corto in een zaaltje met de raadselachtige naam la Chancha (de Zeug), niet ver van zijn slaapplaats achterin de bandenreparatiewerkplaats El Parche Honrado, de jonge Osvaldo Pugliese onder (of ondanks) de dwang van de melomane aanwezigen dertig keer achter elkaar zijn tango *Recuerdo* uitvoeren, achteraf door velen beschouwd als de mooiste tango ter wereld.

Een laatste opmerking in de marge van de agenda van de Malteser in deze periode: station Borges bestaat echt. Het treinverkeer wordt er echter in banen geleid door een simpele, nauwkeurige dienstregeling. Deze bestaat uit een lei van plaatselijke makelij waarop de stationschef met krijt de tijden noteert, die voortdurend worden bijgewerkt op basis van de goede communicatie met zijn collega's over de gehele lengte van het traject. Het is in al die tweehonderd jaar van het bestaan van station Borges nooit voorgekomen dat er een trein aankomt, stilhoudt of weer vertrekt met ook maar 1 minuut verschil met wat de dienstregeling aankondigt.

Het Buenos Aires dat Hugo Pratt in 1949 verwelkomt nadat hij de Atlantische Oceaan is overgestoken, is qua oppervlakte de vierde stad van de wereld.

Er wonen meer dan vier miljoen mensen, van wie er ongeveer 8000 tango-beroepsmuzikanten zijn die staan ingeschreven bij de vakbond en die zijn verdeeld over de meer dan 600 orkesten alleen al in de hoofdstad. Als die imponerende cijfers kloppen, hadden we anderhalve muzikant per taxi in Argentinië en per telefooncel.

We kunnen ons voorstellen dat Hugo niet meteen oog heeft voor de tango en zijn bereik in zo'n wereldstad; niemand noemt zich er *tanguero* omdat iedereen het is. Door het raampje van de taxi die hem naar zijn hotel brengt, ziet hij eerder obelisken, palmen en olie uit de grond komen. Buenos Aires is een stad die je helemaal moet gaan ontdekken en Argentinië is een schitterend land met meer hemel, meer sterren, meer maan dan waar ook ter wereld.

Tijdens zijn eerste jaren daar ziet Hugo niets in de tango die hij op de radio hoort of met tegenzin danst op de enorme carnavalsfeesten. Als hij in een Turks bad dat hij regelmatig bezoekt (die gewoonte had hij in de sauna Palestro in Venetië opgevat) bevriend raakt met een zekere Pichuco, beseft hij niet dat deze Gordo (`Dikzak') Anibal Troilo is, een van de grootste bandoneïsten en een van de mythes van de tango. Hugo blijft een voorkeur voor de jazz houden. In de trein van Buenos Aires naar Bariloche, beroemd vakantieoord op de hellingen van de Cordillere van de Andes, voldoen in de zomer heel wat passagiers niet aan de spreekwoordelijke terughoudendheid van de Argentijnse toerist en geven zij geld aan een soort Al Jolson die *Swanee River* zingt, verkleed als eend met zwemvliezen aan zijn voeten, een megafoon als snavel en een lasbril op. De Grote Sbrindolin is niemand anders dan onze geweldige Hugo Pratt. Dit voorval en de manier waarop hij het vertelde in een zeer verfijnd Chinees restaurant in Lausanne toont de meester die ons het dierbaarst is.

Hugo begint van de tango te houden dankzij degene die de `tangueros' altijd de traditiesloper noemen: Astor Piazzolla. Pratt, die geen enkele autoriteit duldt, kiest partij voor Piazzolla, stort zich in de polemiek die diens muziek oproept en verdedigt hem waar het maar kan. Het proces is onomkeerbaar: voortaan zal de tango voor Hugo Pratt en voor ons onvergetelijk zijn.

De ware tango houdt nooit op, althans in Buenos Aires niet, en nergens waar men zo gelukkig is een Argentijn in het publiek te hebben. Het applaus barst dan namelijk los aan het slot van elke tango, of hij nu gezongen wordt of instrumentaal is, dwz. voor de chanchan, de klassieke cesuur tussen de akkoorden van de hoofdtoon en de grondtoon . Hoewel de chanchan de handtekening of liever het waarmerk is dat de ene muziekgroep van de andere onderscheidt, wordt hij altijd overstemd door de bijvalsbetuigingen van het ongeduldige Argentijnse publiek. Misschien is het een kwestie van onstuimigheid of haast, misschien is het alleen maar zoiets als scholieren die zich vrolijk voor de fotograaf verdringen, feit is dat wanneer het slot wordt vernietigd door krachten van buitenaf, er geen eind komt aan de tango in kwestie. De dam van applaus die wordt opgeworpen leidt de tango derhalve naar zijn oorspronkelijke bedding, in die collectieve intimiteit die de ziel en de stuwende kracht van elke grote (populaire) kunstuiting vormt. Dat er in deze tijd niet veel meer over is van het dansende Buenos Aires van de jaren zestig van de twintigste eeuw, de stad die Hugo Pratt, terug in Italië in afwachting van Corto Maltese en zijn schitterende *Tango*, ons heeft nagelaten, komt door de stelselmatige vernieling van de sociale structuur door de militaire dictatuur, die de dichters vermoord heeft en de dromers verbannen. Een wrede chanchan voor heel Argentinië. En zo is de tango al een kwart eeuw geen volksverschijnsel meer en bestaat hij alleen nog in sporadische naspeuringen van enkelingen. Maar dan is hij een modeverschijnsel en, zoals het hele bestaan, onderworpen aan de bewegingen en quoteringen van de markt. Het gegil waarop de dansparen worden onthaald als zij aan hun seksuele exhibitie beginnen in de tangohuizen van Buenos Aires, en de waardeloze serenades die sommige tangogezelschappen zelfs onder de ramen van de eeuwige toerist brengen, onttrekken de wedergeboorte van de tango in feite aan het oog. De huidige, onzichtbare, onderhuidse tango kan op elk moment in een andere stad, in een andere haven weer aan de oppervlakte komen. Nieuw, en wij met hem, aangezien je, zoals een Heraclitus van River Plate zou zeggen, nooit twee keer een bad neemt in dezelfde tango.

Marco Castellani

Con cuchillada
franchera
ARGENTINA
INMORTAL
Hugo
Pratt

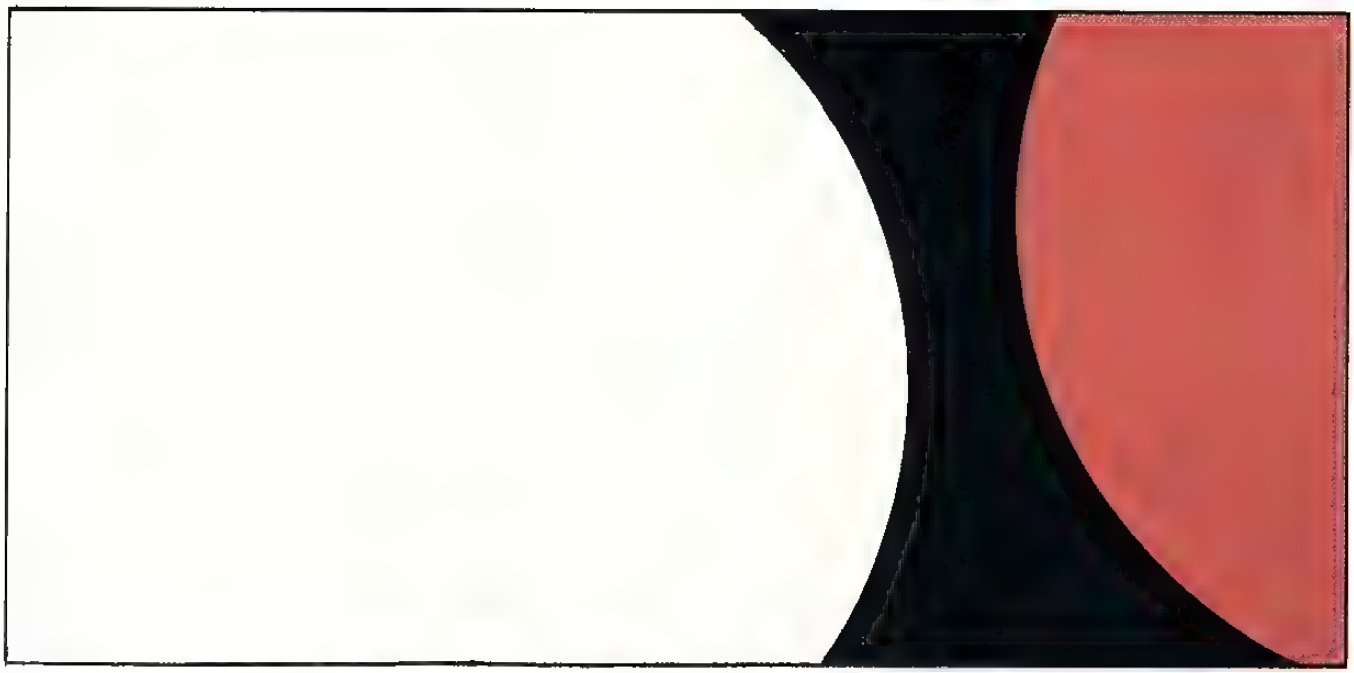

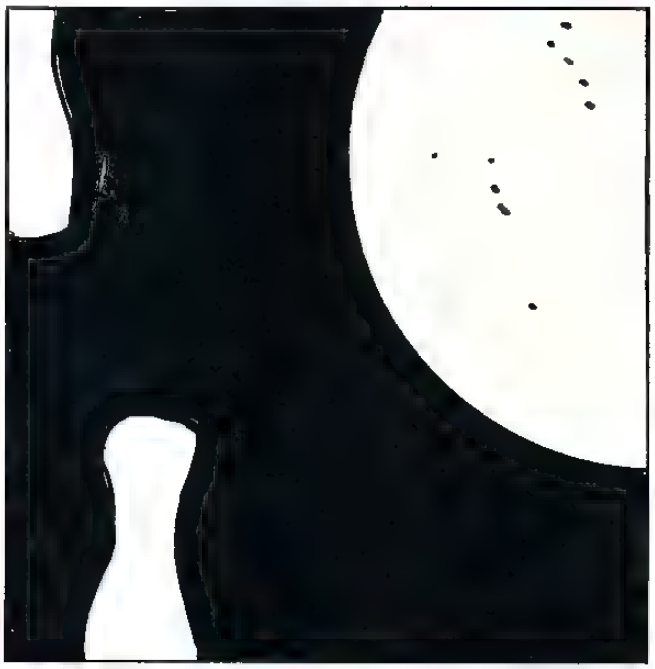

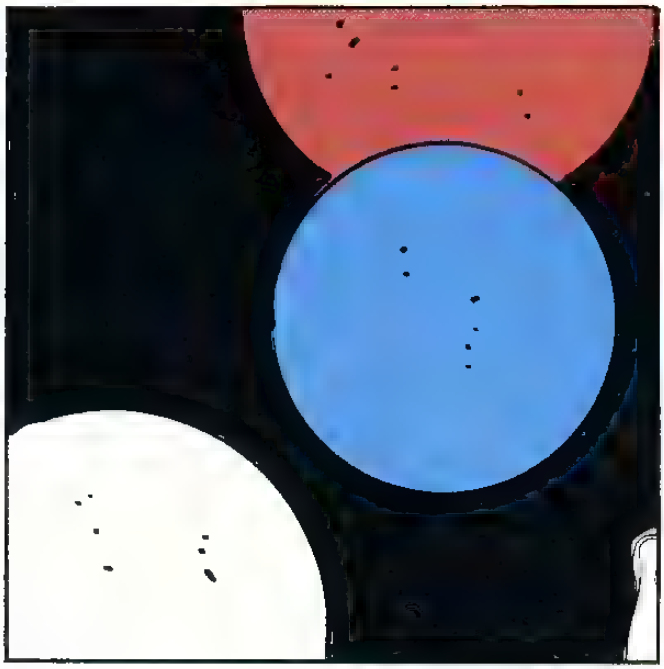

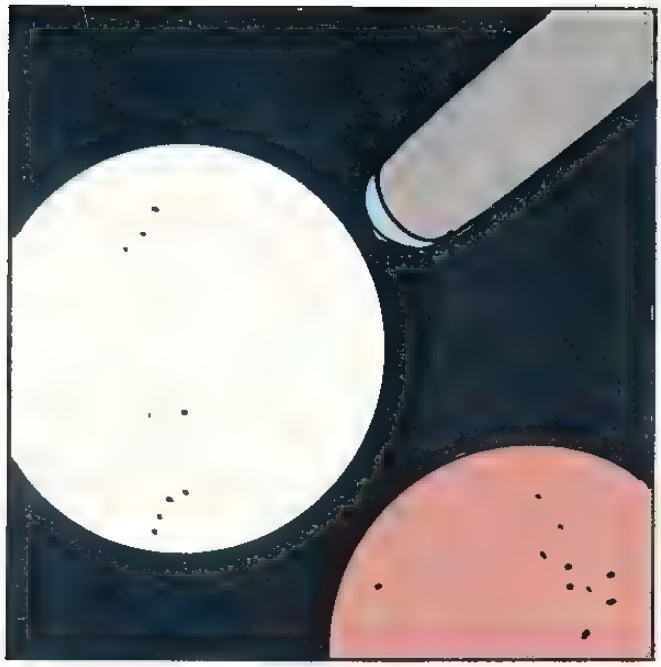

STUK!

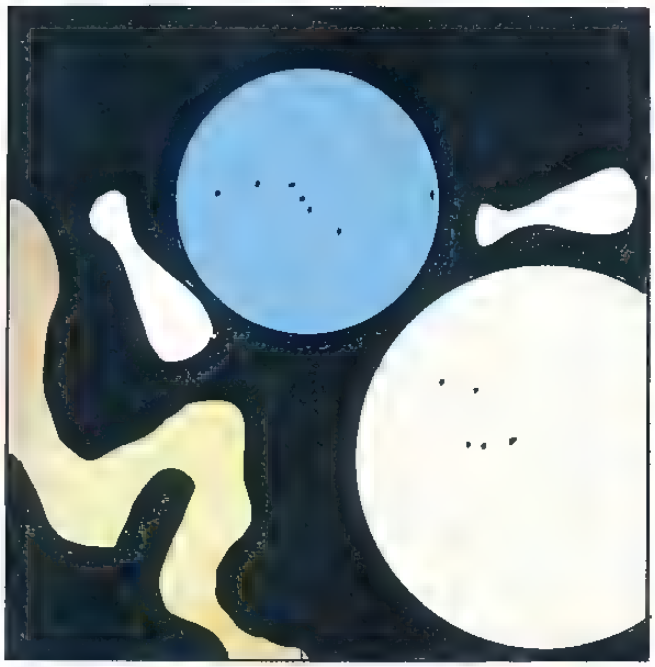

SGANG!
DIE ZIT!

... EN NU KRIJG IK DUS DUIZEND PESOS VAN JE.

JE BENT EEN SUKKEL...EN EEN WAAGHALS OP DE KOOP TOE. HET GORIZIANA IS GEEN SPELLETJE VOOR ZEELUI. JE KUNT MISSCHIEN GOED KNOPEN LEGGEN, MAAR...

...OP HET BILJART STEL JE NIKS VOOR. GEEN TACTISCH INZICHT. MET JE HANDEN DESNOODS, MAAR MET EEN KEU? VERGEET HET MAAR!
LAAT 'M MET RUST, HET IS EEN GOEIE JONGEN.

VAN DIE 1000 PESOS GA IK EEN KEUKEN KOPEN VOOR MIJN ZUS, DIE GAAT TROUWEN MET TANO PIMPINELA...
DIE 1000 PESOS KUN JE BETER INZETTEN OP DE RENBAAN VAN PALERMO. REBUSCADO LOOPT MEE, EN DIE ZAL IEDEREEN VERSTELD DOEN STAAN.

GOED... DAT ZIEN WE MORGEN WEL. VANAVOND TREF IK DONATO EN LENZI, DIE ZULLEN IN BESLOTEN KRING HUN NIEUWSTE TANGO'S LATEN HOREN. GA MEE, CORTO, DAT ZULLEN ZE LEUK VINDEN.

WIE KOMEN ER VERDER?

BEHALVE DE OUDJES?
...MARUJA, DELIA, FRANCISCA, PAQUITA, AZUCENA, MAIZANI EN MEVROUW BLANCHE EN PARDA FLORES, VIJFTIEN JAAR OUDER ...

HOE HEB JE ZOLANG WEG KUNNEN BLIJVEN UIT BUENOS AIRES, QUERIDO?
EH... ZO GAAT DAT, HÈ!
EL PIOLA CON ESTE NO SE SABE QUIEN
TEATRO DE NOCHE

JE LAATSTE BEZOEK DATEERT VAN VIJFTIEN JAAR TERUG, MAAR VOOR MIJ IS HET NET GISTEREN, MAMMA MIA!
VIJFTIEN JAAR IS LANG, JA...

ZEG, CORTO...

WAT KOM JE EIGENLIJK DOEN IN ARGENTINIË?
LAGORIO TALLER

FOSFORITO... DENK JE SOMS DAT JE "EL GRAN PIOLA" BENT?... WIL JE NOU ALTIJD DE SLIMMERIK UIT-HANGEN? WAAR-OM MOET EEN TERUGKEER PER SE IETS GEHEIM-ZINNIGS HEBBEN?
PASTELERIA
PARA FAMILIAS

JIJ KUNT OOK NERGENS TEGEN, MAAK JE NIET DIK. WAT HEB JE INEENS?
JE HEBT GELIJK, FOSFORITO... ZAL DE LEEF-TIJD ZIJN.

ALMACEN GALLEGO
IK WORD OUD.
TOE NOU.

ZEG, FOSFORITO, KEN JIJ TOEVALLIG EEN MAATSCHAPPIJ DIE "WARSAVIA" HEET?
WARSAVIA? WOU JE MET VUUR GAAN SPELEN?

HOE-ZO?
WAR-SAVIA IS EEN DEKMANTEL VOOR EEN MISDAAD-ORGANISATIE.

HET IS EEN VERENIGING DIE ROND 1906 IS OPGERICHT ALS WEDERZIJDSE HULPINSTELLING, MAAR HET IS IN FEITE EEN BENDE KOPPELAARS.
EN WAAROM WARSAVIA?

OMDAT HET VAN ORIGINE BIJNA ALLEMAAL POLEN ZIJN, WAT NIET WIL ZEGGEN DAT ELKE GE-IMMIGREERDE POOL OOK IN DE PROSTITUTIE ZIT. DE VERENIGING BESTAAT UIT ZO'N 300 LEDEN DIE 2000 BORDELEN BEHEREN, WAAR 30.000 MEISJES WERKEN, MERENDEELS JOODSE MEISJES DIE MET EEN VALSE TROUWBELOFTE NAAR BUENOS AIRES EN ROSARIO ZIJN GELOKT...

ER ZITTEN HIER OOK ITALIAANSE BIKKERS, SPAANSE SOUTENEURS EN FRANSE KOPPELAARS, DIE ELKAAR ONDERLING BECONCURREREN.. WAAROM VRAAG JE DAT?
IK KEN EEN MEISJE DAT VOOR DIE LUI IS GAAN WERKEN.

AH... ZAL GEEN PRETJE ZIJN. BINNEN DE ORGANISATIE GELDEN STRENGE WETTEN, ALS DE MEISJES IN OPSTAND KOMEN, STUREN ZIJ ZE NAAR HET ZUIDEN... WEET JE HAAR ADRES?
NEE.

IK WEET IEMAND DIE HAAR MISSCHIEN WEL KENT. HOE HEET ZE?

LOUISE BROOKSZOWYC!

GEK... TWEE MANEN...
DAAR IS NIKS GEKS AAN...

GEBEURT ELK JAAR, IN DEZELFDE NACHT, HALVERWEGE DE STATIONS MARTINEZ EN SAN ISIDRO...

...ZEKER ALS JE HET GELUK HEBT JOU EENS 'S NACHTS TEGEN TE KOMEN. WAT WAS DAT VOOR EEN SIGARET?
EEN NEGRA GAVILAN.

NEGRA GAVILAN... FOSFORITO, MET BEHULP VAN WIE ZOU IK HAAR KUNNEN VINDEN ?
IK HEB WAT VRIEN-DINNEN IN DIE KRINGEN. GEEF ME EEN PAAR DAGEN.

EN NU MOET JE EENS GOED NAAR ME LUISTEREN. GA NOU NIET LINKS EN RECHTS NAAR HAAR INFORMEREN. LAAT MIJ M'N GANG GAAN.
WAT IS ER TEGEN IN-FORMEREN? IK ZOU BEST EEN VRIEND VAN HAAR KUNNEN ZIJN.

DAT IS NU JUIST HET PROBLEEM. JE LIJKT MEER OP EEN VRIEND DAN EEN KLANT EN DE MAFIOSI LATEN ZICH DOOR VRIEND NOCH FAMILIE NAAIEN.
WAT EEN TAAL.

OH... WE WETEN TOCH ALLE-MAAL DAT JIJ EEN GELUKZOEKER BENT, "FUN AND DANDY", BIJ JOU HOEF JE NIET OP JE WOORDEN TE PASSEN. MAAR IK MEEN HET: HET ZOU GEVAAR-LIJK ZIJN VOOR DAT MEISJE.

FOSFORITO, JE HEBT WEL 1000 PESOS VAN ME GEWONNEN MET BIL-JARTEN, MAAR DAAROM HOEF JE ME NOG NIET TE VERTELLEN HOE IK MOET LEVEN... OMDAT IK JE NOU TOEVALLIG IETS VRAAG.

IK GA, VOORDAT WE RUZIE KRIJGEN. OVER TWEE DAGEN WEET IK MEER. JE WEET WAAR JE ME VINDEN KUNT. WELTE-RUSTEN, CORTO.
WELTE-RUSTEN, FOSFO-RITO.

GOMERIA LARREGUI AL PARCHE HONRADO

HEE, CORTO, WAAR HING JIJ UIT? WE ZATEN OP JE TE WACHTEN.

IK WAS AAN HET BILJARTEN IN SAN ISIDRO EN VERLOOR 1000 PESOS AAN FOSFORITO.
JAMMER, JE HEBT EEN SENSATIONELE "PARILLADA" GEMIST. TROOST JE MAAR MET DEZE WIJN.

DE HELE MUCHACHADA WAS ER. JAMMER DAT JIJ LIEVER BILJARTTE.
TOEVAL...

PUUR TOEVAL.

WAT DOE JE RAAR VANAVOND... IS ER IETS?
ZOU HET NIET WETEN.

RIIING! RIIING! RIIING!

JA... AH, WACHT, IK GEEF HEM JE METEEN. CORTO, VOOR JOU.

JA... WAT IS ER, FOSFORITO?... MORGEN, BIJ BORGES. JA, HET TRAM-STATION. IK ZAL ER ZIJN.

...SORRY, IK VERSTOND HET NIET GOED. WIE? ...GOMEZ? EEN ZELF-STANDIGE KOPPELAAR? GOED, LEG ME DAT MORGEN MAAR UIT.

GOEIEN-AVOND.

ZEG, BASCO, KEN JIJ TOEVALLIG ENE GOMEZ? EEN BIKKER, EEN VRIEND VAN FOSFORITO?
IN DIT LAND WONEN DUIZENDEN MENSEN DIE GOMEZ HETEN...

...EN POOIERS, DAAR ZIJN ER NOG MEER VAN, VAN ALLE MOGELIJKE HERKOMST...

HET IS ZELFS ZO DAT DE PROSTITUTIE HIER DOOR INTERNATIONALE FIRMA'S WORDT GEORGANISEERD... WIL JE EEN MATÉ?

INTERNATIONALE FIRMA'S, ZEG JE? ... ZOALS WARSAVIA, BIJVOORBEELD?

WARSAVIA?
JA!
CRUZ
MD

IEMAND DIE IK KEN ZOU DAAR WERKEN.
LEUKE BAAN...

"S.O.S. ... GETEKEND: CORTO". DAT KOMT NA VIJFTIEN JAAR TERUG EN RAAKT METEEN VERZEILD TUSSEN OPLICHTERS, POOIERS EN BIKKERS. JE BENT EEN ROMANTICUS!

...JA, EEN ROMANTICUS. IN HET GEZELSCHAP VAN SOUTENEURS EN SPEELHOLEIGENAARS, LICHTE VROUWEN EN GARAGE-HOUDERS, BOCHT EN GINGER ALE, HEB IK ALTIJD HET IDEE DAT IK VERVAL IN DE RETORIEK VAN DE TANGO, NOU M'N MOEDER ER NOG BIJ.

OKEE, OKEE... SPOT MAAR. MAAR VERGEET HET NIET, "WARSAVIA" IS GEVAARLIJK, NET ALS DE "ITALIAN CONCHA" EN HET "ASQUE-NASUM PELOSA"...

ASQUENASUM PELOSA, WAT VULGAIR. "DE ITALIAANSE MOSSEL", OKEE. EN DE "CALLE DEL PECADO" KAN IK OOK NOG WEL WAARDEREN, OF DE CONVENTILLO UNGARO, DE DROWNING MAUD AAN DE RIO RIACHUELO, WAAR IK LONDON O'NEIL EN MANSFIELD TERUGZAG...

MOOI STELLETJE HYPOCRIETE MORA-LISTEN. EERST DE PROSTITUTIE IN STAND HOUDEN EN DIE DAN VEROOR-DELEN OM HUN GEWETEN TE SUSSEN.
WELNEE, WE HADDEN ECHT PLEZIER MET CAROLINA EN HAAR COLLEGA EVE LENEVE. EN IK HER-INNER ME NIET ZE OOIT VEROOR-DEELD TE HEBBEN.

...INTEGENDEEL, WIE BEN IK OM TE OORDELEN? MAAR IK HEB EEN INGEBOREN HEKEL AAN DE CRITICI, DE DIK-DOENERS ... EN BOVENAL AAN DE VERLOSSERS.

WAAROM NIET. MISSCHIEN HEB JE WEL GELIJK. SOMS VALLEN DE PROSTITUTIE, DE ZWENDELARIJEN EN DE DELINQUENTIE IN HET NIET BIJ HET GEKONKEL VAN DE POLITICI.

BASCO, IK HEB EEN ZWARE DAG ACHTER DE RUG, IK BEN OP. IK KAN BETER GAAN SLAPEN. TOT MORGEN!

OP HETZELFDE MOMENT...
BANG! BANG!

DIT IS FOSFORITO NIET!
WAT?

STOMME IDIOOT, DAT IS JOUW SCHULD.
HOE KON IK WETEN DAT DIE ZAK ZICH NET ZO ZOU KLEDEN ALS FOSFORITO? HET IS GEWOON TOEVAL.

JA, STOM TOEVAL, DAT ZICH NIET MAG HERHALEN!
BANG!

UNION CIVICA RADICA
CALLE GALLITO Y PROPAGANDA

IK HOOP DAT U DE POLITIE HAALT!

KENT IEMAND ZE?... U, DON PASQUALE, KENT U ZE?
U KENT ZE OOK, CHEF.

EEN VAN DE TWEE IS DIE JOODSE BOOKMAKER, GUZMAN... DE ANDER WAS EEN BEETJE DUBIEUS. HIJ KWAM HIER ZELDEN EN IK DENK NIET DAT ZE ELKAAR KENDEN.

KLOPT MET DE PAPIEREN! DIT IS GUZMAN EN DE ANDER IS ENE SERRA, HEMDEN-VERKOPER.
ZE ZULLEN OM GUZMAN AMPER TREUREN IN DE KROTTEN WIJKEN, EN OM DIE ANDER EVENMIN.

U BENT HARD, DON PASQUALE. BENT U ER GETUIGE VAN GEWEEST?
NEE, IK HEB NIKS GEZIEN. WELTERUSTEN, MENEER DE AGENT.

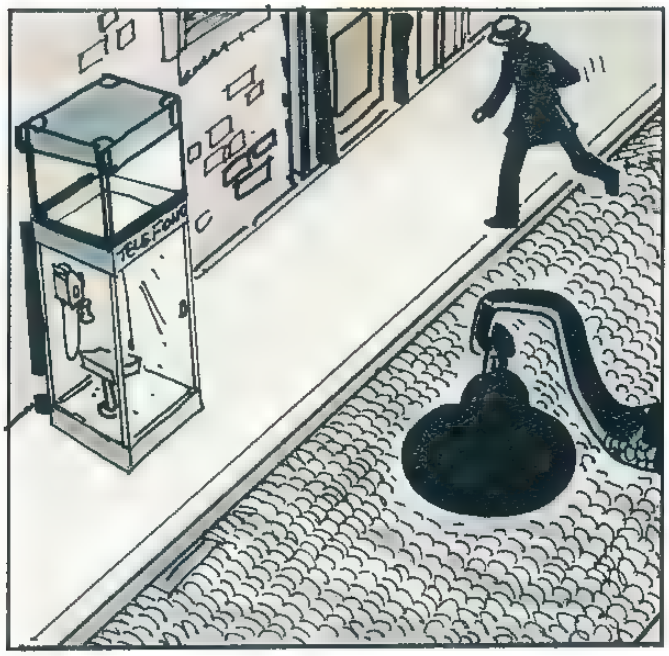
TELEFOON

...NEE!...GUZMAN HEEFT ZICH VERGIST... MAAR HIJ VERGIST ZICH NOOIT MEER!

...GOMEZ HEEFT ER KENNELIJK MEE TE MAKEN. WAT MOET IK DOEN?

HEE, DAVID... IK HEB VANNACHT MEER DAN GENOEG GEWERKT. JA, JA...OKEE...MAAR MET GOMEZ VALT NIET TE SPOTTEN!

VERDOMME, ALSOF HET ZO SIMPEL IS: KOM HIER, GA DAARHEEN, DOE DIT, DOE DAT... EN NU MOET IK DIE CORTO MALTESE LOZEN... LIJKT ME OOK GEEN GEMAKKELIJKE KNAAP...

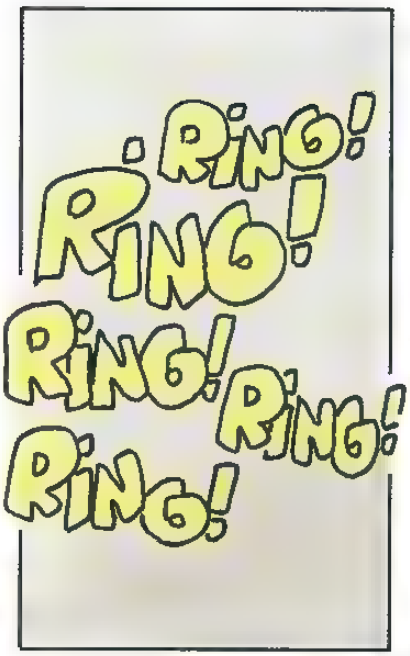
RING! RING! RING! RING! RING!

CORTO, FOSFORITO VOOR JE.

FOSFORITO, OP DIT UUR VAN DE NACHT? VREEMD, WE ZOUDEN ELKAAR MORGEN PAS SPREKEN! DAN MOET ER IETS ERNSTIGS GEBEURD ZIJN!

FOSFORITO?... MET MIJ... WAT IS ER MET JE? WE HADDEN TOCH AFGESPROKEN BIJ BORGES... WAT? IK BEN KLAAR... IK KOM...

HET MOET BELANGRIJK ZIJN. HIJ KAN NIET WACHTEN TOT MORGEN.
IK BEGIN ME ZORGEN TE MAKEN. PAS MAAR OP! FOSFORITO IS EEN ONRUSTSTOKER!

CORTO MALTESE, IK BEN HET, FOSFORITO!

VANWAAR DEZE PLOTSELINGE WIJZIGING? KON HET NIET WACHTEN?
ZE HEBBEN GEPROBEERD ME TE DODEN...

WIE?... WARSAVIA? HET ASQUENASUM?
GEEN VAN BEIDE, DENK IK... DIE ZIJN TE MACHTIG OM ZICH OM MIJ TE BEKOMMEREN. DIE HADDEN ME VERZOCHT...

...ME NIET MET HUN ZAKEN TE BEMOEIEN, DAT WAS IN EEN HANDOMDRAAI GEREGELD...

NEE, HET GAAT OM IETS KLEINERS. IK MOET IEMAND VOOR SCHUT HEBBEN GEZET DIE DAT NIET WIL VERGETEN...

MAAR OM ME NOU VOOR ZOIETS TE WILLEN DODEN... MEESTAL STELLEN ZE ZICH TEVREDEN MET EEN JAAP OVER JE GEZICHT, RECHTS...

ALS HET OM EEN PERSOONLIJKE KWESTIE GAAT, SNAP IK NIET WAAROM ZE GUZMAN HEBBEN VERMOORD. DIE WAS BIJ ME IN DE BILJART-ZAAL IN SAN ISIDRO...

EN DIE SERRA, DIE HANDELAAR IN HEMDEN EN KNOPEN, DIE ZE SAMEN MET GUZMAN HEBBEN NEERGESCHOTEN, DAT SNAP IK OOK NIET.

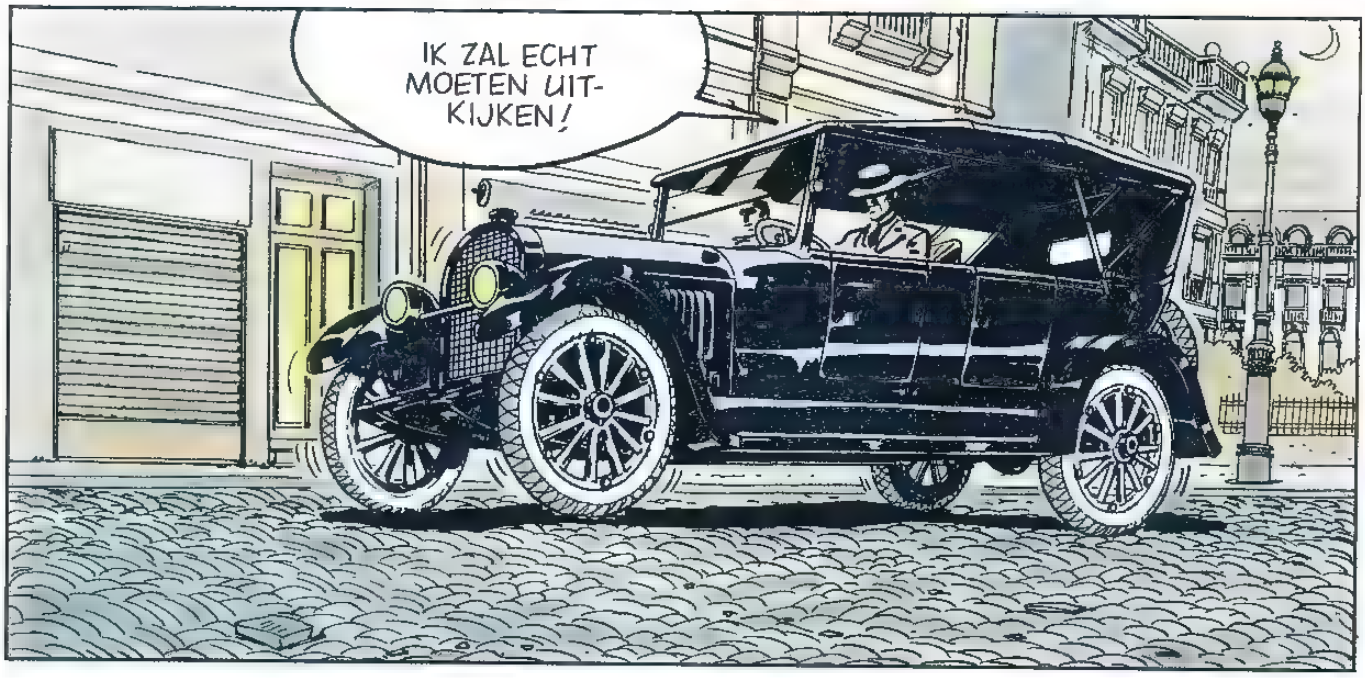
IK ZAL ECHT MOETEN UIT-KIJKEN!

MAAR... OM TERUG TE KOMEN OP JE VRIENDIN... LOUISE BROOKSZOWYC...
WEET JE INMIDDELS WAAR ZE WOONT? HEB JE NIEUWS OVER HAAR?

NEE! ZE IS UIT DE ROULATIE VERDWENEN, EEN PAAR MAANDEN GELEDEN... ZIJ EN HAAR DOCHTERTJE...

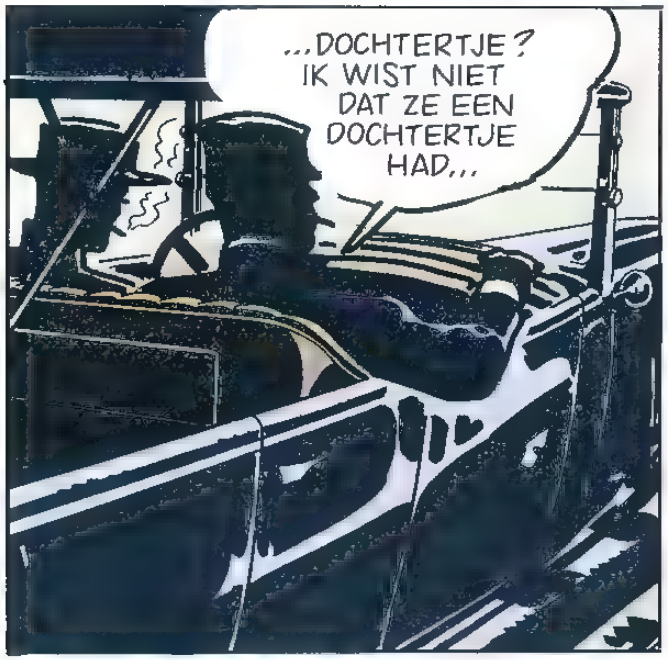
...DOCHTERTJE? IK WIST NIET DAT ZE EEN DOCHTERTJE HAD...

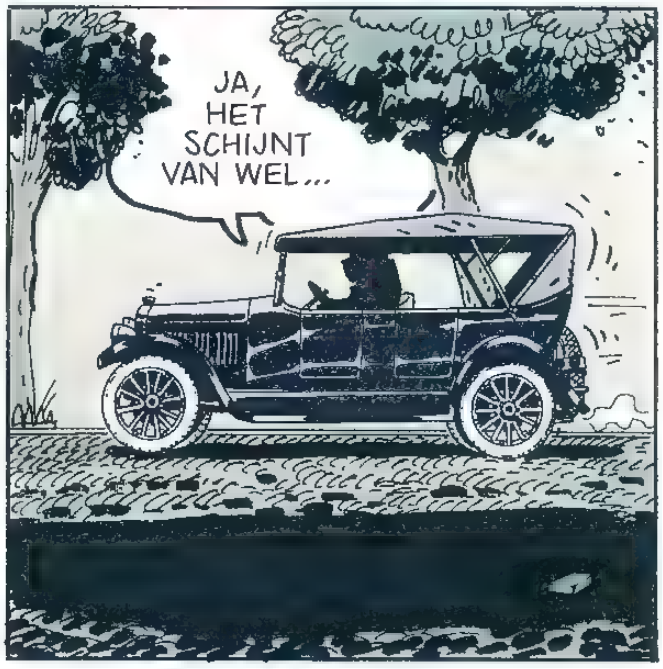
JA, HET SCHIJNT VAN WEL...

HET VERHAAL GAAT DAT ZE DAT KORT NA HAAR AANKOMST IN BUENOS AIRES HEEFT GEKREGEN... DUS...

...HET ZOU NU DRIE JAAR MOETEN ZIJN... MAAR NEEM ME NIET KWALIJK, CORTO, BEN JE SOMS IN HAAR GEINTERESSEERD OMDAT...

JE HOEFT NIET ZO TE VISSEN, IK WIST NIET EENS DAT ZE EEN DOCHTERTJE HAD...

KOM, ZO ERG IS HET TOCH NIET OM EEN DOCHTERTJE TE HEBBEN... JE INTERESSE KOMT UIT EEN GOED HART...

FOSFORITO, JE BENT NIET ZO LEUK ALS JE WEL ZOU WILLEN EN DE VRAAG BLIJFT : WAAR ZIJN LOUISE EN HAAR DOCHTERTJE HEENGEGAAN ?

DAAROM HEB IK OOK DIE AFSPRAAK VOOR JE GEREGELD MET GOMEZ, EEN ZELFSTANDIGE IN HET MILIEU. VIA HEM WEET IK WAT IK JE NET HEB VERTELD...

WACHT HIER OP HEM ! IK SMEER 'M, IK HEB VANNACHT NOG IETS TE DOEN. JE HOORT WEL WEER VAN ME ! GOEIENACHT, CORTO !

GEK... MAAR ÉÉN MAAN.

WAAR ZOUDEN LOUISE EN HAAR DOCHTERTJE ZIJN?

SEÑOR CORTO MALTESE?

U BENT MENEER GOMEZ?
JA.

MIJN VRIEND FOSFORITO ZEI ME DAT U ME MISSCHIEN KON HELPEN IEMAND TE VINDEN.
U WEET WAT ER GEBEURD IS VAN-NACHT?

JA... MAAR IK GELOOF NIET DAT WARSAVIA HEM WILDE DODEN...
NEE...

...NIET WARSAVIA, MAAR DE BESCHERMER VAN LOUISE. FOSFORITO HEEFT ZIJN VRAAG ÉÉN KEER TE VAAK GESTELD...

MIJN SCHULD DUS... IK HEB FOSFORITO OVERGEHAALD OM LOUISE BROOKSZOWYC TE ZOEKEN...
JA...

DAT WEET IEDEREEN... MAAR U ZIT NIET IN DIT WERELDJE... FOSFORITO DAARENTEGEN KENT DE REGELS...

U KENT ZE OOK, WAAROM BENT U DAN TOCH BEREID OM MET ME TE PRATEN?

IK BEN EIGEN BAAS, IK LAAT ME NIKS OPLEGGEN... MISSCHIEN MOCHT IK LOUISE GRAAG... MISSCHIEN...

...MOET IK FOSFORITO EEN DIENST BEWIJZEN OF WIL IK MIJ OP IEMAND WREKEN...

FOSFORITO HEEFT MIJ EEN WAT WARRIG VERHAAL VERTELD...

ER IS OOK EEN KIND BIJ BETROKKEN... WAAR IS LOUISE?

ZE IS DOOD.

WAT ZEI JE?

HET SPIJT ME. IK ZEI DAT LOUISE BROOKSOWYC DOOD IS. HET KIND IS SPOORLOOS VERDWENEN. MAAR...

IK HEB GOEDE REDENEN OM TE GELOVEN DAT HET VEILIG IS. TEN-MINSTE OP DIT MOMENT...
HOE IS LOUISE GESTORVEN?

ZE IS VAN EEN DERDE VERDIEPING GEVALLEN...

OM WIE?
NOU, BIJNA IEDEREEN.

KUN JE DAT WAT VERDUIDELIJKEN?
PRECIES ZOALS IK ZEI. OOK AL IS HET MOEILIJK UIT TE LEGGEN...

ZONDER TE WILLEN RECHTVAARDIGEN HOE IEMAND ERTOE KOMT EEN BEROEP UIT TE OEFENEN ALS HET MIJNE, VOEL IK MIJ BIJ DE DOOD VAN LOUISE BETROKKEN. MISSCHIEN HAD IK HAAR KUNNEN HELPEN VLUCHTEN, MAAR DAN ZOU IK DE REGELS VAN ONZE WERELD HEBBEN GESCHONDEN. NOU, DAT KAN IK NIET...

LOUISE LEERDE OP ZEKER OGENBLIK EEN GOEIE KEREL KENNEN. EEN JOURNALIST, DIE PROBEERDE HAAR TE HELPEN EN HIJ KWAM OP MYSTERIEUZE WIJZE OM HET LEVEN. LOUISE PROBEERDE DE FIRMA AAN TE GEVEN...

...MAAR DE POLITIE DEED NIET VEEL. CORRUPTIE, POLITIEK, EIGEN BELANGEN... KORTOM, EEN PRECAIRE SITUATIE. EEN FAMILIE UIT SAN ISIDRO TROK ZICH HET LOT VAN HAAR EN HAAR KIND AAN. MAAR LOUISE WILDE HAAR VRIENDEN NIET IN MOEILIJKHEDEN BRENGEN EN VERTROK, LATER WERD BEKEND DAT ZE ZELFMOORD HAD GEPLEEGD...

...OF DAT ZE VERMOORD WAS. HET KIND VERDWEEN... MAAR MISSCHIEN WEET DIE FAMILIE UIT SAN ISIDRO WAAR HET VERBORGEN IS. IK VERMOED DAT EEN ZEKERE KAZINSKI DIRECT VERANTWOORDELIJK IS VOOR DE DOOD VAN LOUISE.

HOE HEET DIE FAMILIE UIT SAN ISIDRO?
FARIA ANCHORENA VIOLA DE URGAMBIDE.

HOEVEEL FAMILIES ZIJN DAT?
EENTJE.

LUISTER, MENEER GOMEZ, IK WIL U HEEL ERG BEDANKEN, OOK AL BRACHT U ME SLECHT NIEUWS. IK ZAL HET KIND ZOEKEN. MOCHT U IETS NIEUWS TE WETEN KOMEN, WAARSCHUW ME DAN.
PRIMA. TOT GAUW!

WAT EEN MIST... JE ZIET HELEMAAL NIETS MEER!

DE VOLGENDE DAG...
LAAT HEM BINNEN!

IDIOOT! HOE HAAL JE HET IN JE HOOFD HIER TE KOMEN?

ACH... DENK JE SOMS DAT IK VRIJWILLIG NAAR HET HOOFD BUREAU KOM? HET IS DRINGEND. ER ZIJN MENSEN DIE VRAGEN STELLEN OVER DE ZAAK BROOKS-ZOWYC.

KOM JE DAAR WEER MEE AANZETTEN? LUISTER GOED, KANZINSKI. IK HEB JE AL EEN PAAR KEER GEDEKT EN IK HEB MEZELF TEVEEL BLOOT GEGEVEN. OOK OVER MIJ BEGINNEN ZE TE KLETSEN.
JIJ HEBT GELD GEKREGEN...

WAT KRIJGEN WE NOU... CHANTAGE? PAS OP, KAZINSKI, IK KAN JE ZO UIT DE WEG LATEN RUIMEN.

DENK JE DAT IK ZO STOM BEN?

EN OF IK DAT DENK... ANDERS ZOU JE HET NIET IN JE HOOFD HALEN ME HIER TE KOMEN BE-DREI-GEN.
IK... IK WILDE NIET...

JE WILDE NIET... JE WILDE NIET... WIL JE NET ZO AAN JE EINDE KOMEN ALS DIE JOURNALIST?
NEE! NEE!

GOED, DONDER NOU OP. IK ZAL ZIEN WAT IK KAN DOEN.

PEREZ, STUUR AGENT ESCU-DERO NAAR BOVEN!

'NAVOND, INSPECTEUR. U HEBT ME GEROEPEN?

ESCUDERO, WAT IS ER GEBEURD IN DE ZAAK BROOKSZOWYC?
EEN MISVERSTAND.

EEN MISVERSTAND? JE DOODT EEN VAN ONZE VERKLIKKERS EN DAT NOEM JE EEN MISVERSTAND? JE DOODT EEN HEMDENVERKOPER EN DAT NOEM JE EEN MISVERSTAND?
NOU...

...DAVID LIPZYA HAD ME OPGEDRAGEN FOSFORITO RAMIREZ UIT DE WEG TE RUIMEN. IK CONTRACTEERDE GUZMAN OM HEM TE VINDEN, MAAR DIE VERGISTE ZICH. NU ZIJN ER TWEE PERSONEN DOOD DIE ER NIKS MEE TE MAKEN HADDEN. DAT IS ALLES.

AH, IS DAT ALLES! OOK JIJ BENT DUS COMPLEET ACHTERLIJK GEWORDEN! LAAT HET VOORTAAN WETEN VOORDAT JE DE TREKKER OVERHAALT! NOU WILDE KAZINSKI ONS CHANTEREN! RUIM HEM UIT DE WEG!

IK BEN AL EEN TIJDJE BEZIG ALLERLEI VOLK UIT DE WEG TE RUIMEN. NU WEER KAZINSKI... MAAR GOMEZ, EN DIE CORTO MALTESE DAN?
CORTO MALTESE...? WACHT EVEN... ZEI JE CORTO MALTESE?

JA, CORTO MALTESE. KEN JE HEM? HIJ SCHIJNT EEN VRIEND VAN LOUISE BROOKS-ZOWYC TE ZIJN GEWEEST.
HMM...

HALLO?... MET HET ARCHIEF? HIER INSPECTEUR ESTEVEZ. BRENG ME HET DOSSIER OVER DE MISDADEN VAN YANKEE-BANDOLEROS IN PATAGONIË VAN 1902 TOT 1910. JA, JA, ONMIDDELLIJK.

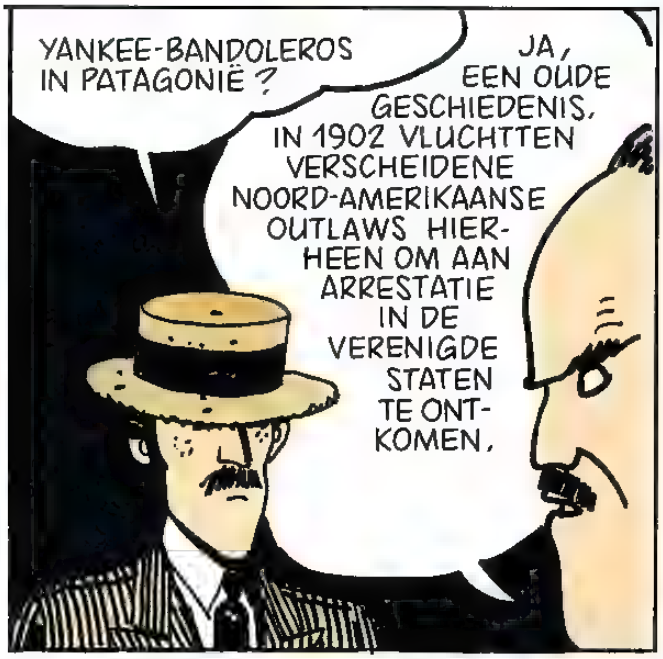
YANKEE-BANDOLEROS IN PATAGONIË?
JA, EEN OUDE GESCHIEDENIS. IN 1902 VLUCHTTEN VERSCHEIDENE NOORD-AMERIKAANSE OUTLAWS HIERHEEN OM AAN ARRESTATIE IN DE VERENIGDE STATEN TE ONTKOMEN.

ONDER HEN BEVONDEN ZICH LEROY PARKER, ALIAS BUTCH CASSIDY, HARRY LONGBAUCH, ALIAS SUNDANCE KID, ETTA PLACE, HUN VRIENDIN, EN HARVEY LOGAN. ZE SLOTEN ZICH AAN BIJ CHILEENSE VEEDIEVEN, ITALIAANSE ANARCHISTEN EN BANDIETEN UIT WALES EN VONDEN UITEINDELIJK DE DOOD IN ARGENTINIË, BOLIVIA OF CHILI...

IK WAS TOEN BIJNA TWINTIG EN MAAKTE DEEL UIT VAN DE BEREDEN DOUANE. IN DIE TIJD HOORDE IK VOOR HET EERST VAN CORTO MALTESE. HIJ MOET TOEN NOG JONG GEWEEST ZIJN... VREEMD, HEEL VREEMD... DIE BANDIETEN BEROOFDEN IN DIE TIJD BANKEN IN MERCEDES EN RIO GALLEGO... EN DE BUIT WERD NOOIT TERUGGEVONDEN...

DAG, MENEER DE INSPECTEUR. IK BEN O'MALEY VAN HET ARCHIEF. IK HEB HIER HET DOSSIER OVER PATAGONIË.

GOED, GOED, GOED...

BEDANKT, EN LAAT ME NU ALLEEN!

WAT ZOEKT HIJ IN DIE OUWE STUKKEN?
HIJ WIL ZIEN OF HIJ...

...DAARIN EEN ZEKERE CORTO MALTESE KAN VINDEN, DIE LID WAS VAN EEN BENDE AMERIKAANSE OUTLAWS EN NU WEER IN HET LAND IS...

CORTO MALTESE?... DAT KLOPT. DIE NAAM KOMT INDERDAAD IN DAT DOSSIER VOOR. GEEN IDEE WAARVOOR HIJ TERUGGEKOMEN IS. MISSCHIEN HEBBEN DE ROOFTOCHTEN VAN DIE BANDIETEN MEER OPGELEVERD DAN ALLEEN MAAR GELD... DAT NU IMMERS UIT DE ROULATIE IS GENOMEN.

MISSCHIEN IS DE BUIT NOOIT HET LAND UIT GEWEEST... MISSCHIEN ZIJN DIE BANDIETEN EN VEEDIEVEN ZO KORT ERNA GESTORVEN DAT ZIJ NIET EENS DE TIJD HEBBEN GEHAD TE VLUCHTEN MET HET GELD, MAAR HET ERGENS IN HET ZUIDEN VERBORGEN HEBBEN...

MISSCHIEN IS DAT DE REDEN DAT CORTO IS TERUG-GEKEERD.
DAT GELOOF IK NIET. HIJ IS TERUG-GEKOMEN VOOR EEN JOODSE VROUW, ENE LOUISE BROOKSZOWYC, DIE VOOR WARSAVIA TE LASTIG WERD.

DAN IS HIJ MISSCHIEN OM TWEE REDENEN TERUGGEKOMEN...

WEET JIJ WAAR CORTO MALTESE ZIT?
JA, IN SAN ISIDRO, BIJ EEN VRIEND VAN HEM.

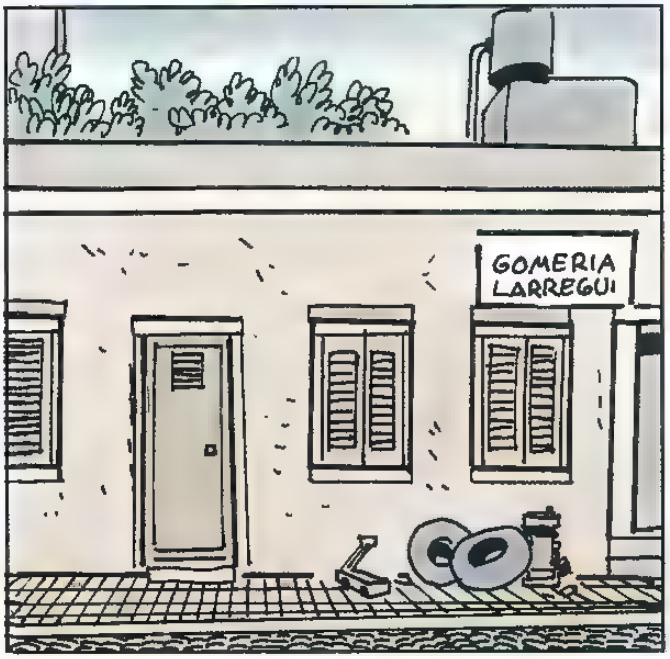
GOMERIA LARREGUI

WAT GA JE DOEN?
IK GA PRATEN MET DIE FARIAS VIOLA.

KEN JE ZE?

JA, HET IS EEN BEKENDE FAMILIE, HIER IN SAN ISIDRO. RARE LUI: ARTIESTEN, TONEELSPELERS, SPORTMENSEN. EEN VAN DE DOCHTERS IS BIJ HET 'SALVATION ARMY'.
HET LEGER DES HEILS? INTERESSANT...

WAT IS DAAR INTERESSANT AAN?
HET LEGER DES HEILS HEEFT ALTIJD BELANGSTELLING VOOR DRINKEBROERS, BEDELAARS EN IN DE STEEK GELATEN KINDEREN...

IN DE STEEK GELATEN KINDEREN... JIJ WORDT OOK STEEDS VREEMDER, WAT HEB JE TOCH?

ZE HEBBEN EEN VRIENDIN VAN ME VERMOORD, EN ALS ZE EEN VRIEND VAN JE VERMOORDEN, MOET JE HEM WREKEN. WANNEER EN HOE WEET IK NIET, MAAR WREKEN ZAL IK ME. EN VERDER HEEFT DIE VRIENDIN VAN MIJ EEN KIND ACHTERGELATEN DAT IK WIL VINDEN!

IK ZOU GRAAG DIE SEÑORITA FARIA VIOLA SPREKEN DIE VOOR HET LEGER DES HEILS WERKT...
IK SNAP HET, GOED, IK GA MEE. AL VRAAG IK ME AF HOE DIT MOET AFLOPEN!

WAT VIND JE VAN DEZE AUTO? IK HEB HEM BIJ BEPPE BARATTO GEKOCHT... KIJK, WE WORDEN GEVOLGD!

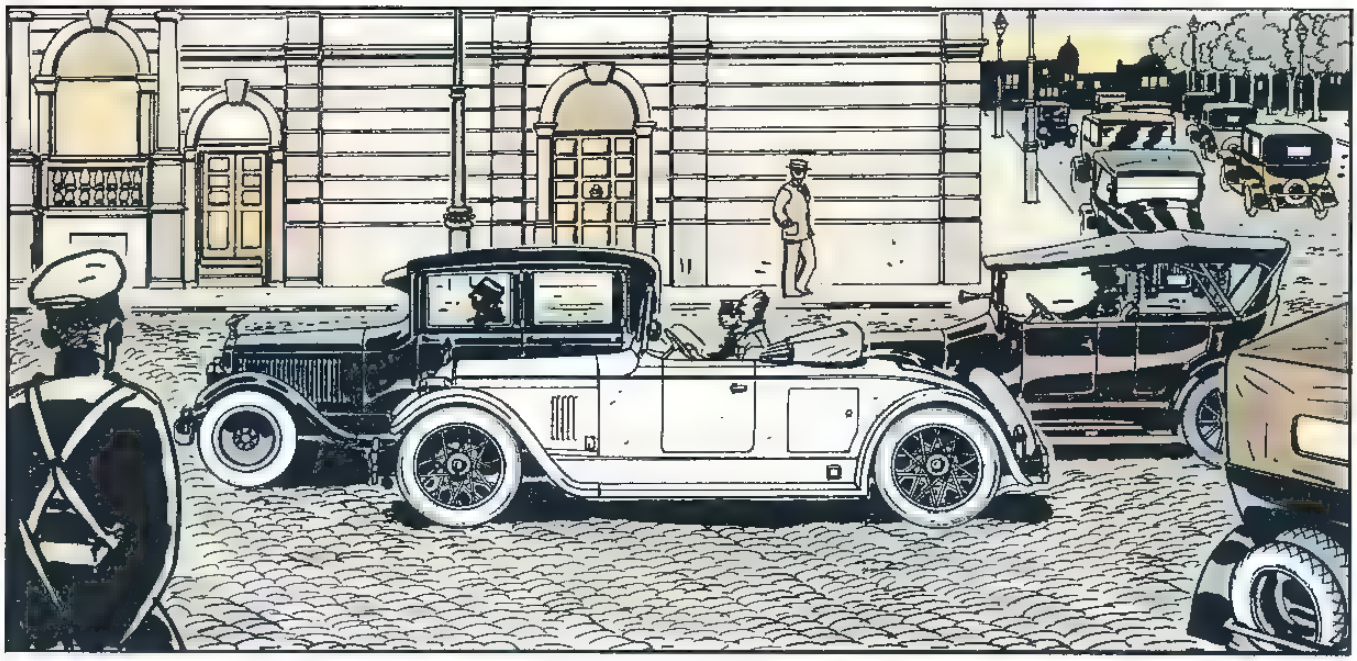

WIE HEEFT ER NU BELANG BIJ ONS TE VOLGEN ?
WARSAVIA... OF DE POLITIE.

DE POLITIE ? WAAROM DE POLITIE ?
ALS JONGETJE KON JE HET OOK NIET BEST VINDEN MET DE POLITIE, ALS IK ME GOED HER-INNER...

ONZIN. BOVENDIEN IS HET OUWE KOEK...
KENNELIJK ZIJN ZE HET NIET VERGETEN.

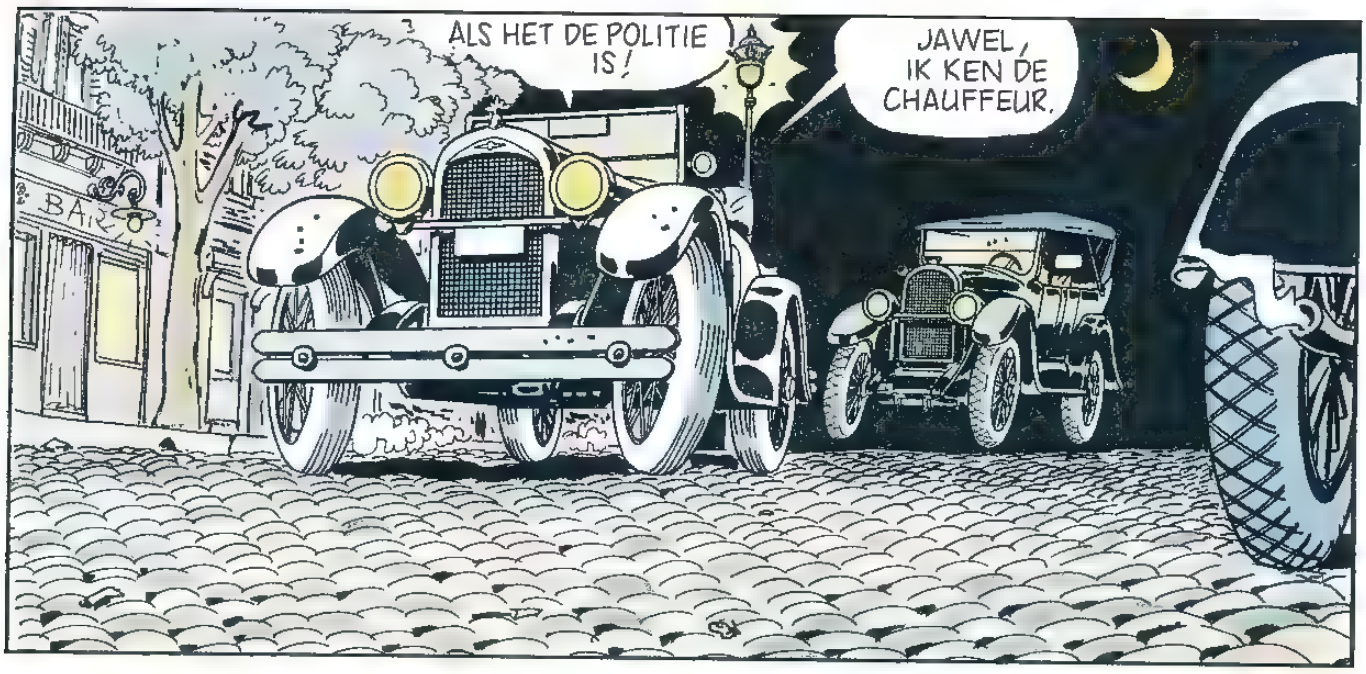
ALS HET DE POLITIE IS!
JAWEL, IK KEN DE CHAUFFEUR.
BAR

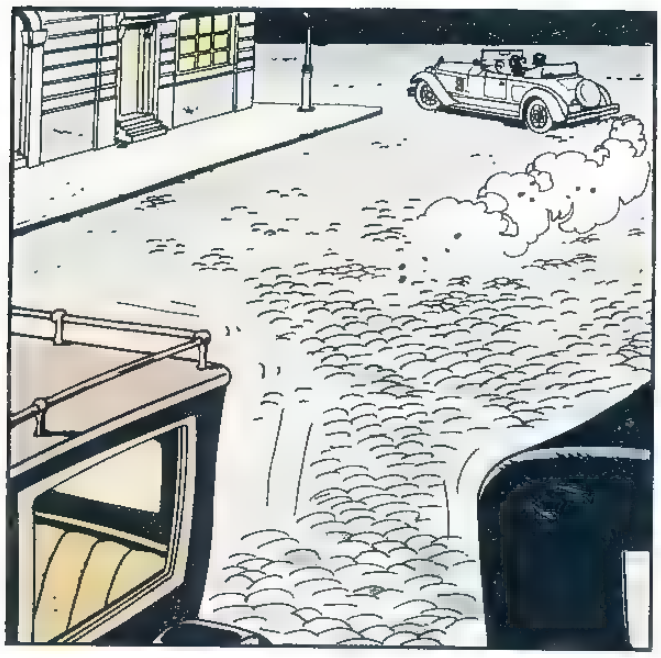

IK KEN DIE MAN, EEN ZEKERE PINTI LARREQUI DI MARTINEZ, EN IK WEET ZEKER DAT HIJ MIJ OOK HEEFT HERKEND. HIJ HEEFT EEN EIGEN ZAAK...

...WAAR HIJ ZOGENAAMD OUDE, GEBRUIKTE BINNENBANDEN OPNIEUW OPLEGT: "PESO EL TACON DEL BUSO" OF "HONRADO PARC". MAAR WAT HIJ IN WERKELIJKHEID DOET, WETEN WE NIET...

ZEG, VASCO, WE HEBBEN BIJNA GEEN BENZINE MEER...
VERDOMME... JE HEBT GELIJK. NET GENOEG OM DE STAD UIT TE KOMEN.

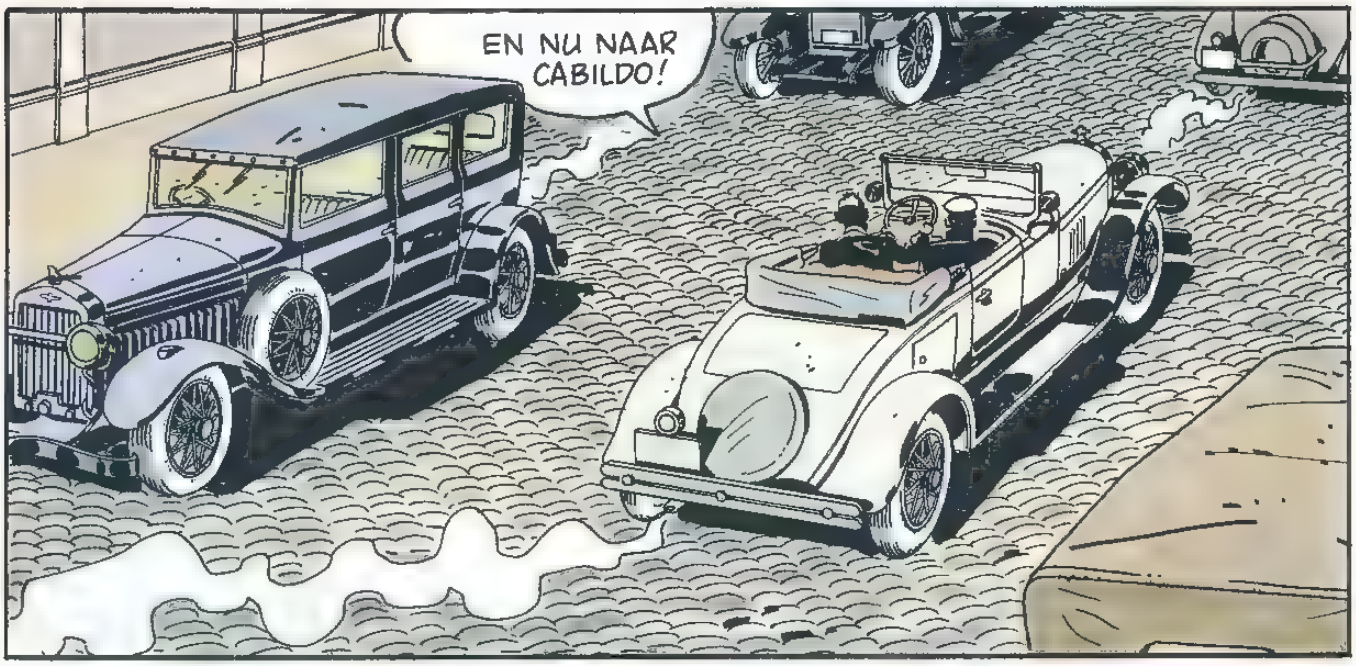
EN NU NAAR CABILDO!

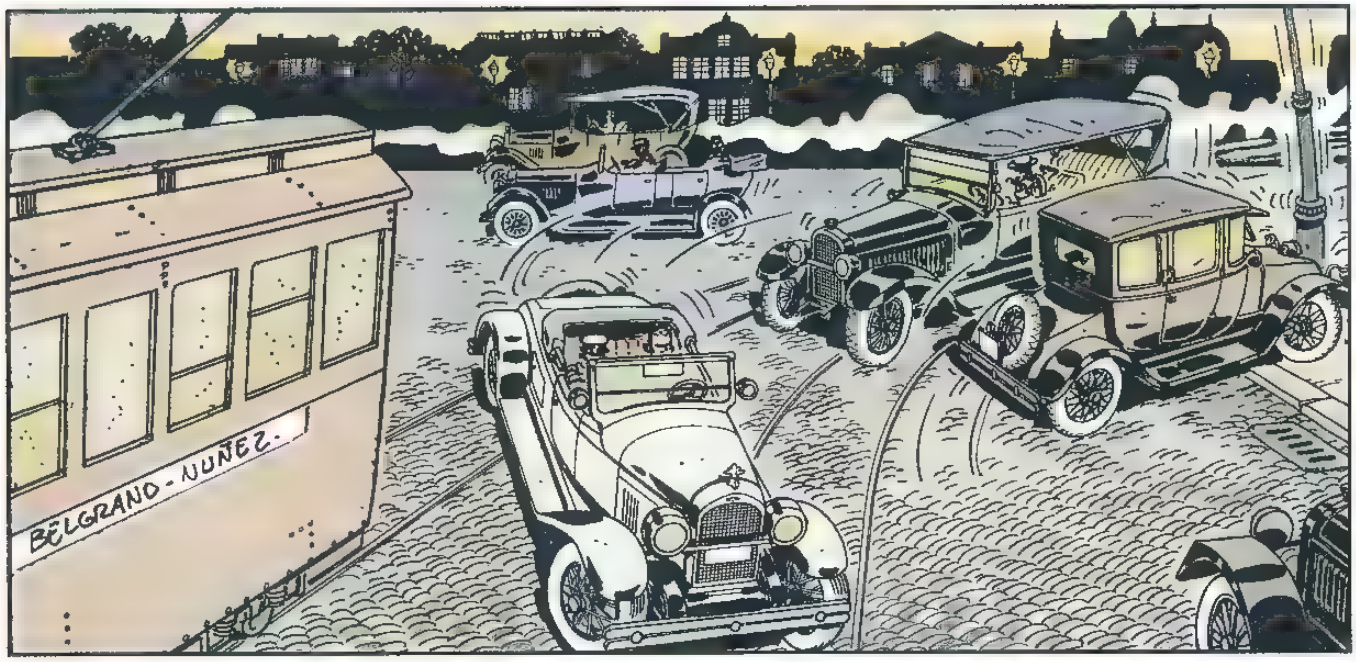
BELGRANO - NUÑEZ.

CARETAS
AL
PASO

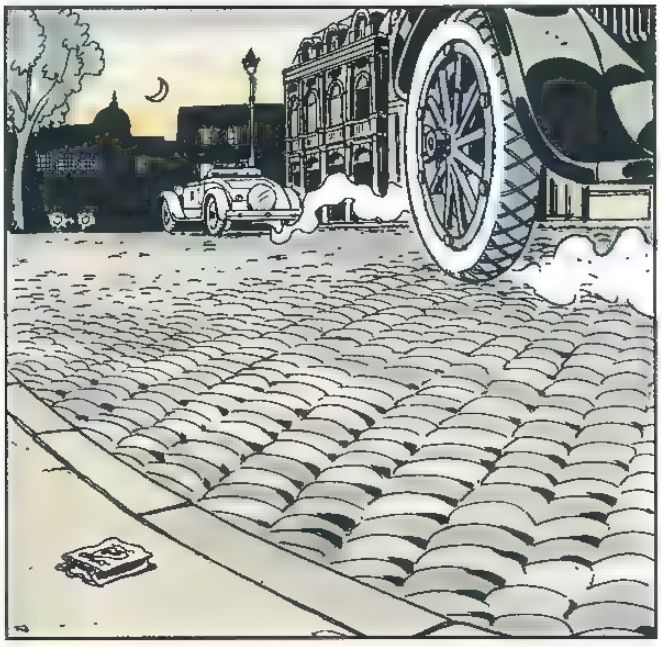

ZE ZITTEN ONS OP DE HIELEN, DIT BEGINT ME OP M'N ZENUWEN TE WERKEN, IK ZAL ZE PROBEREN KWIJT TE RAKEN.

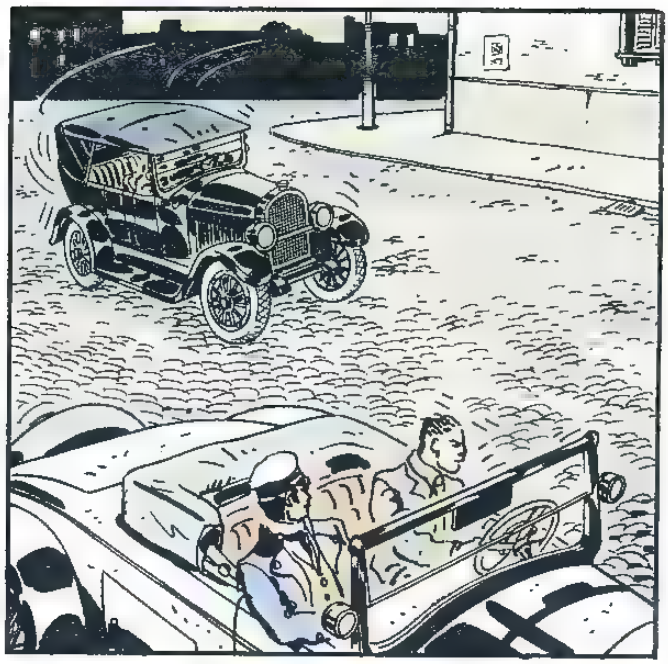

WAAR GAAN WE HEEN ?
WE MOETEN TERUG.

WE ZIJN BUITEN DE STAD EN WE HEBBEN GEEN DRUPPEL 'NAFTA' MEER.
ZIJ OOK NIET... KIJK MAAR!

ZE ZIJN GESTOPT...
ONGELOOFLIJK... ALS WE DIT VERTELLEN, GELOOFT NIEMAND ONS. WE LATEN DE AUTO HIER. IK ZAL HEM MORGEN OPHALEN.

WE KUNNEN BETER UIT EL-KAAR GAAN. DIE SEÑORITA FARIAS VIND JE IN DE "CALLE RECONQUISTA E CORRIENTES", NUMMER 400.

OOK ZIJ STAPPEN OP!
WAT WIL JE, ZE ZITTEN IN HET-ZELFDE SCHUIT-JE...

...WAT WIL JE, ZE ZITTEN IN HETZELFDE SCHUITJE ALS WIJ...
WAAROM CONTRO-LEER JE ZOIETS DAN NIET?

DIE DINGEN GEBEUREN. MAAR WAT ZEGGEN WE INSPECTEUR ESTEVEZ? HIJ IS NOGAL PRIKKELBAAR...
DE WAARHEID: DAT ZE ONTKOMEN ZIJN.

...HOE ZIT HET MET DIE JODIN DIE VOOR WARSAVIA TE LASTIG WERD. WAT IS ER GEBEURD?

DIE LOUISE MAAKTE HET DE 'FIRMA' MOEILIJK. ZE REBELLEERDE EN SLOOT VRIENDSCHAP MET EEN JOURNALIST. BEIDEN WERDEN GEËLIMINEERD EN ALLES WERD WEER RUSTIG. TOT DIE ZEEMAN KWAM DIE TEVEEL VRAGEN STELT.

...WE HADDEN HAAR NIET MOETEN DODEN. OP HET HOOFDBUREAU ZIJN 'EERLIJKE COLLEGA'S' BEZIG MET EEN ONDERZOEK NAAR DIE WARSAVIA-GESCHIEDENIS. ER WORDT GEPRAAT EN GERODDELD OVER INSPECTEUR ESTEVEZ... EN... OOK OVER JOU...

JULLIE ZULLEN JE KUNNEN HANDHAVEN ZOLANG BEPAALDE POLITICI AAN DE MACHT ZIJN... EN ERVOOR GEZORGD WORDT DAT HET GEVECHT VAN DE EEUW, FIRPO TEGEN DEMPSEY, HET VOLK BEZIGHOUDT.
WELNEE. 'INTERNE ZAKEN' ZIJN MOEILIJK TE ONDERZOEKEN. ...WIE GAAT ER WINNEN, FIRPO OF DEMPSEY?

IK DENK FIRPO, OOK AL IS DEMPSEY BIJNA NIET TE VERSLAAN. 'EL TORO SALVAJE DE LA PAMPA' ZAL OVERWINNEN!
WAT EEN ONZIN. DE ENIGE DIE MIJ OP DIT MOMENT INTERESSEERT IS CORTO MALTESE.

IETS VERDER...
HET IS NU TE LAAT OM NOG DE STAD IN TE GAAN. LATEN WE TERUGGAAN NAAR SAN ISIDRO.
PRIMA. IK ZIE SEÑORITA FARIAS VIOLA MORGEN WEL.

...IK SNAP NIET WAAR JIJ HEEN WILT. VOORDAT JIJ KWAM, HADDEN WE HET HIER RUSTIG... NU IS HET ÉÉN GROTE BENDE: VRIENDEN, HOEREN, POOIERS, POLITIE, HET LEGER DES HEILS...
IK...

...ZEG HET JE NOG EEN KEER: IK HEB ALLEEN IEMANDS ADRES GEVRAAGD.
JA, MAAR KIJK WAT DAAR HET GEVOLG VAN IS...

DAAR KAN IK NIKS AAN DOEN. IK MOET DIE ZAAK UIT-ZOEKEN.
HM... TOT OP DE BODEM?... DAAR IS DE TRAM.

DE EERSTE KEER DAT JE HIER WAS, HAD JE JE VRIEND RASPOETIN BIJ JE... WAAR ZIT DIE NOU?

HIJ IS NU TE GAST BIJ EEN OF ANDERE MAHARADJA.

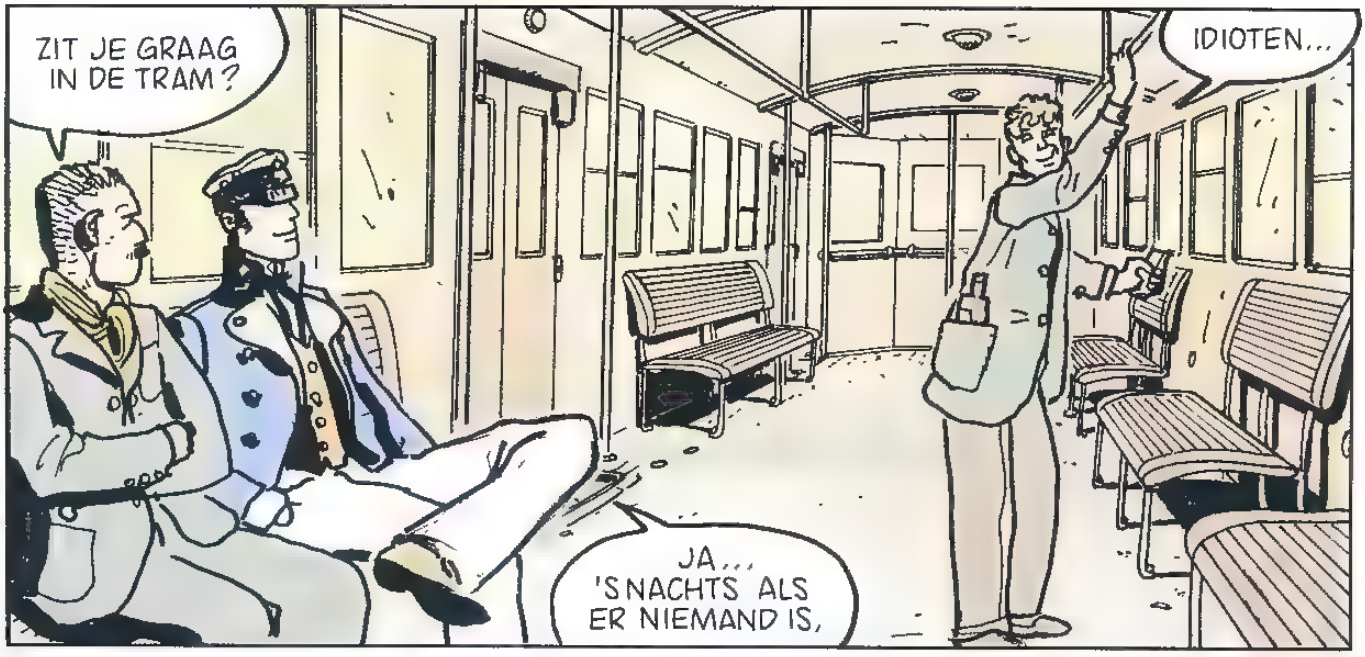
ZIT JE GRAAG IN DE TRAM?
IDIOTEN...
JA... 'S NACHTS ALS ER NIEMAND IS,

HUFTERS... IDIOTEN...
LAAT MAAR, HET IS MAAR EEN ARME DRONKELAP.

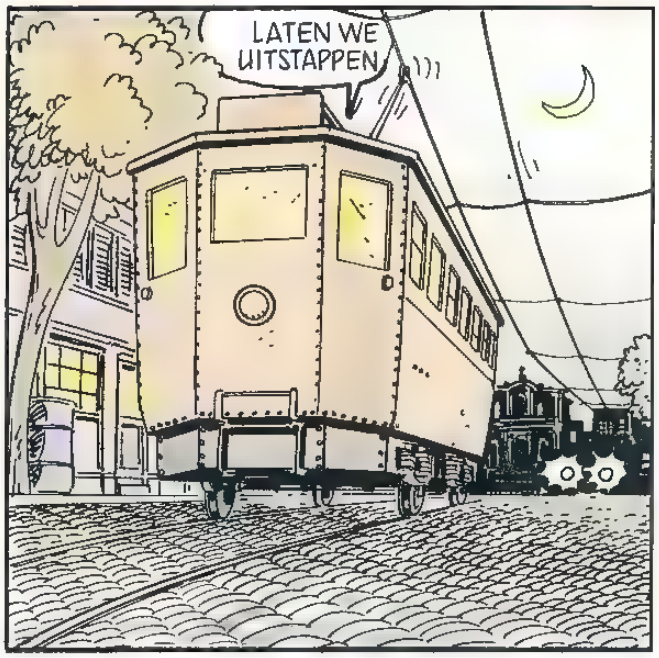
LATEN WE UITSTAPPEN

IDIOTEN!
GOD-NOG-AN-TOE, WAT EEN AVOND!

JE HEBT NERGENS MEER RUST, ZELFS 'S NACHTS NIET MET DIE DRONKEN RUZIEZOEKERS...
OVERDAG IS HET NOG ERGER, MET DIE KINDER-WAGENS...

IK DACHT DAT JIJ VAN KINDEREN HIELD...
WEL VAN KINDEREN, MAAR NIET VAN WAGENS WAARMEE ZE TEGEN JE SCHENEN AAN-RIJDEN...

...ALLES BIJ ELKAAR ZIJN WE VANAVOND TWEE DINGEN TE WETEN GEKOMEN. TEN EERSTE WEET DE POLITIE DAT JE BIJ MIJ BENT. TEN TWEEDE: DE WARSAVIA WEET HET DUS OOK. JE BENT HIER DUS NIET LANGER VEILIG.

JE BEDOELT DAT JE ME WEG WILT HEBBEN.
PRAAT GEEN ONZIN! JE MOET JE VRIJ KUNNEN BEWEGEN, EN HIER IS DAT ON-MOGE-LIJK!

JE HEBT GELIJK, VASCO. IK WEET NOG WEL EEN ADRES WAAR IK HEEN KAN, BIJ HET BORGES-STADION.

DAAR WOONT EEN MOOI MEISJE.

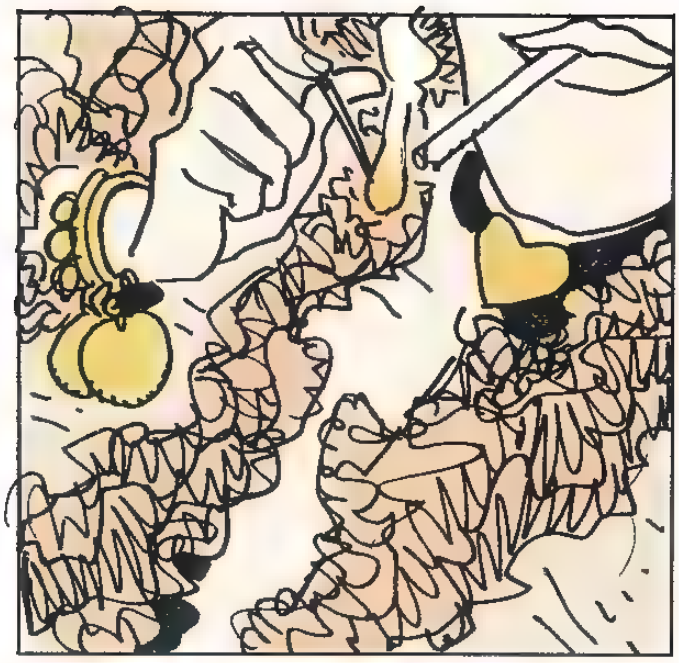

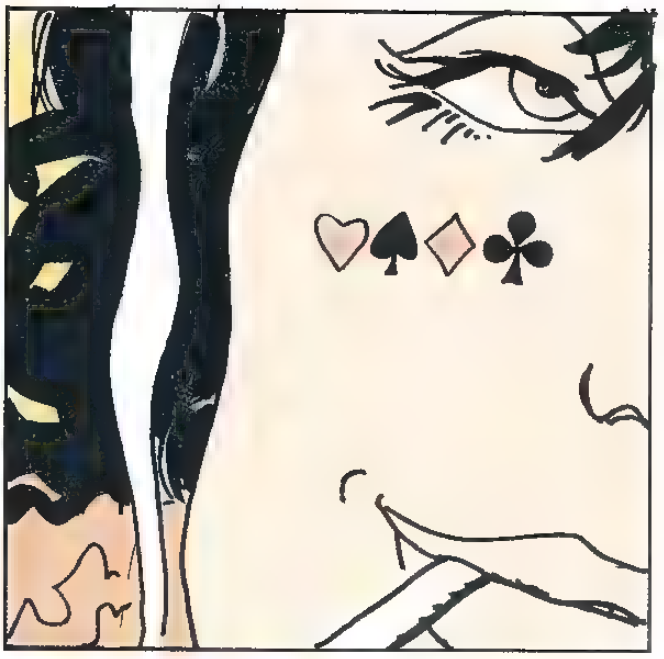

RING!

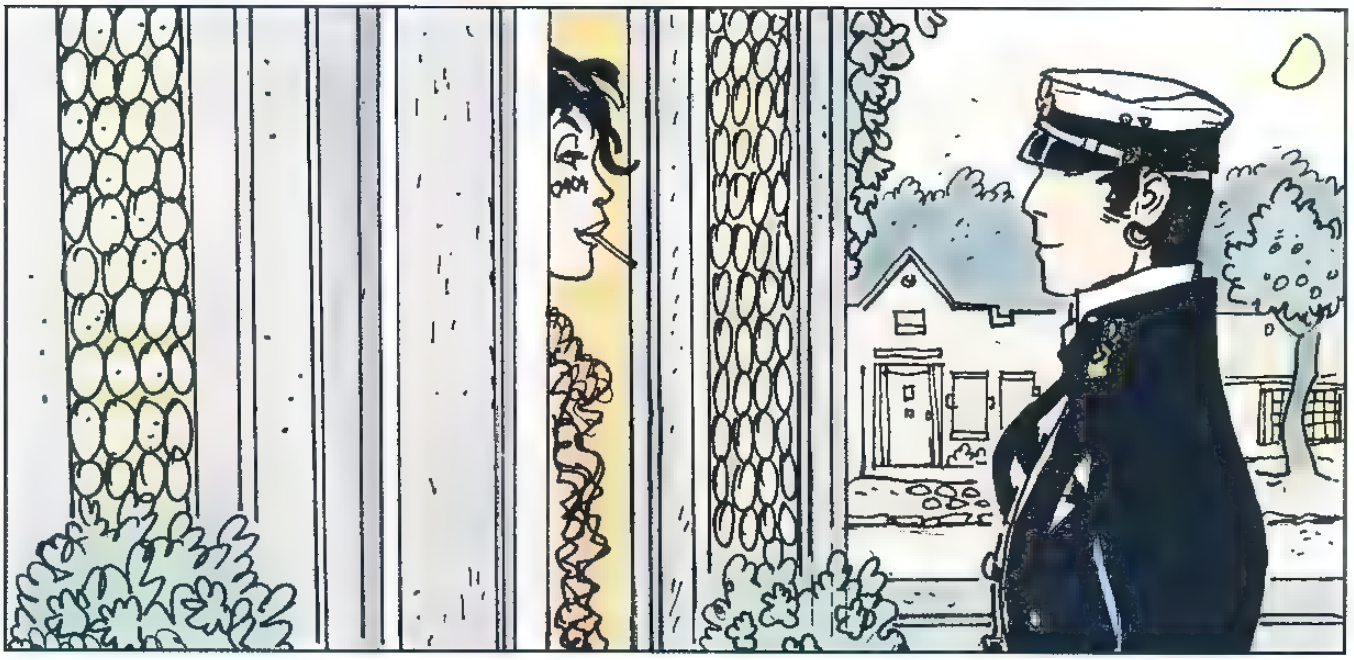

?

GOEDENAVOND, ESMERALDA!

KOM BINNEN.

WEET JE ... IEMAND HEEFT ME VERTELD DAT JE TERUG WAS. WAAR LOGEER JE?

VLAKBIJ. IK HEB VOOR EEN PAAR DAGEN "LA CASITA DE LOS ROSALES" GEHUURD.
DOMKOP, JE HAD TOCH BIJ MIJ KUNNEN KOMEN!

NEE, BEDANKT, HEEL VRIENDELIJK VAN JE, MAAR IK WIL NIET VAN MIJN VRIENDEN PROFITEREN.

GOED ZO, DAT HEB JE WEER MOOI GEZEGD. PAK NU MAAR EEN MAKKELIJKE STOEL, DAN GA IK EEN LEKKER KOPJE THEE ZETTEN...

JE BENT VAST EN ZEKER NIET VOOR MIJ GEKOMEN, DUS...

WAT ZOEK JE HIER? OUDE VRIENDEN... OF OUDE VIJANDEN? WAARVOOR BEN JE DIT KEER OP DE VLUCHT?

ONGELOOFLIJK, ZOALS HET VERLEDEN ME BLIJFT ACHTERVOLGEN.
MAAR JE VINDT HET WEL LEUK!

DENK JE?
HET IS NIET ZO MOEILIJK JE VERLEDEN TE ROMANTISEREN.

...BEN JE HIER VANWEGE DIE OUDE KWESTIE VAN CHOLILA EN DE YANKEE-BENDE?
NEE!

NEE, DAT IS, ZOALS DAT HEET, EEN HEEL ANDER VERHAAL. IK ZOCHT EEN VRIENDIN...

MAAR ZE BLIJKT VERMOORD DOOR DE WARSAVIA...
DAAR HEB IK VAN GEHOORD. DIE LOUISE HAD WEL LEF.

MAAR DAT IS NIET GENOEG. JE MOET OOK SLIM ZIJN... EN DAT WAS DAT JOODSE MEISJE KENNELIJK NIET. WAT BEN JE VAN PLAN?

IK MOET HAAR DOCHTERTJE VINDEN.

EEN DOCHTERTJE? HÁÁR DOCHTERTJE OF OOK HET JOUWE?

NIET MÍJN KIND! HAAR MOEDER HEEFT MIJ IN VENETIË EEN KEER EEN DIENST BEWEZEN EN WIJ ZIJN VRIENDEN GEWORDEN. TOEN IK ONLANGS THUIS KWAM VAN EEN REIS, LAG ER EEN BRIEF VAN HAAR, WAARIN ZE OM HULP VROEG. OVER DAT DOCHTERTJE SCHREEF ZE NIETS. DAARVAN HOORDE IK PAS TOEN IK HIER AAN-KWAM...

...HOOR EENS, ESMERALDA, IK HEB AL ZO LANG ALLE CONTACT VERLOREN. IK ZOU WETEN OF "EL GRINGO" HIER NOG IS.

EL GRINGO? ZO HEET HIJ NIET MEER. NU VERSCHUILT HIJ ZICH ONDER ANDERE NAMEN.
IK WIL HEM GRAAG SPREKEN.

...EN IK HEB NOG WEL EVEN GEDACHT DAT JE VOOR MIJ KWAM. MAAR GOED, IK ZAL DE GRINGO LATEN WETEN DAT JE HEM ZOEKT.

DANK JE, ESMERALDA!

CORTO... WAT IK ME AFVRAAG... BEN JIJ NOOIT VERLIEFD GEWEEST?... EN ZO JA, OP WIE?

JAWEL... HEEL LANG GELEDEN, WELTE-RUSTEN, ESMERALDA.

JE HEBT ME NIET VERTELD OP WIE...

HAAR NAAM ZOU JE NIKS ZEGGEN...

TOT GAUW, ESMERALDA.

ESCUDERO?... ZEG, HEB JE AL AFGEREKEND MET KAZINSKY?

HOEZO NIET? WAAR WACHT JE OP? IK HEB JE TOCH GEZEGD DAT HIJ GEVAARLIJK WORDT! DE FIRMA WIL ZIJN DOOD!

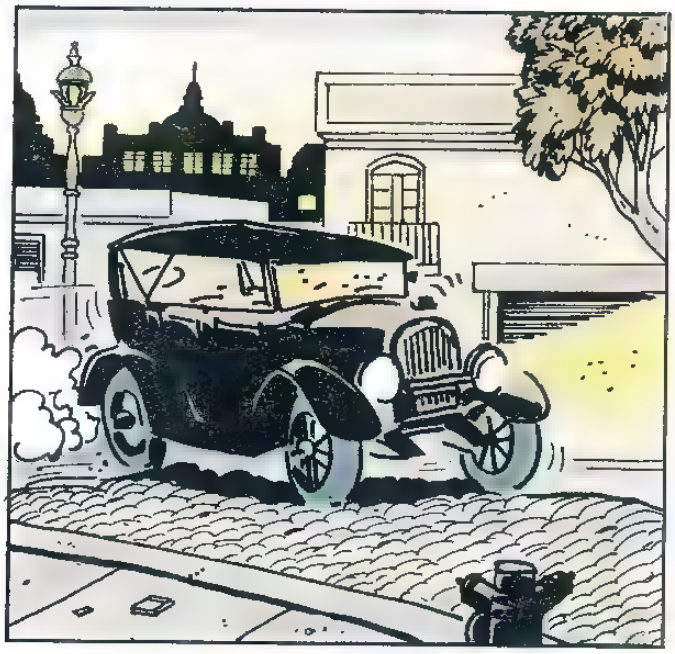

EL MILONGUERO

BANG!
BANG!
BANG!

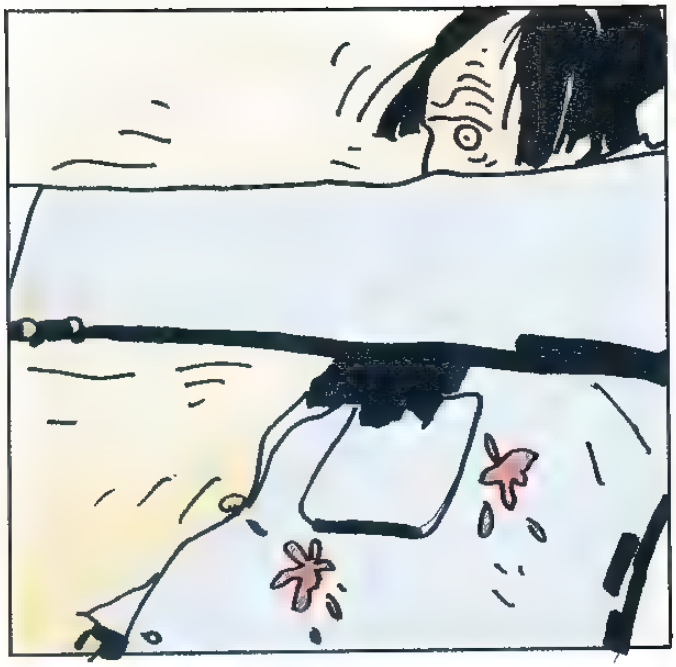

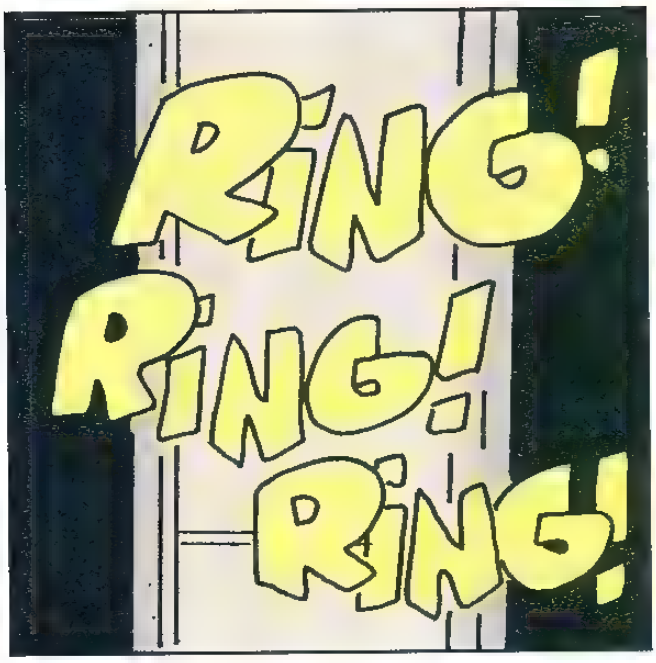
RING!
RING!
RING!

EN?

AH, AH... UITSTEKEND, ESCUDERO. EINDELIJK GOED WERK.

TOCK!
TOCK!
TOCK!

MAG IK BINNEN-KOMEN? IK BEN O'MALEY VAN HET ARCHIEF.

U LIET MIJ ROEPEN?
...IK HOORDE DAT JIJ GISTER-AVOND MET ESCUDERO WAS EN DAT JULLIE JE DOOR DIE ZEEMAN EN ZIJN VRIEND HEBBEN LATEN AFSCHUDDEN. WAT IS ER GEBEURD?

WE HADDEN GEEN BENZINE MEER... MAAR IK WEET NU WAAR HIJ WOONT. IK BEDOEL, DE ZEE-MAN.
AH... GOED, GOED...

WAAROM STAAR JE ME ZO AAN?
ZO-MAAR...

...OM JE TE LATEN ZIEN DAT IK NIET BANG VOOR JE BEN.
WAT?

ZEG EENS... WOU JIJ DOOD?

LEVEND HEB JE MEER AAN ME DAN DOOD. HAAL JE HANDEN WEG!

JE BENT WEL ERG DOM ALS JE DENKT DAT JE ME UIT DE WEG KUNT RUIMEN, NET ALS DIE ANDEREN DIE JE VOOR DE VOETEN LIEPEN.
WAT WEET JIJ DAARVAN?

OH... IK WEET HET, DAT IS GENOEG...
WAT WIL JE EIGENLIJK?

ESTEVEZ, JIJ BENT NASPEURINGEN GAAN DOEN NAAR DIE CORTO MALTESE. ZO KWAM JE BEPAALDE GEGEVENS OVER YANKEE-BANDIETEN IN PATAGONIË OP HET SPOOR. ÉÉN VAN DE DOOD-GEWAANDE OUTLAWS LEEFT ONDER EEN VALSE NAAM, HIER IN ARGENTINIË. IK WAS NET BEZIG...

...HET 'DOSSIER OVER NOORD-AMERIKAANS BANDOLERISMO IN HET ZUIDEN VAN HET LAND' UIT TE PLUIZEN, TOEN JE ME DAAROM VROEG. IK DENK DAT IK WEET WIE ZICH ONDER EEN VALSE NAAM VERBERGT. ENORME SPECULATIES LEVEREN VEEL OP... ÉÉN MILJOEN GOED GEDRAINEERDE HECTAREN IS EIGENDOM VAN DE ENGELSE KROON...

ARGENTIJNSE POLITICI, STROMANNEN VAN DE TWEEDE GENERATIE VAN WELSE IMMIGRANTEN EN LENINGEN VAN AMERIKAANSE BANKEN HEBBEN VAN PATAGONIË EEN SOORT BRITSE KOLONIE GEMAAKT.

DAT IS ALLEMAAL NIKS NIEUWS...
WEL VOOR HET PUBLIEK EN VOOR EEN PARTIJ DIE DE VERKIEZINGEN WIL WINNEN MET EEN GOED SCHANDAAL ACHTER DE HAND, INCLUSIEF BEWIJZEN EN NAMEN VAN BETROKKENEN...

WAAROM VERTEL JE ME DAT ALLEMAAL?
...OM HET SIMPELE FEIT DAT IK MACHT WIL HEBBEN, MAAR ONOPVALLEND. IK HEB ALLEEN EEN BONDGENOOT ALS U NODIG. IK HEB AL EEN PLAN EN ALS ME IETS MOCHT OVERKOMEN...

...WORDT ER EEN ENVELOP VOL PAPIEREN DOOR EEN NOTARIS GEOPEND. IK WIL NIET OP DEZELFDE MANIER AAN MIJN EIND KOMEN ALS DIE JOURNALIST DIE BIJ DIE AFFAIRE ROND LOUISE BROOKSZOWYC BETROKKEN WAS.

WAT HEEFT DE WARSAVIA ERMEE TE MAKEN?
HELEMAAL NIETS. DIE JOURNALIST EN BROOKSZOWYC ZIJN VERMOORD OMDAT ZE IETS ONTDEKT HADDEN OVER DE GROTE ENGELSE FIRMA'S IN HET ZUIDEN. DE BELANGEN VAN DE WARSAVIA VALLEN IN HET NIET...

...BIJ DIE VAN DE CIA, VAN DE 'TIERRAS SUDARGENTINA' OF DE 'PATAGONIA SHEEP LTD', DIE SAMENVALLEN MET DIE VAN DE 'ESTANCIAS CILENAS', AANGEZIEN ZE DEZELFDE EIGENAARS HEBBEN: DE ENGELSEN. DE AMERIKAANSE OUTLAWS WERDEN AANGESTELD OM DEZE GROOTGRONDBEZITTERS TE BESCHERMEN TEGEN OPROER ONDER DE INHEEMSE BEVOLKING.

WIL JE ZEGGEN DAT BUTCH CASSIDY EN SUNDANCE KID WERDEN AANGEWORVEN OM DE BELANGEN VAN ENGELSE FIRMA'S TE VERDEDIGEN?

PRECIES! ALLEEN GAVEN DE YANKEE-BANDIETEN ER DE VOORKEUR AAN MET DE CHILEENSE BANDIETEN BANKEN TE GAAN OVERVALLEN...

...VOOR DE GROTE ESTANCIEROS WAREN ZE TOEN NIET LANGER VAN NUT EN DUS WERDEN ZE DOOR DE PLAATSELIJKE POLITIE UIT DE WEG GERUIMD. ZO GAAT HET VERHAAL MAAR IK DENK ER ANDERS OVER.

HOE ZIJN ZE DAN VOLGENS JOU AAN HUN EIND GEKOMEN?

ZE HADDEN ER ALLE BELANG BIJ HET TE DOEN VOORKOMEN DAT ZE DOOD WAREN. VOOR WAT SMEERGELD WERKT EEN AMBTENAAR VAN 'INLICHTINGEN' WEL WAT BELASTEND MATERIAAL WEG. MISSCHIEN LIGT SUNDANCE KID BEGRAVEN BIJ HET PUELOMEER. MAAR CASSIDY KAN OOK ZO'N ESTANCIERO ZIJN MET EEN WELSE NAAM...

...ALS AUSTIN, CADAGAN, GLYN, EVANS. MET DIE MISDADIGE INSTELLING VAN HEM MOET HIJ HEEL WAT VERDIEND HEBBEN. GENOEG OM ZICH EEN NIEUWE IDENTITEIT TE VERSCHAFFEN EN EEN WINSTGEVEND BEDRIJF TE BEGINNEN. EEN CASSIDY 'IN RUSTE' TREKT GEEN AANDACHT...

... MAAR EEN DODE CASSIDY KAN BELASTENDE STUKKEN ACHTERLATEN, NET ALS IK... ALS IEMAND SLIM ZOU WILLEN ZIJN, ZOU DAT DUS VEEL GEVAARLIJKER ZIJN...
MAAR JIJ DENKT DAT ER NOG WAT BOVEN WATER TE HALEN VALT?

BESLIST... EN ALS WE HET SLIM SPELEN WORDEN WE DOOR DE ENE ÉN DE ANDERE PARTIJ BELOOND. WE HOEVEN ALLEEN MAAR DE NUTTELOZE ELEMENTEN UIT TE SCHAKELEN.
WAT? WIE?

ESCUDERO, LIPSZIA EN EEN DERDE DIE BIJ DE WARSAVIA BETROKKEN IS... DE WARSAVIA ZAL VERDWIJNEN DOOR DE NIEUWE MAATREGELEN TEGEN DE PROSTITUTIE.
GOED... GA JE GANG, O'MALEY. MAAR DENK ERAAN: ALS HET MISLOOPT, BEN JIJ DE EERSTE DIE ERAAN GAAT.

EN LAAT ME NU ALLEEN... IK MOET NADENKEN.

UITSTEKEND, MENEER DE INSPECTEUR, MAAR DOE HET SNEL! EN WE MOGEN CORTO MALTESE NIET VERGETEN!

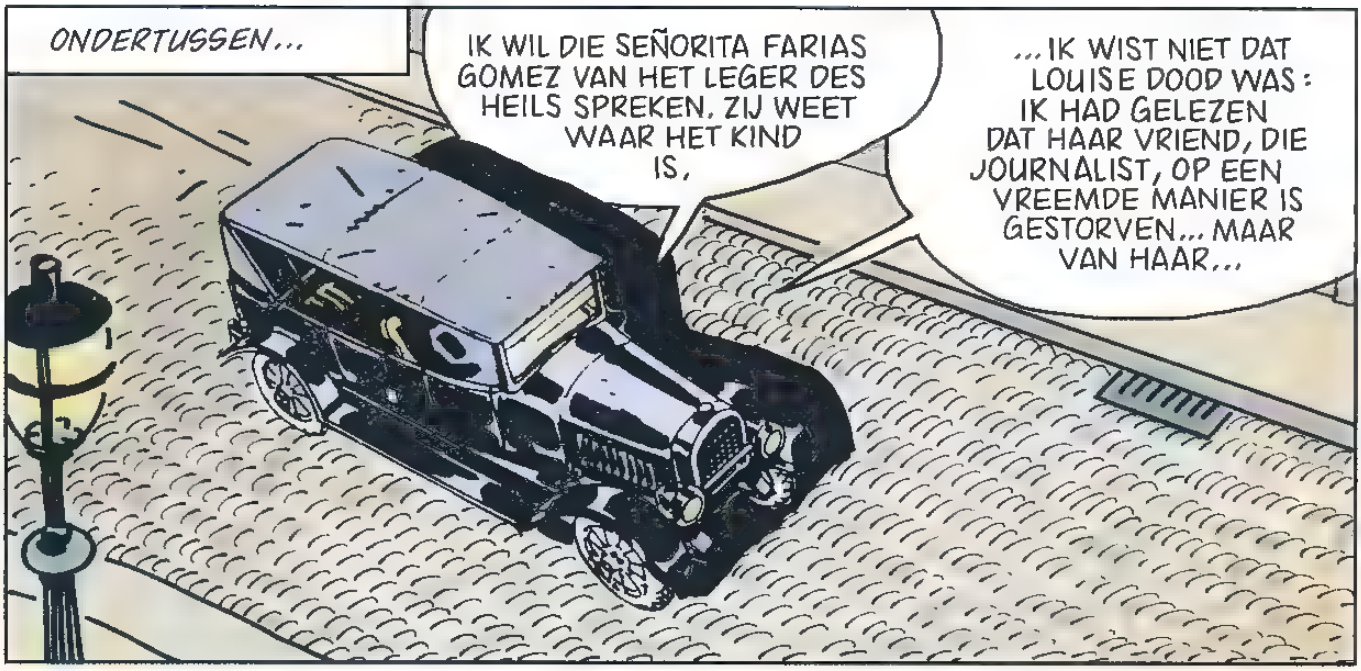
ONDERTUSSEN...
IK WIL DIE SEÑORITA FARIAS GOMEZ VAN HET LEGER DES HEILS SPREKEN. ZIJ WEET WAAR HET KIND IS.
...IK WIST NIET DAT LOUISE DOOD WAS: IK HAD GELEZEN DAT HAAR VRIEND, DIE JOURNALIST, OP EEN VREEMDE MANIER IS GESTORVEN... MAAR VAN HAAR...

...WIST IK HET NIET. HET SPIJT ME... IK HAD NIET GEDACHT DAT DE WARSAVIA...

...ZULKE METHODES GEBRUIKTE. ER ZIJN ANDERE MANIEREN OM EEN OPSTANDIG HOERTJE KLEIN TE KRIJGEN.

IK KOM ER WEL ACHTER WIE HET GEDAAN HEEFT. GOMEZ HAD HET OVER ENE KAZINSKY.
KIJK... KIJK...

FOSFORITO... WAT BETEKENT DAT SARCASTISCHE TOONTJE?
KAZINSKY IS VANNACHT VERMOORD!

DOOD? ... DIE OOK AL? BUENOS AIRES BEGINT ONGEZOND TE WORDEN.
INDERDAAD! EN VREEMD GENOEG IS DIT HELE GEDOE BEGONNEN MET JOUW KOMST.

AH... JE DENKT ER DUS NET ZO OVER ALS 'VASCO PINTI'?
JA, MAAR WARSAVIA HEEFT ER GEEN...

...BELANG BIJ ZICH OP DIE MANIER BLOOT TE GEVEN. DRIE DODEN IN TWEE NACHTEN EN DAN NOG LOUISE EN DIE JOURNALIST... DAT ZIJN VIJF MOORDEN MET 'DE FIRMA' OP DE ACHTERGROND. TEVEEL VOOR EEN ORGANISATIE DIE ER BELANG BIJ HEEFT...

...NIETS VAN HAAR ACTIVITEITEN TE LATEN UITLEKKEN!
IK BEN ER...

GOED ZO. ALS JE ME NODIG HEBT, VRAAG DAN NAAR CORRIENTES 3-4-8, TWEEDE VERDIEPING, WEL EEN LIFT, GEEN PORTIER, GEEN BUREN.
HET LIJKT WEL EEN TANGO. TOT GAUW, FOSFORITO!

LEGER DES HEILS.

GOEDENAVOND. IK ZOU GRAAG JUFFROUW FARIAS GOMEZ SPREKEN ...
LUITENANT GOMEZ IS OP HAAR KANTOOR.
ARMY

LUITENAN GOMEZ PASO VIOLA

GOEDEN-AVOND... IK BEN CORTO MALTESE. IK WAS EEN VRIEND VAN LOUISE.

AH! EINDELIJK HEB IK HET GENOEGEN MET U KENNIS TE MAKEN!

LOUISE HEEFT HET VAAK OVER U GEHAD. U WEET VAST AL WAT ER MET HAAR IS GEBEURD...
JA, IK HEB HET GEHOORD...

...IK HEB NOG EEN BRIEF VOOR U. LOUISE WILDE DAT IK U DIE PERSOONLIJK OVERHANDIGDE NA UW AANKOMST IN ARGENTINIË.

HAAR DOCHTERTJE IS HIER... ZE IS IN VEILIG-HEID.
MAAR... EN DE VADER?

OVER HEM HEEFT ZE NOOIT WILLEN PRATEN. HOE DAN OOK, IK GELOOF DAT LOUISE HOOPTE HET KIND NAAR VENETIË TE STUREN, NAAR EEN ZEKERE ZILVER-BEENTJE...

...ALS HAAR IETS ZOU OVERKOMEN. EN ZE ZEI ME DAT U, COMMANDANT CORTO MALTESE, DE MEEST GESCHIKTE PERSOON WAS OM HET KIND TE BRENGEN. ZE HEEFT ALLE PAPIEREN EN NOTARIËLE AKTES IN ORDE LATEN MAKEN. IK HEB ZE HIER.

DUS ALS U WILT VERTREKKEN, KUNT U RUSTIG AFREIZEN MET MANIA.
MET WIE?

MANIA... HAAR DOCHTERTJE HEET MANIA.
VINDT U HET GOED ALS IK DIE BRIEF EVEN LEES?

WANNEER KOMT U HET KIND HALEN?
IK MOET NOG WAT ZAKEN REGELEN... OVER EEN PAAR DAGEN..?

GOED, IK HOOP DAT U VOOR EEN KIND VAN DRIE KUNT ZORGEN...

IK KEN IEMAND DIE DAT VOOR ME KAN DOEN. IK HEB FAMILIE DIE ME ZAL HELPEN MET DAT KIND.
7172B

NOU, MOCHTEN ER ZICH PROBLEMEN VOORDOEN, DAN KUNNEN WE HET KIND BIJ ONS HOUDEN. WAAR MOET U NAARTOE?

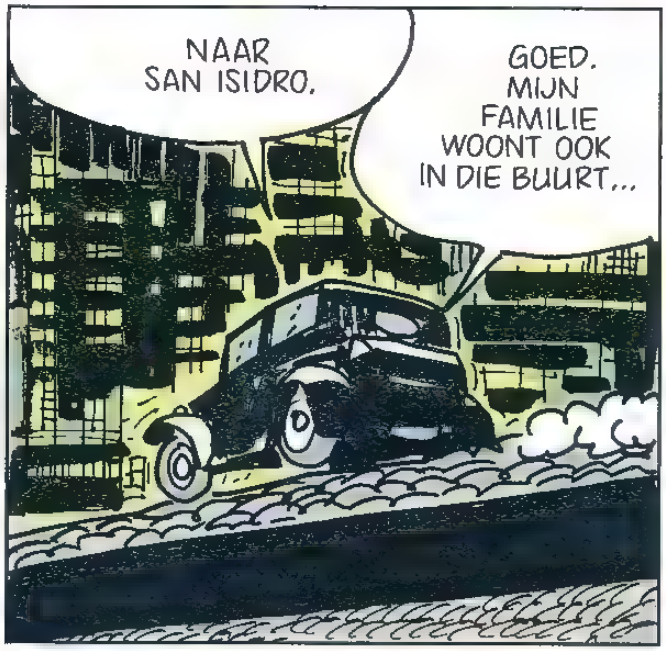
NAAR SAN ISIDRO.
GOED. MIJN FAMILIE WOONT OOK IN DIE BUURT...

NIET VER DAAR-VAN DAAN...
ESCUDERO BEGINT TEVEEL VRAGEN TE STELLEN.

RUSTIG MAAR, ESTEVEZ, IK ZAL ME MET ESCUDERO BEZIG HOUDEN.

... IK HOUD ME WEL MET HEM BEZIG...

HALLO, BEN JIJ HET, ESCUDERO? IK MOET JE SPREKEN... MISSCHIEN HEB IK WAT VOOR JE...

WAT ZOU O'MALEY WILLEN?

EEN AFSPRAAK HIER IN "LAS LOMAS" VAN SAN ISIDRO. WAT ZOU HIJ VOOR HEBBEN?

ESCUDERO... HIER BEN IK!

WAAROM LAAT JE ME HELEMAAL HIERHEEN KOMEN?
IN HET CENTRUM ZOUDEN WE TE VEEL ACHTER-DOCHT WEKKEN.

WAT BEDOEL JE?
ESTEVEZ VERDENKT ONS.

ESTEVEZ? MAAR WAT VERTEL JE NOU?

HOE BEDOEL JE? WAT HEBBEN WIJ TWEEËN DAN GEDAAN OM VERDENKING TE WEKKEN?
WE STOPPEN HIER. HIER IS NIEMAND.

HEE... BEN JE GEK GEWORDEN?

NEE! NEE, HELAAS VOOR JOU NIET. JIJ HEBT JE TIJD GEHAD, ESCUDERO, NET ALS DE WARSAVIA. NU HEEFT DE POLITIEK DE TOUWTJES IN HANDEN.

MAAR DAAR HEB JIJ GEEN BINDING MEE... EN DAT KAN VOOR ONS GEVAARLIJK ZIJN!
WE ZIJN TOCH VRIENDEN...
HELE-MAAL NIET!

BANG!

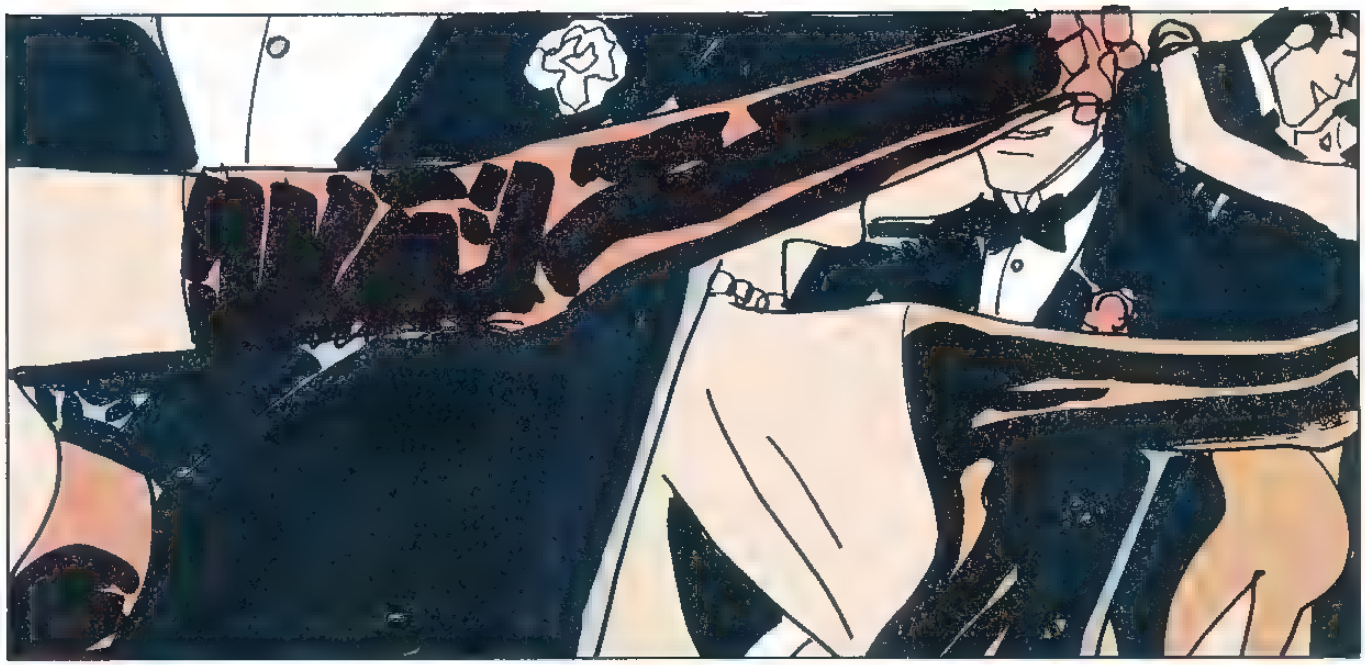

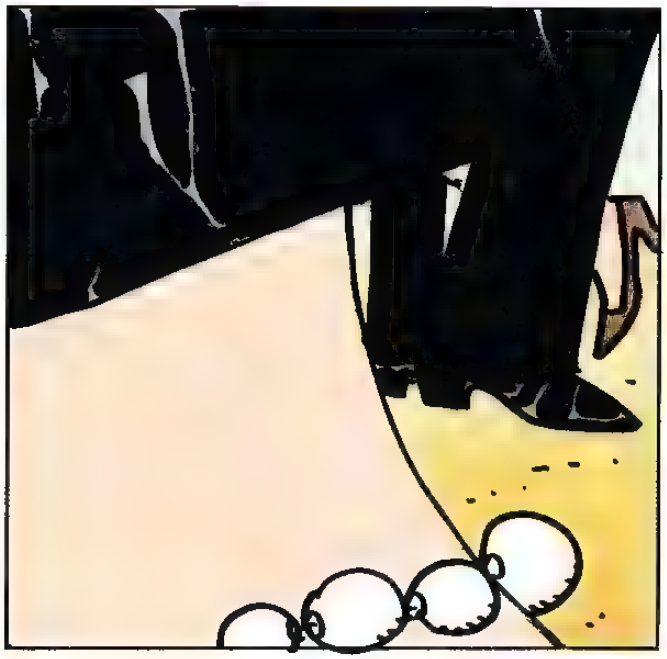

* SPORTVERENIGING SAN ISIDRO

VOORDAT ZE 'SAMARITANEN' WERDEN, WAREN DE MEISJES VAN DE 'S.A.' LEVENSLUSTIGE JONGE 'PORTEÑAS'.

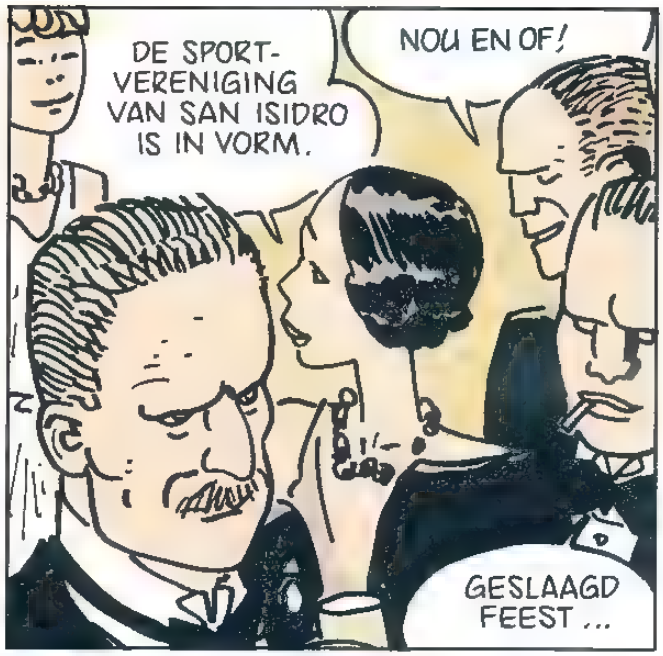
DE SPORT-VERENIGING VAN SAN ISIDRO IS IN VORM.
NOU EN OF!
GESLAAGD FEEST ...

WE ZOUDEN VAKER EEN FEEST MOETEN ORGANISEREN MET DE RUGBYERS EN DE 'ZUSTERS' VAN DE SALVATION ARMY.
RING!
RING!
RING!

WIE?... CORTO MALTESE? JA... IK ZAL HEM ROEPEN. JA, JA, FOSFORITO...

HALLO, MET CORTO. IS ER IETS?

AH... IK BEGRIJP HET. GOED, MORGEN-AVOND OP HET STACIONSITA BORGES!

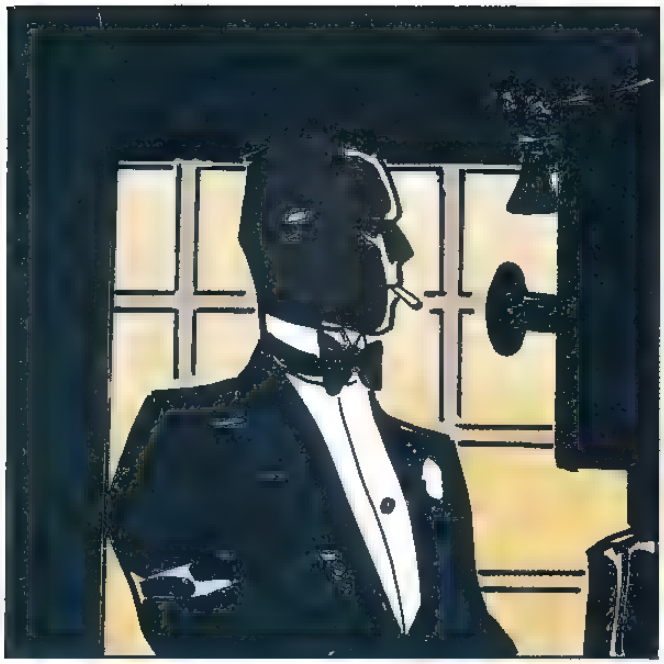

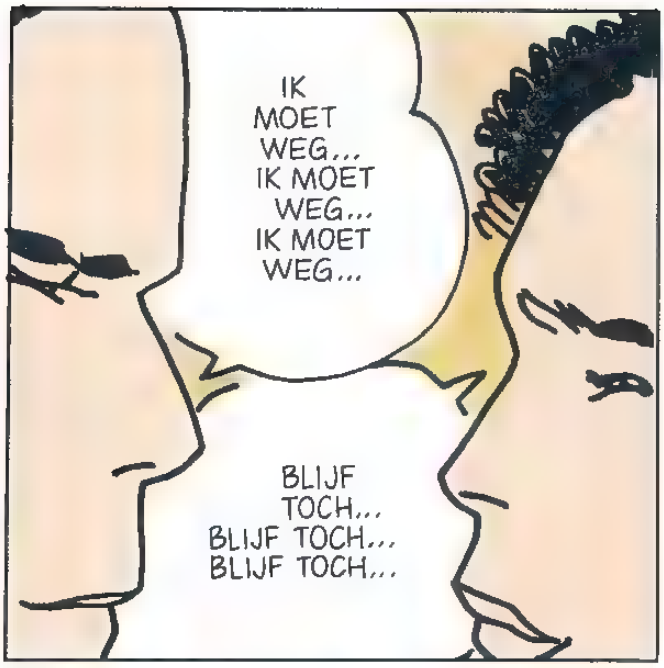
IK MOET WEG... IK MOET WEG... IK MOET WEG...
BLIJF TOCH... BLIJF TOCH... BLIJF TOCH...

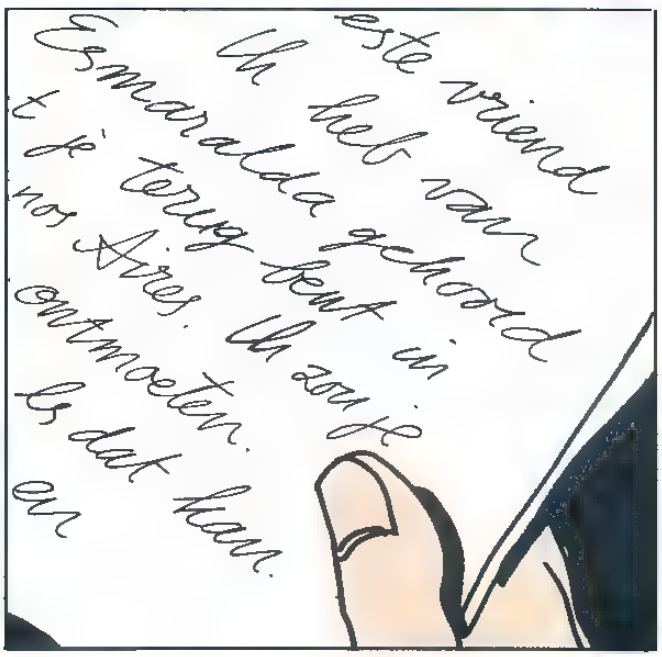
este vriend
Uh heb van
Esmaralda gehoord
t je terug bent in
nos Aires. Uh zou je
ontmoeten.
Is dat haar
en

...LAAT HET DAN WETEN VIA ONZE GEMEENSCHAPPELIJKE VRIENDIN. MISSCHIEN WEET JE AL DAT DE KID LANG GELEDEN GESTORVEN IS... MET MIJ GAAT HET GOED, MAAR IK BEGIN OUD TE WORDEN. WE MOETEN ELKAAR TERUGZIEN, CORTO. WE MOETEN ELKAAR TERUGZIEN.

GETEKEND: DANIEL MOORE (EL GRINGO)
P.S. VERNIETIG DEZE BRIEF!

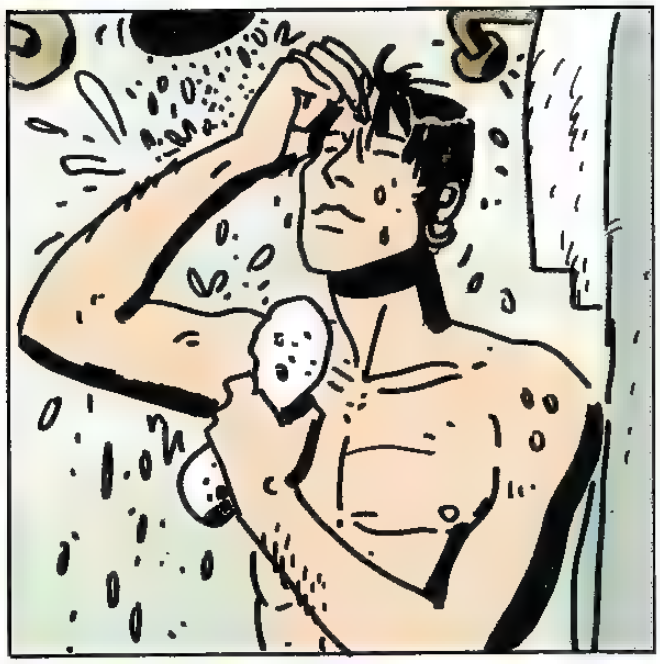

LUGONES
EL
PAYADOR

RING! RING! RING! RING!
RIIING!
RING!

AH... EINDELIJK BEN JE THUIS. JE MOET UITKIJKEN. DE WARSAVIA ZOEKT JE.

JA, DAT DACHT IK AL. IK HEB NIEUWS VAN DE "GRINGO". BEDANK JE MOEDER VOOR HAAR HULP...

IK HEB DE DOCHTER VAN LOUISE GEVONDEN. ZE IS IN GOEDE HANDEN, MAAR... IK HEB MISSCHIEN HULP NODIG. IK HOU JE OP DE HOOGTE, TOT GAUW, ESMERALDA. MORGENAVOND ZIE IK FOSFORITO OP BORGES. DAARNA KOM IK BIJ JOU LANGS.

BORGES

WAT DENK JE, SLAAPT IE?
WEL-NEE!

HEE, CORTO MALTESE, WAT DOE JE HIER OP BORGES?
IK HEB EEN AFSPRAAK MET FOSFORITO.

MET FOSFORITO? JIJ BENT OOK EEN RARE.
JA, ALS JE NOU EEN AFSPRAAKJE MET EEN VROUW HAD...

OVER RAAR GESPROKEN... EEN DUBBELE WASSENDE MAAN, DIE VÓÓR DE WOLKEN STAAT. EN DIE AL DRIE DAGEN NIET VERANDERT.

WAT WEET JIJ NOU VAN WAT IK BEN OF WAT WE ZIJN? HIER OP BORGES BEN IK DUBBEL!

EN WE HEBBEN HELEMAAL GEEN ZIN OM TE GROEIEN. HET IS TOCH GOED ZO?

IK HEB ER OOK ZO EENTJE LEREN KENNEN DIE NIET OUDER WILDE WORDEN.
IK GELOOF DAT HIJ NOG STEEDS IN KENSINGTON GARDEN WOONT.

DIE KENNEN WIJ OOK !

WAKKER WORDEN, CORTO MALTESE !

IK BEN EVEN INGEDUT...

EN IK DROOM NOG STEEDS... DIE TWEE MANEN...

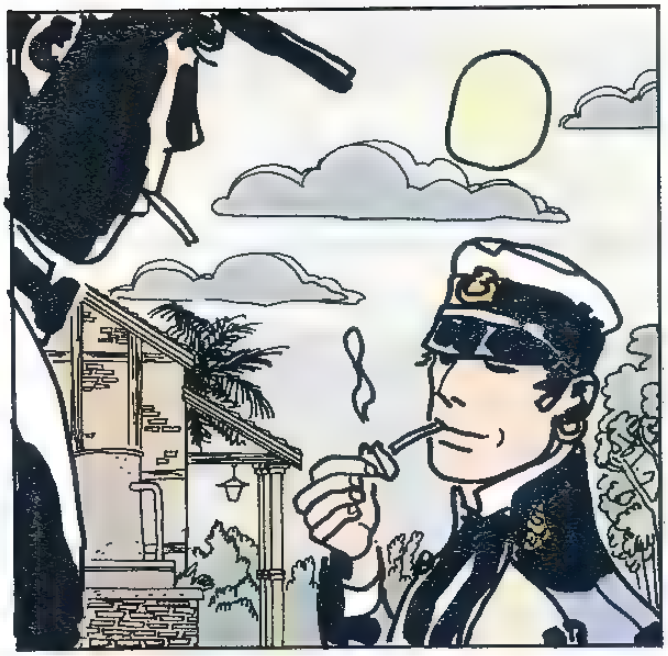

GOEIENAVOND, CORTO.
HALLO, FOSFORITO. JE HEBT NOG STEEDS DE TWEE MANEN BIJ JE?

IK ZIE ER VANAVOND MAAR EENTJE.

DAN BEN IK ZEKER DRONKEN. WAT WOU JE ME ZEGGEN?

IK WEET WIE LOUISE BROOKSZOWYC VERMOORD HEEFT.
WIE DAN?

DE OPDRACHTGEVER IS INSPECTEUR ESTEVEZ... MAAR DIE IS WEER GEMANIPULEERD DOOR IEMAND DIE WARSAVIA WIL LATEN OPDRAAIEN VOOR...

... HAAR DOOD EN VAN HAAR VRIEND DE JOURNALIST... DUISTER ZAAKJE...

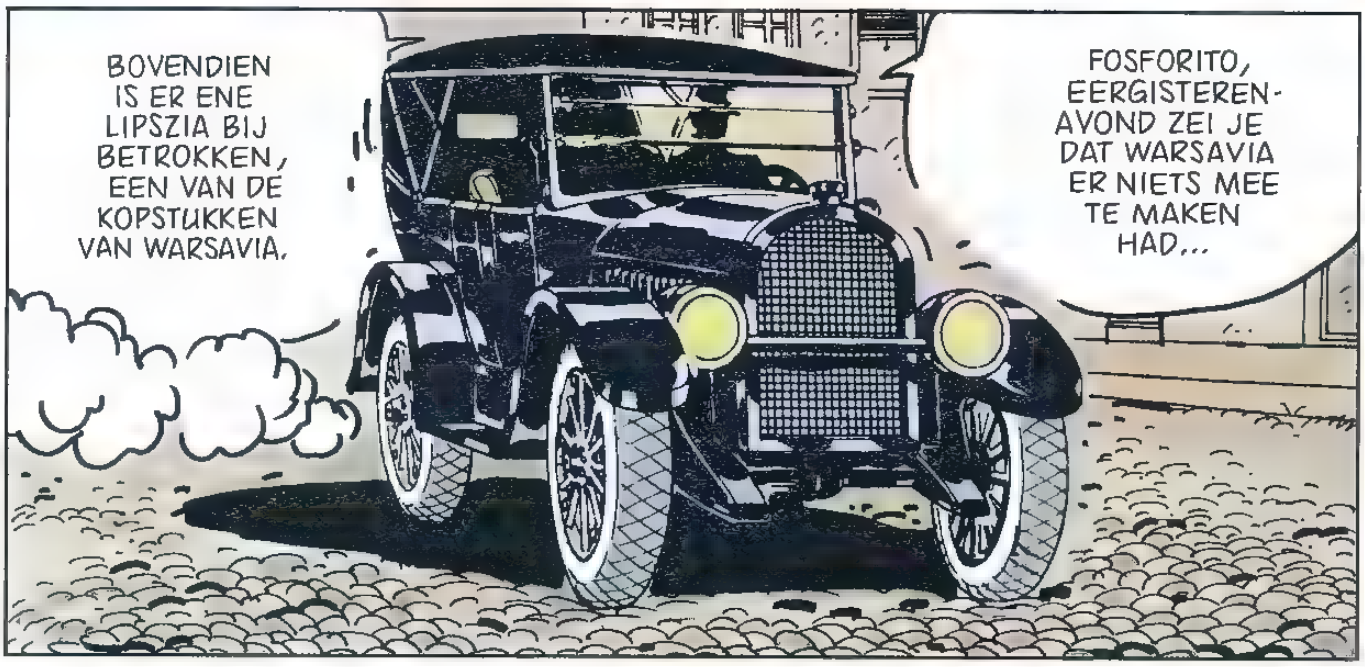
BOVENDIEN IS ER ENE LIPSZIA BIJ BETROKKEN, EEN VAN DE KOPSTUKKEN VAN WARSAVIA.
FOSFORITO, EERGISTEREN-AVOND ZEI JE DAT WARSAVIA ER NIETS MEE TE MAKEN HAD...

NOU, JE HAD GELIJK. IK HEB VIA EEN VRIENDIN EEN BRIEF VAN LOUISE GEKREGEN...

IN DIE BRIEF SCHRIJFT ZE DAT HAAR LEVEN EN DAT VAN HAAR VRIEND GEVAAR LOPEN,

HET HEEFT TE MAKEN MET GROND-SPECULATIES, VEEBOEREN EN CORRUPTE POLITICI. WARSAVIA WIST SLECHTS DE SPOREN UIT.
MAAR... AL DIE ANDERE DODEN DAN? EN WAAROM WILDEN ZE MÍJ VERMOORDEN? IK STA HIER HELEMAAL BUITEN.

OM DE EENVOUDIGE REDEN DAT DEGENE DIE LOUISE EN HAAR VRIEND HEEFT LATEN OMBRENGEN, DE BAZEN VAN WARSAVIA HEEFT WIJSGEMAAKT DAT LUI ROND DE "AFFAIRE BROOKSZOWYC" DE FIRMA LANDELIJK IN OPSPRAAK ZOUDEN BRENGEN.

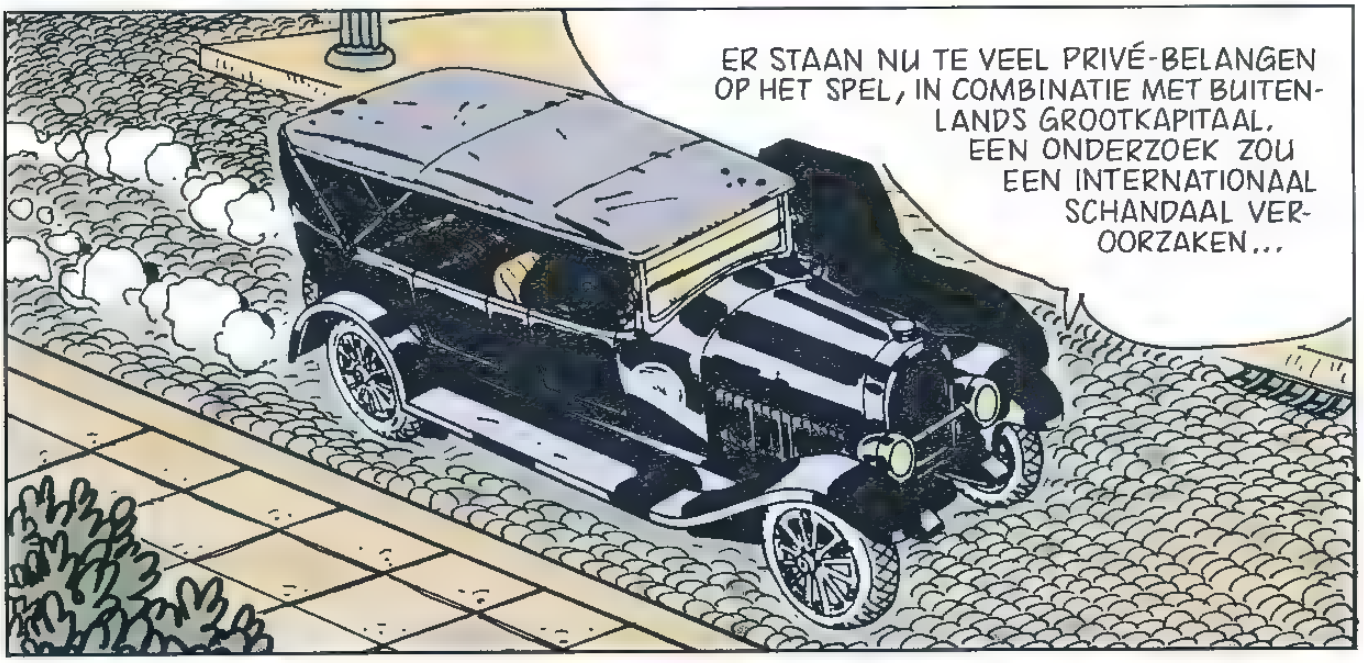
ER STAAN NU TE VEEL PRIVÉ-BELANGEN OP HET SPEL, IN COMBINATIE MET BUITEN-LANDS GROOTKAPITAAL. EEN ONDERZOEK ZOU EEN INTERNATIONAAL SCHANDAAL VER-OORZAKEN...

WAT MAAKT HET LEVEN VAN EEN HOERTJE EN EEN PAAR SCHURKEN UIT, ALS DE INTRIGES VAN GROTE FAMILIES, DIE HUN IMMENSE FORTUIN WILLEN BESCHERMEN, VERBORGEN MOETEN BLIJVEN!

DIE JOURNALISTIEKE VRIEND VAN LOUISE HEEFT DAAR ZIJN NEUS TE DIEP IN GESTOKEN EN IS DUS UIT DE WEG GERUIMD, EN LOUISE MET HEM. NU LEIDEN ALLE SPOREN NAAR DE POOLSE FIRMA.

RECHERCHEUR ESCUDERO VERMOORD IN SAN ISIDRO!
LA POLICIA INVESTIGA ESCUDERO

DIE ESCUDERO... WAS EEN MAN VAN INSPECTEUR ESTEVEZ, EN VOLGENS ONZE VRIEND GOMEZ HEEFT HIJ LOUISE EN DE JOURNALIST OMGEBRACHT... EN NU IS HIJ OOK VERMOORD... MAAR DOOR WIE?
NOTICIAS GRAFICAS

DAT WETEN WE NOG NIET... MAAR "ZIJ" ZULLEN NOG WEL VAN ZICH LATEN HOREN, ZE ZOEKEN ME, DUS IK HOEF ALLEEN MAAR AF TE WACHTEN...

FOSFORITO, IK GA BIJ ESMERALDA LANGS. IK BEL JE MORGENAVOND OP HET GEWONE NUMMER.
NEE, BEL ME OP 39.94.96. TOT MORGEN!

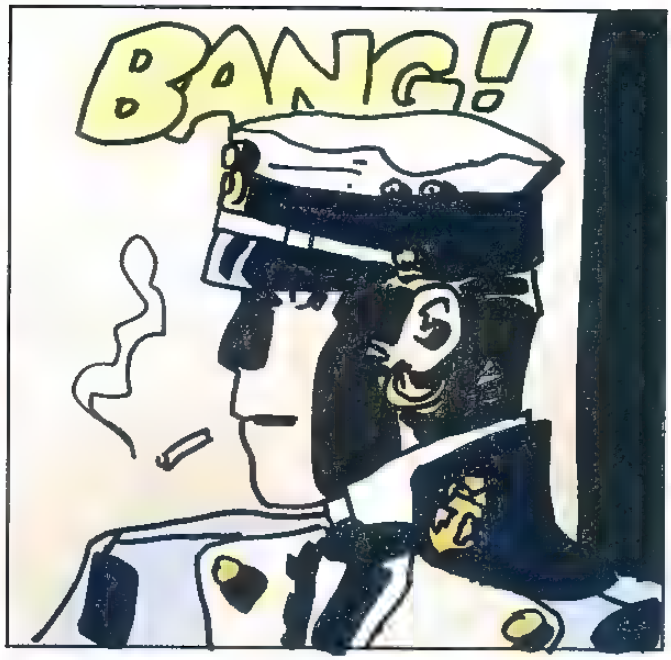
BANG!

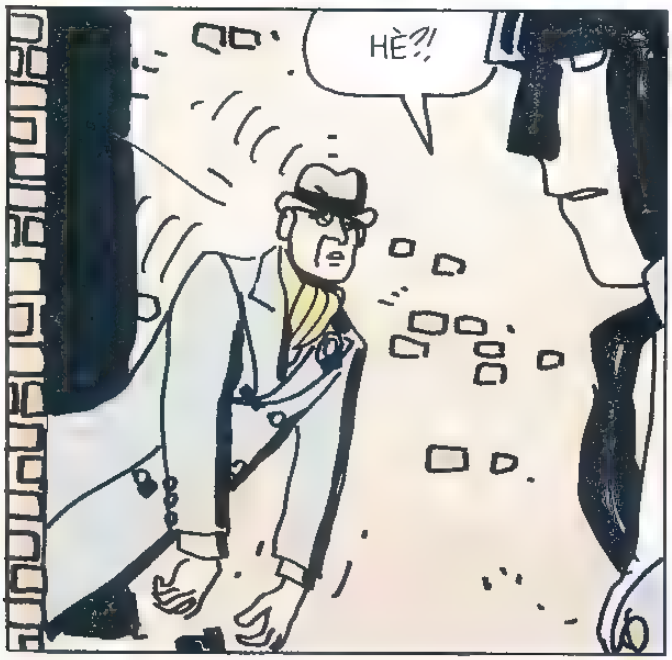
HÈ?!

CORTO MALTESE, IK HOUD ER NIET VAN MENSEN TE DODEN!

LANG GELEDEN HEB IK JE EENS GEZEGD DAT JE NOOIT MIDDEN OVER EEN VERLICHTE STRAAT MOET LOPEN.

MENEER... HOE MOET IK U NOEMEN?
VOOR JOU ZAL IK ALTIJD BUTCH BLIJVEN. JE ZIET ER GOED UIT.

JE WAS NOG JONG TOEN IK JE DE LAATSTE KEER ZAG IN PATAGONIË... DAT IS EEN HELE TIJD GELEDEN... ER IS VEEL VERANDERD...

DEZE STOND JE AL SINDS VANMIDDAG OP TE WACHTEN...IK MOEST HEM WEL NEERSCHIETEN.

HET IS ENE DAVID LIPSZIA. ESMERALDA WAARSCHUWDE ME DAT HIJ HIER RONDHING.

VREEMD DAT ZE HEM ZELF NIET UIT DE WEG HEEFT GERUIMD. DAT ZOU ZE VROEGER WEL GEDAAN HEBBEN, KOM, WE GAAN VOORDAT ER IEMAND KOMT.

ESMERALDA VERWACHT ME.
NEE! ZE MOET KUNNEN BEWIJZEN DAT ZE HIER NIET WAS TOEN DIE VENT NEERGESCHOTEN WERD. ZE ZIT BIJ VRIEN-DEN OP DE ZEEVAART-CLUB VAN OLIVOS.

JA... DAT IS BETER... MAAR HOE KON DIE LIPSZIA WETEN DAT IK HIER ZOU KOMEN?
JE HEBT GOED INGELICHTE VIJANDEN. EN JE VALT NOGAL OP.

WAS JE AL DIE TIJD IN ARGENTINIË?
JA, OP WAT UITSTAPJES NAAR BOLIVIA EN CHILI NA.

WE WAREN ELKAAR NOG BIJNA TEGEN-GEKOMEN IN MEXICO. IN 1910. ETTA WAS ER OOK.

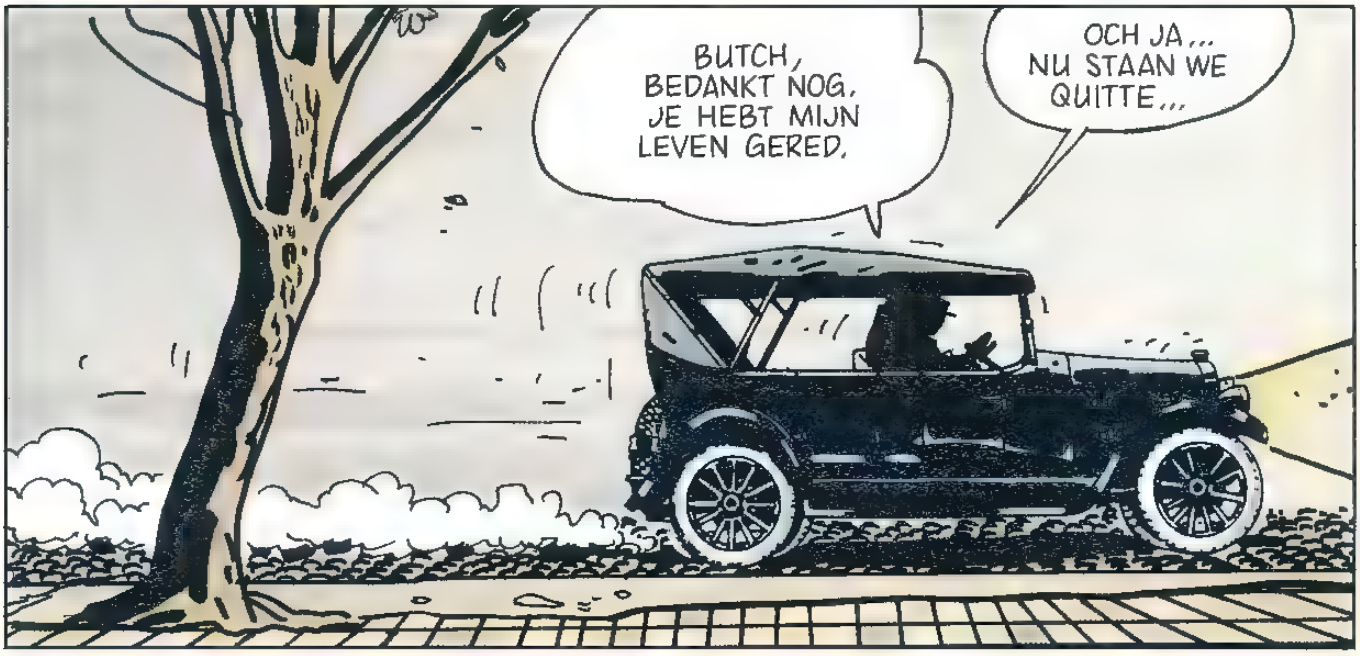
BUTCH, BEDANKT NOG. JE HEBT MIJN LEVEN GERED.
OCH JA... NU STAAN WE QUITTE...

EVEN LATER...
EN HEB JE JE PROBLEMEN OPGELOST?
NOG NIET.

HET IS EEN INGEWIKKELD EN SMERIG ZAAKJE. IK BEGIN ER NU PAS IETS VAN TE BEGRIJ-PEN.

AHA...
MISSCHIEN BEN JIJ OOK WEL EEN STUK IN DIT GEHEIM-ZINNIGE SCHAAKSPEL? MAAR WAT IS JE ROL? IK BEN TE LAAT GEKOMEN, IK SPEEL MET ZWART.

IK BEN NOOIT GOED GEWEEST IN SCHAKEN. BESCHULDIG JE ME ERGENS VAN?

NEE...NOG NIET. MAAR IK WEET MISSCHIEN WIE HIER ACHTER ZIT.

JIJ MAAKT ALTIJD DEZELFDE FOUT, CORTO. JE DENKT DAT JE SLIMMER BENT DAN DE ANDEREN...

IK HEB DIE ZAAK GEVOLGD, DE DOOD VAN DAT MEISJE EN HAAR VRIEND...JIJ HEBT VAST HET IDEE DAT IEMAND WARSAVIA HEEFT GEBRUIKT.

...OM ZAKEN VAN GROTER BELANG TE VERHULLEN. DE BELANGEN VAN ANGLO-AMERIKAANSE GROOTGROND-BEZITTERS, BIJVOORBEELD...
DAAR WEET JIJ MEER VAN DAN IK!

DAT IS VERLEDEN TIJD. VANDAAG DE DAG HEBBEN DE ANGLO-AMERIKAANSE GROOTGRONDBEZITTERS FAMILIEBANDEN MET DE AFSTAMMELINGEN VAN DE EERSTE SPANJAARDEN EN ITALIAANSE INDUSTRIËLEN. DE BEZITTINGEN ZIJN NOG STEEDS IN GOEDE HANDEN.

IK ZEG DUS NIET DAT HET GELD NIET MEER BIJ DE GROTE FAMILIES ZIT, MAAR DE ZAKEN WORDEN TEGENWOORDIG GEREGELD VANUIT LONDEN, GENEVE EN WELLINGTON...
WEET IK...

ALS JE DAT WEET, WAAROM VERSPIL JE DAN JE TIJD MET EEN VALS SPOOR? HET LAAT DE GROTE FAMILIES KOUD DAT MEN WEET DAT ZIJ PATAGONIË BEZITTEN.

DE VERKIEZINGEN KOMEN ERAAN ER ZIJN ARBEIDERS, BOEREN, VAKBONDSMENSEN, INDIANEN EN EEN GROOT AANTAL SPAANSE EN ITALIAANSE ANARCHISTEN VERMOORD. EN STEEDS WEER IN PATAGONIË. VROEGER HUURDEN ZE AMERIKAANSE OUTLAWS VOOR DIT WERK. NU ZIJN DIE OUTLAWS ZELF GROND-EIGENAARS GEWORDEN.

ZE HEBBEN KINDEREN EN KLEINKINDEREN EN BETALEN HET LEGER OM HUN ERFGOED TE BESCHERMEN. DIE VERHALEN VAN VROEGER KUNNEN MAAR BETER VERGETEN WORDEN, ALS HUN KINDEREN HOGEROP WILLEN IN DE POLITIEK.

WAT HEB JE? MORALIST GEWORDEN?
O, DAT NIET... MAAR ZE HEBBEN IEMAND VERMOORD DIE VEEL VOOR ME BETEKENDE. DIE LUI KENNEN GOD NOCH GEBOD.

CHUBUT
JE SNAPT DAT IK MET DAT SOORT LUI GEEN SCRUPULES HEB. OF DAT TERECHT IS, INTERES-SEERT ME NIET. IK HOOP DAT HET ME LUKT.

IETS ANDERS NU : WAT IS ER VAN ETTA EN SUNDANCE GEWORDEN ?

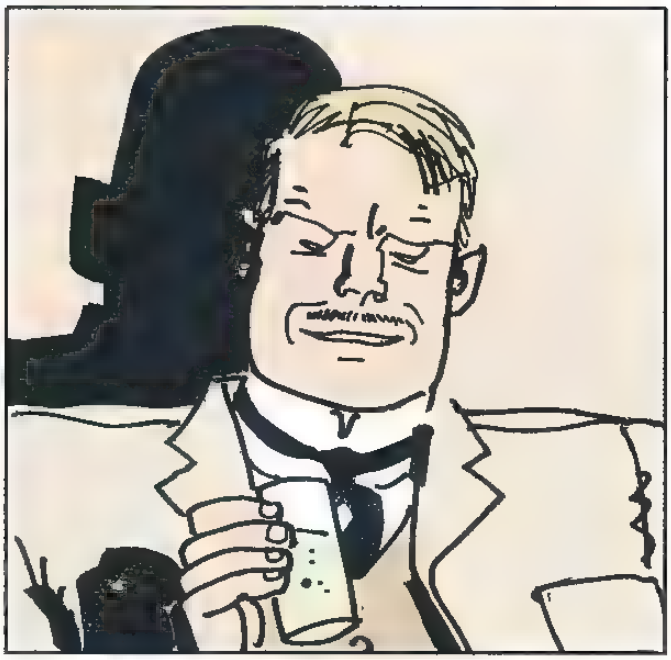

ETTA IS TERUGGEGAAN NAAR DE VS. IK HEB HAAR LATER NOG EENS GEZIEN IN MEXICO. ZE VERKOCHT DAAR WAPENS AAN GENERAAL PANCHO VILLA...

SUNDANCE EN IK ZIJN TOT 1907 IN ARGENTINIË GEBLEVEN.

TOEN ONTDEKTEN DE PINKERTONS ONS EN MOES-TEN WE CHOLILA VERLATEN ...

WE BEROOFDEN EEN PAAR BANKEN TOEN KWAMEN LOGAN, EVAN EN WILSON, DIE JE KENT, ERBIJ. MAAR DE "FRONTERIZA" LIET ONS NIET MET RUST.

LOGAN MAAKTE HET ZO BONT DAT HIJ DOOR ZIJN EIGEN VRIENDEN EVAN EN WILSON WERD GEDOOD...

SUNDANCE EN IK GINGEN NAAR CHILI, BOLIVIA, URUGUAY EN PARAGUAY, EN ALS JE DE POLITIE VAN DIE LANDEN MAG GELOVEN ZIJN WE AL EEN PAAR KEER GESTORVEN...

OP EEN DAG IN DE HERFST...

...IS SUNDANCE ECHT GESTORVEN. HET VERHAAL GAAT DAT WE IN SAN VICENTE DOOR HET BOLIVIAANSE LEGER OMSINGELD WAREN EN DAT IK TOEN DE 'KID', DIE ZWAARGEWOND WAS, GEDOOD HEB OM HEM NIET IN HANDEN VAN DE MILITAIREN TE LATEN VALLEN...

...MAAR ZO IS HET NIET GEGAAN. SUNDANCE WERD AAN DE ARGENTIJNS-CHILEENSE GRENS GEDOOD. BIJ HET PUELO-MEER. IK WAS ER NIET BIJ.
WIE HEEFT HEM GEDOOD?

VAST EN ZEKER EEN 'DESPERADO' ZOALS WIJ. EENTJE DIE VOOR DE GRENS-TROEPEN WERKTE EN GELD NODIG HAD, OF EEN NIEUWE IDENTITEIT...

...NET ALS IK, TROUWENS. OF JE KEERDE TERUG IN HET SYSTEEM, OF JE STIERF ALS EEN VRIJ MAN. SUNDANCE KID, EVAN, WILSON EN EEN PAAR ANDEREN KOZEN VOOR HET LAATSTE. IK VERDWEEN LIEVER IN DE MASSA...

HIER WIST NIEMAND WIE IK WERKELIJK WAS, OP EEN PAAR BETROUW-BARE VRIENDEN NA. IK HAD HET GELUK DAT DE PLAATSELIJKE POLITIE ME LIEVER DOOD WAANDE EN IK HEB ER ALLES AAN GEDAAN OM HET ZO TE HOUDEN. EN DUS... LEEF IK NOG STEEDS.
GELUKKIG WEL, BUTCH...

...ANDERS WAS IK NU DOOD GEWEEST.
MISSCHIEN. MAAR MISSCHIEN OOK NIET...

ELDERS IN DE STAD...
JA...

WAT ZEG JE? DAVID OOK AL?! WIE KAN DAT GEDAAN HEBBEN..? VERDOMME...DAT KUNNEN WE NIET OVER ONZE KANT LATEN GAAN...

DIT IS DE EERSTE KEER DAT IK NAAR HET HUIS VAN DE GROTE BAAS MOET KOMEN... HET MOET WEL IETS ERNSTIGS ZIJN.

EVEN LATER, IN BARRANCAS DE MARTINEZ...

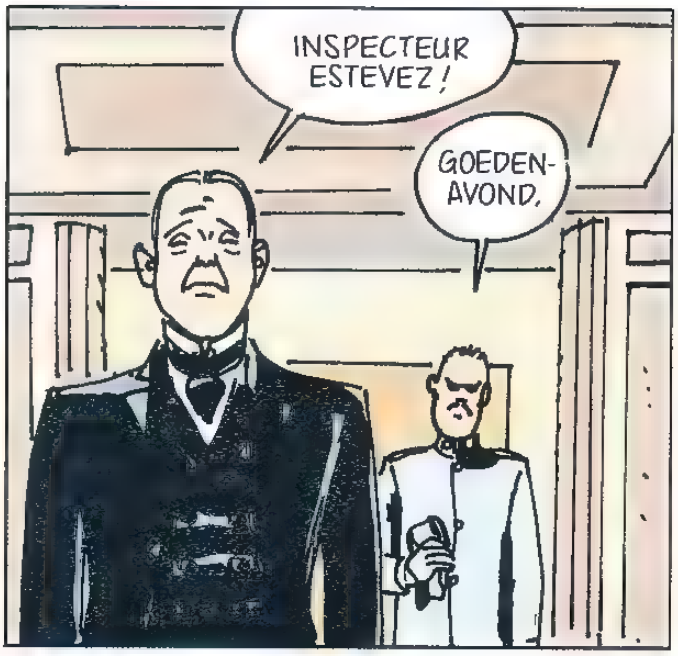
INSPECTEUR ESTEVEZ!
GOEDEN-AVOND.

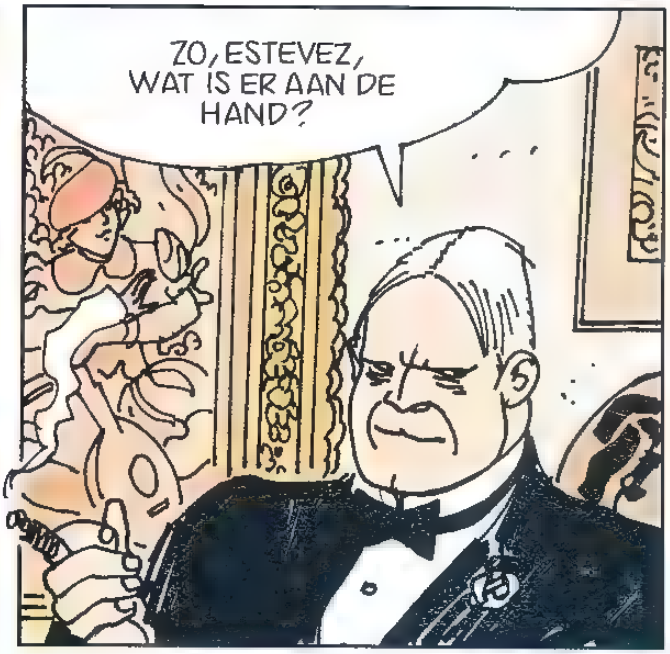
ZO, ESTEVEZ, WAT IS ER AAN DE HAND?

HOE VERKLAAR JIJ DAT DE GERENOMMEERDE FAMILIES IN ÉÉN ADEM WORDEN GENOEMD...

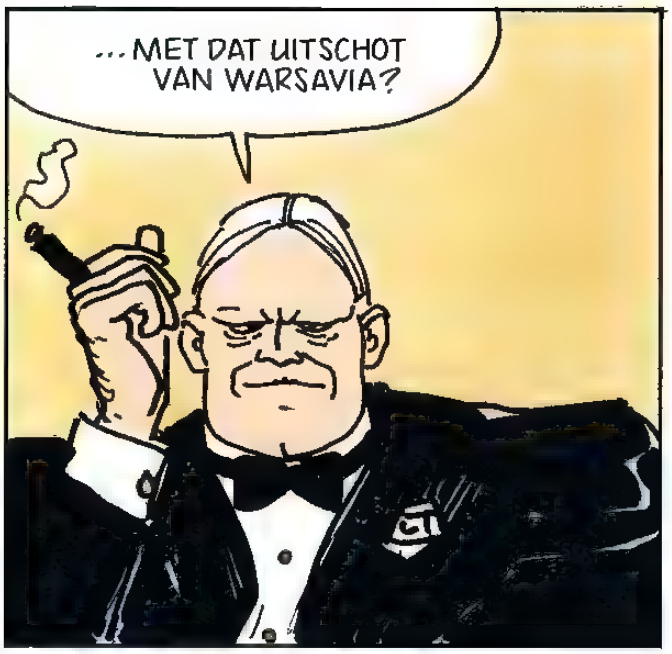
...MET DAT UITSCHOT VAN WARSAVIA?

IK SNAP ER NIETS VAN, SEÑOR HABBAN. IK HEB VERWOED GEPROBEERD WARSAVIA VOOR DIE DUBBELE MOORD VERANTWOORDELIJK TE STELLEN, MAAR ER LIGT IEMAND DWARS. IEMAND IS OP DE HOOGTE EN IK HEB WEL EEN IDEE...

JE STAAT TE ZWETEN, ESTEVEZ. DAAR HOU IK NIET VAN. RUSTIG MAAR... OM WIE GAAT HET?

IK HEB GOEDE REDENEN OM EEN VAN MIJN AMBTENAREN TE VERDENKEN... ENE O'MALEY VAN HET ARCHIEF. HIJ WOU ME BEDREIGEN, MAAR IK KON HEM WIJS MAKEN DAT IK NIKS WIST...

... IK ONTDEKTE DUS DAT EEN ZEEMAN, CORTO MALTESE GENAAMD, EEN ONDERZOEK INSTELT NAAR DE 'AFFAIRE BROOKSZOWYC' EN INFORMEERT NAAR DE GROTE FAMILIES VAN PATAGONIË. ER WORDT AL GEFLUISTERD DAT WARSAVIA ALLEEN MAAR DE AANDACHT VAN HET PUBLIEK MOET AFLEIDEN...

...EN DE MOORD OP DE ARBEIDERS IN HET ZUIDEN MOET DOEN VERGETEN, DIE JOURNALIST VAN BROOKSZOWYC HEEFT ONTDEKT DAT DE GROND VAN DE GROTE FAMILIES NIET RECHTMATIG IS GEKOCHT...

...MAAR OPENBAAR BEZIT BLIJFT DAT KAN WORDEN TOEGEWEZEN AAN DEGENEN DIE EROP GEBOREN ZIJN, 'PEONES', LANDARBEIDERS DIE VOOR DE GROTE FAMILIES WERKEN, ONWETENDE LIEDEN DIE OP SLEEPTOUW GENOMEN KUNNEN WORDEN DOOR IEMAND DIE ER BELANG BIJ KAN HEBBEN U TE CHANTEREN...O'MALEY BIJVOORBEELD...

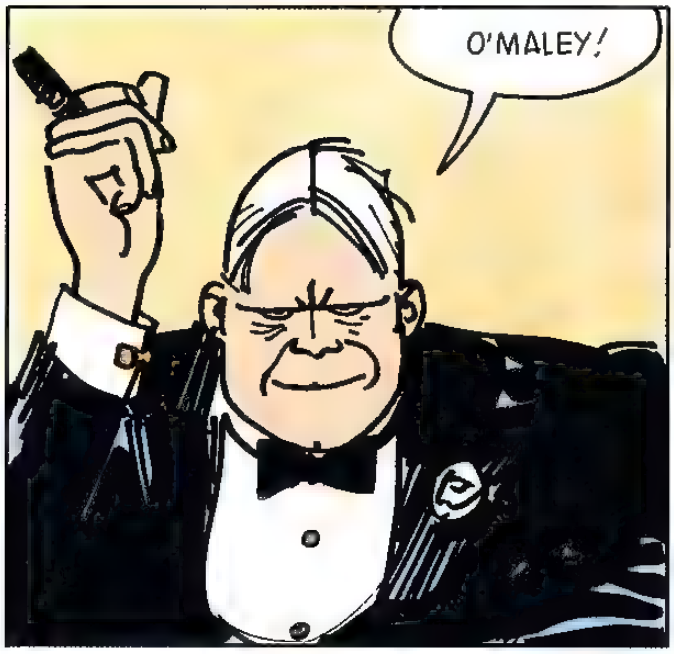
O'MALEY!

JA, SEÑOR HABBAN.

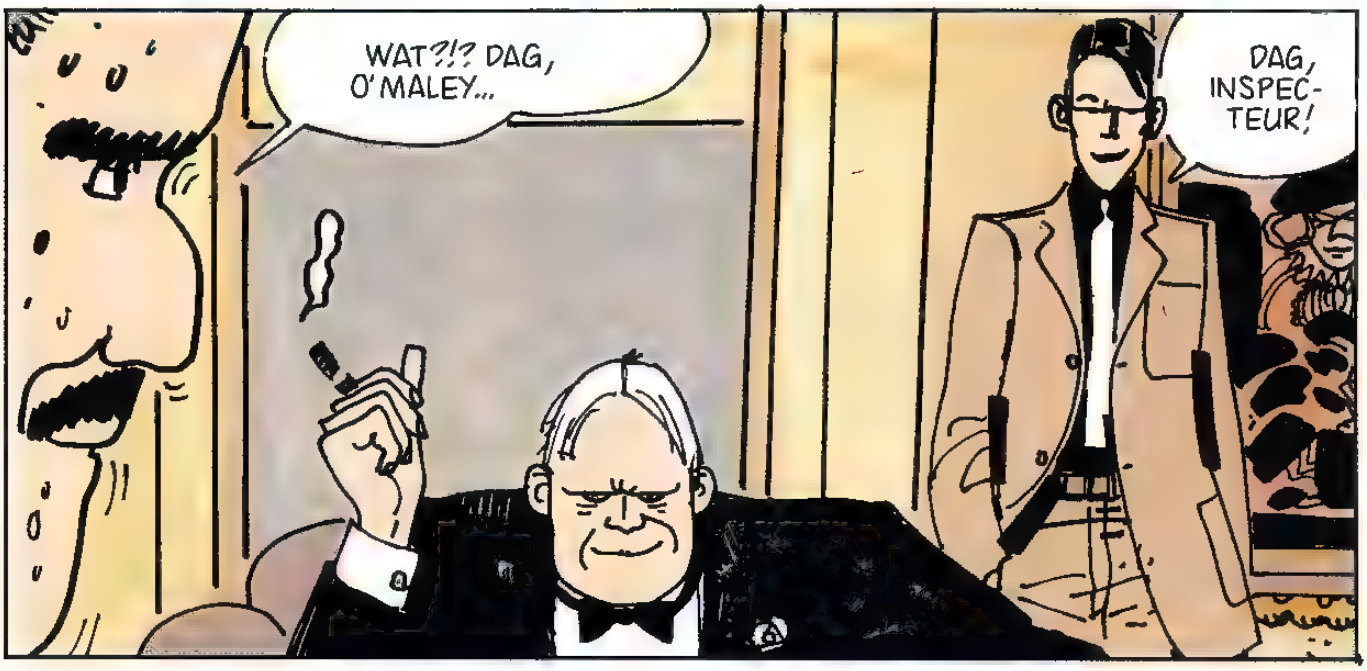
WAT?!? DAG, O'MALEY...
DAG, INSPECTEUR!

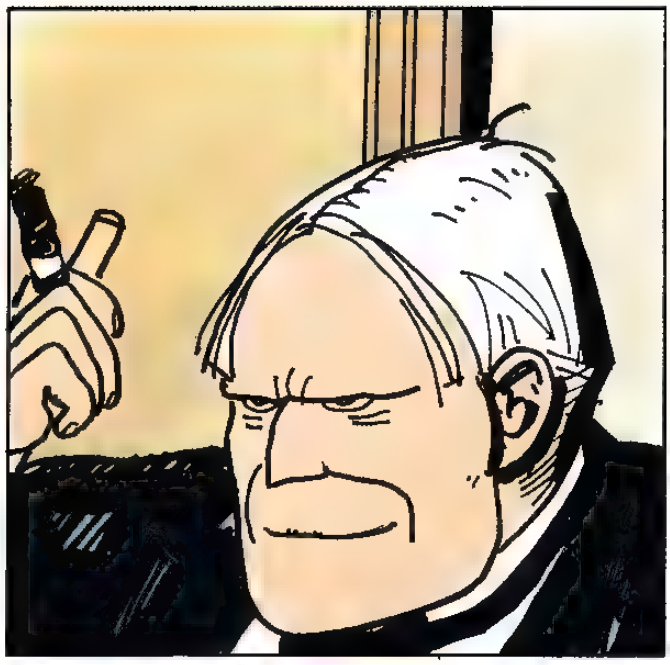

BWE...IK...NOU JA, IK SNAP ER NIETS VAN... WAT MOET IK DOEN?

IK HEB ME ALTIJD CORRECT TEGEN-OVER U OP-GESTELD... WAAROM KIJKT U ME ZO AAN?

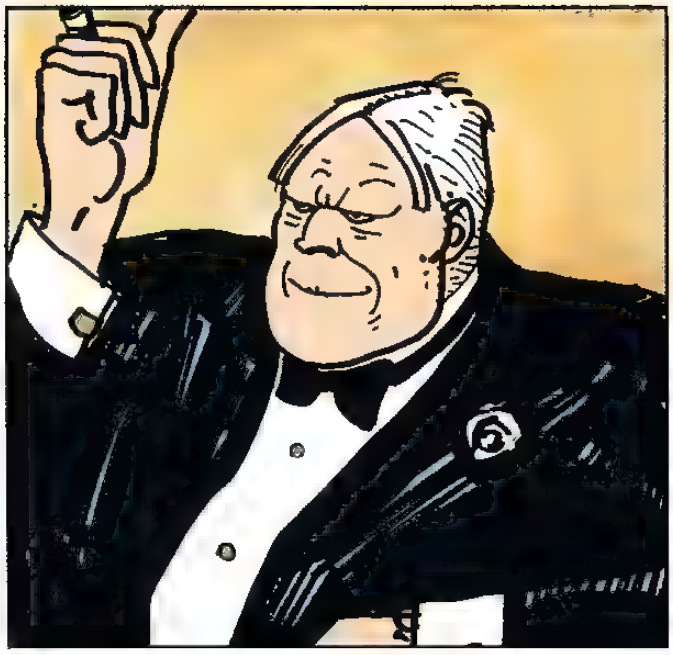

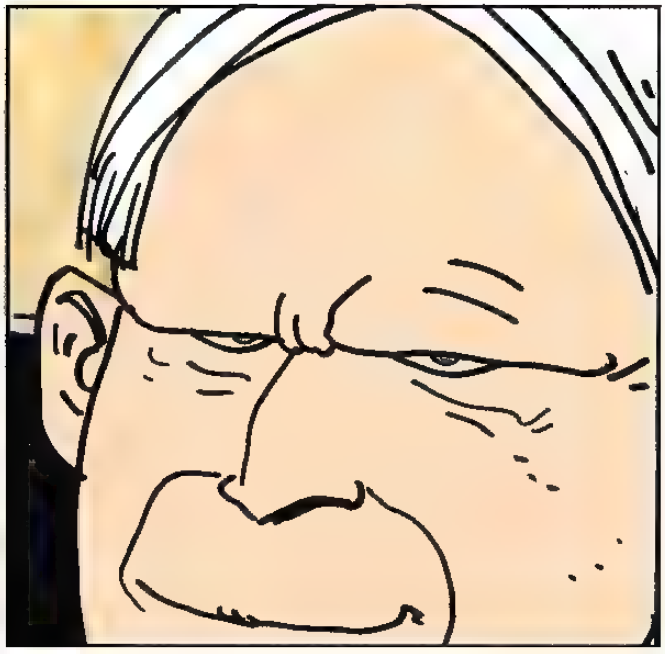

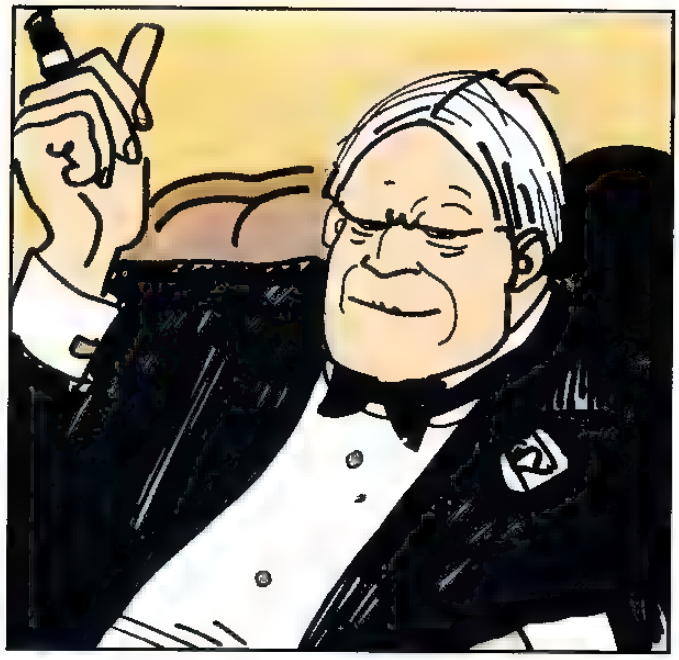

IK BEN IN 1891 NAAR ARGENTINIË GEKOMEN MET MIJN VADER. IK WAS NOG EEN JOCHIE, TOEN... MIJN VADER... EN NOG WAT NOORD-AMERI-KANEN...

...DIE TE KLEIN WAREN OM HET TE KUNNEN OPNEMEN TEGEN GROTE TEXAANSE VEEBOEREN ALS CHISUM, EMIGREERDEN NAAR ARGENTINIË EN TROFFEN IN PATAGONIË EEN WELS-ENGELSE PLATTELANDS-GEMEENSCHAP AAN. DOOR DE VERWANTSCHAP IN TAAL EN TRADITIES KONDEN ZE DE TEGENSPOED GEZAMENLIJK HET HOOFD BIEDEN...

DE GROTE ANGLO-AMERIKAANSE FAMILIES VAN HET ZUIDEN STICHTTEN GROOT-GRONDMAATSCHAPPIJEN. HET IS NAIEF OM TE DENKEN DAT ZO'N CHANTEREND AMBTENAAR-TJE ONS BANG ZOU KUNNEN MAKEN. BELASTENDE PAPIEREN, BESCHULDIGINGEN OF DINGEN DIE BIJ WELKE NOTARIS OOK IN BEWARING ZIJN GEGEVEN. DAT KAN ALTIJD GEREGELD WORDEN.

...BIJVOORBEELD DOOR... MIJ! NEEM EEN 'SIGAAR', MENEER DE INSPECTEUR. ALS U MIJN KLEED MAAR NIET VUIL MAAKT.

EEN SIGAAR?!

DIT BEDOELT U, MENEER HABBAN?

JA! ZIE JE, O'MALEY, WIE ZICH TE SLIM WAANT MAAKT UITEINDELIJK ALTIJD EEN FOUT. DE POLITIE, WARSAVIA EN DE GROTE FAMILIES CHANTEREN, DAT IS WEL WAT VEEL VOOR EEN AMBTENAARTJE ALS U. JAMMER DAT JE O'MALEY HEET.

IK HEB JE VADER NOG GEKEND. DAT WAS IEMAND OP WIE JE AAN KON. DAG, O'MALEY.

ALS IK DAN TOCH DOOD MOET, DAN KUNT U NET ZO GOED UW KLEED VUIL MAKEN EN HET HIER DOEN.

WAT BEN JE TOCH STOM, O'MALEY. IK HEB ER TOTAAL GEEN BEHOEFTE AAN JE TE DODEN. IK WIL JE ALLEEN ERUIT GOOIEN. BRENG HEM WEG!

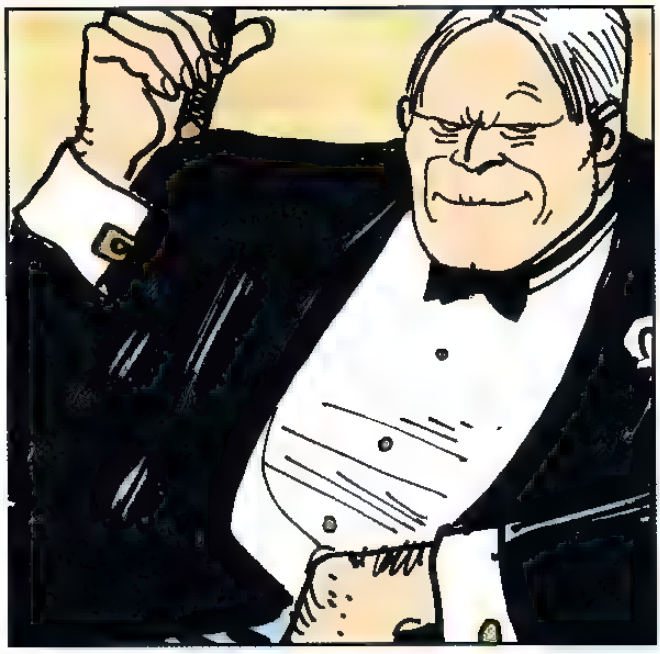

DAG, GROOTVADER!

DAG, LIEVERD!

HEB JE JE ZAKEN GEREGELD?
JA... ALLES IS IN ORDE. BEDANKT VOOR JE CHEQUE...

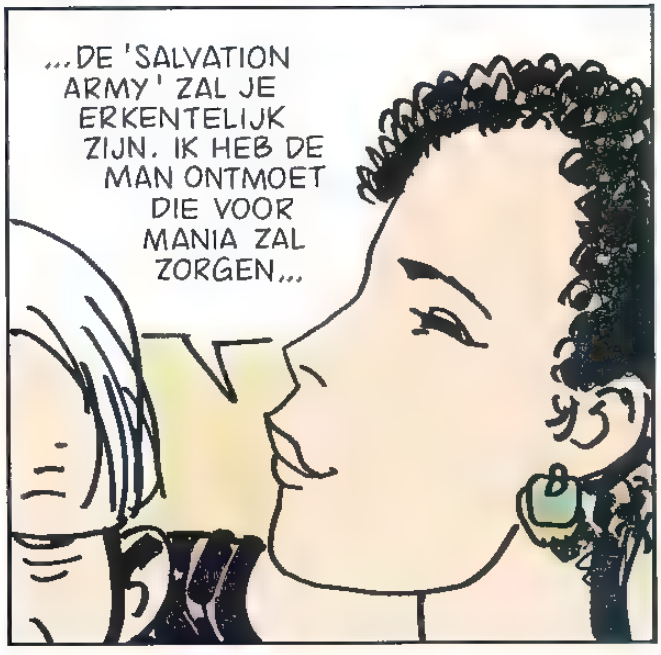
...DE 'SALVATION ARMY' ZAL JE ERKENTELIJK ZIJN. IK HEB DE MAN ONTMOET DIE VOOR MANIA ZAL ZORGEN...

...HET DOCHTERTJE VAN DAT ARME MEISJE DAT VERMOORD WERD DOOR DE WARSAVIA, WEET JE NOG? HIJ HEET CORTO MALTESE...

CORTO MALTESE?
BANG!
WAT IS DAT?

HMMMH... JOCHIES DIE AAN HET SCHIETEN ZIJN...

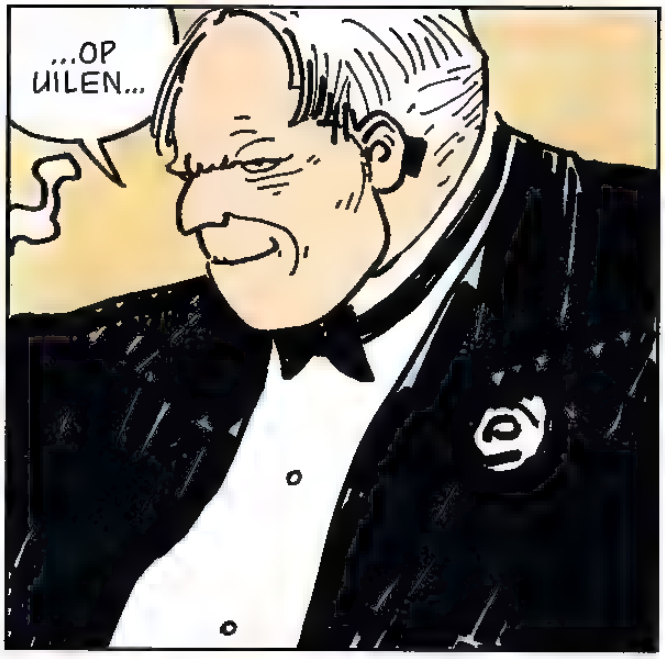
...OP UILEN...

KOM, WE GAAN TERUG NAAR ONZE GASTEN. EN ALS WE DAT HELE GEDOE MET DE SALVATION ARMY ACHTER DE RUG HEBBEN, GAAN WE EEN MOOIE REIS MAKEN DOOR EUROPA.
JA. ALLEEN JIJ EN IK, OPA.

JIJ BENT ECHT MIJN KRANK-ZINNIGSTE KLEINKIND...
DAT VIND JE WEL LEUK, GEEF TOE!

ZEG, CHINA, WANNEER WIL JE DAT KIND OVERDRAGEN AAN SEÑOR CORTO MALTESE?
NOU... BINNENKORT... DEZE WEEK... HOEZO?

IK ZOU HEM GRAAG ONTMOETEN... IK DENK DAT IK HEM KEN VAN DE 'ESTANCIA' VAN DE NEWBERY'S IN PATAGONIË, IN 1906. HIJ HAD TOEN VEEL CONNECTIES... HIJ WAS BEVRIEND MET DRIE AMERIKAANSE OUTLAWS...

...EN IS ER DAARNA VANDOOR GEGAAN MET EEN ANDERE VRIEND, EEN RUSSISCHE BANDIET... NU IS HIJ WEER HIER, MISSCHIEN OM DAT KIND TE ZOEKEN...

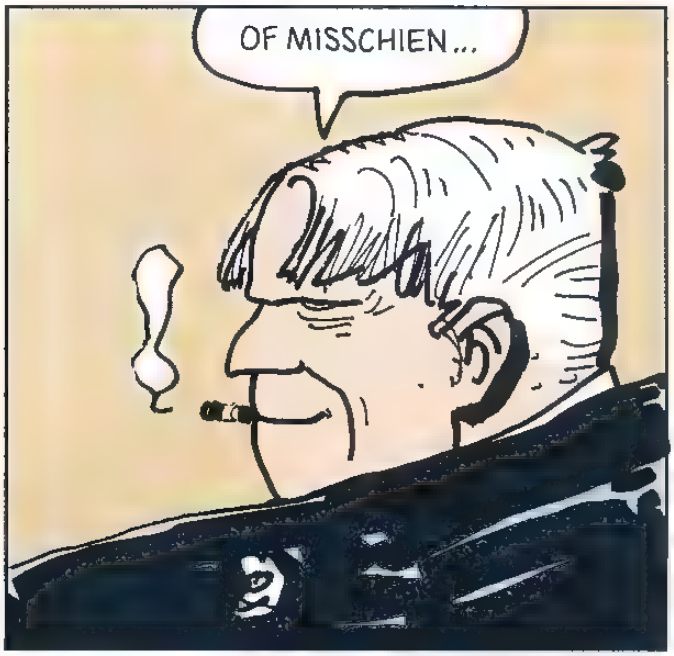
OF MISSCHIEN...

OP DAT MOMENT...
IK MOET WAT DINGETJES REGELEN IN PATAGONIË, ALS JE MEE WILT...
BEDANKT, BUTCH, MAAR IK KAN NIET!

NOU, TOT ZIENS DAN... ALS JE WILT WETEN HOE HET MET ME IS, NEEM DAN CONTACT OP MET ESMERALDA. SUCCES!
TOT ZIENS, BUTCH, EN NOGMAALS BEDANKT!

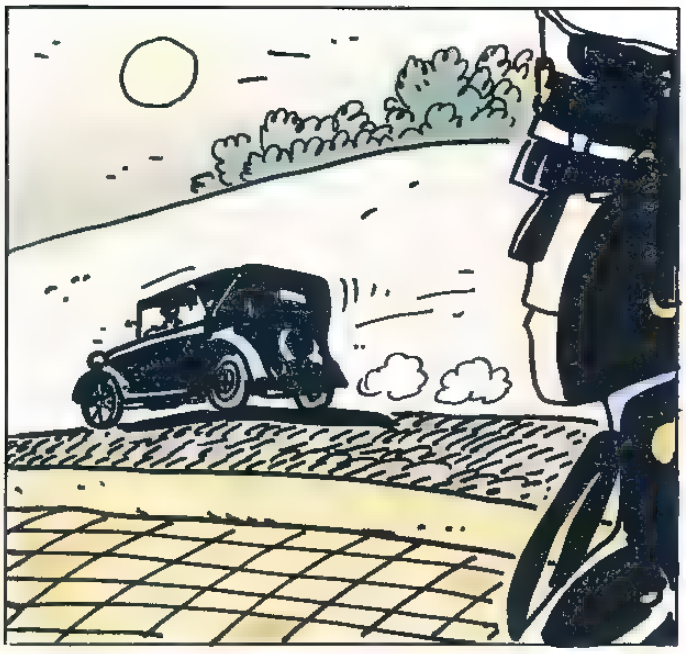

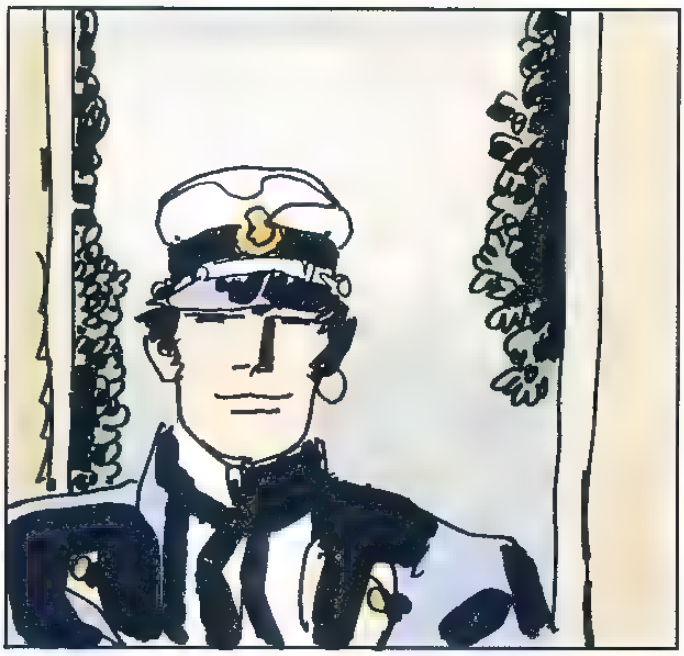

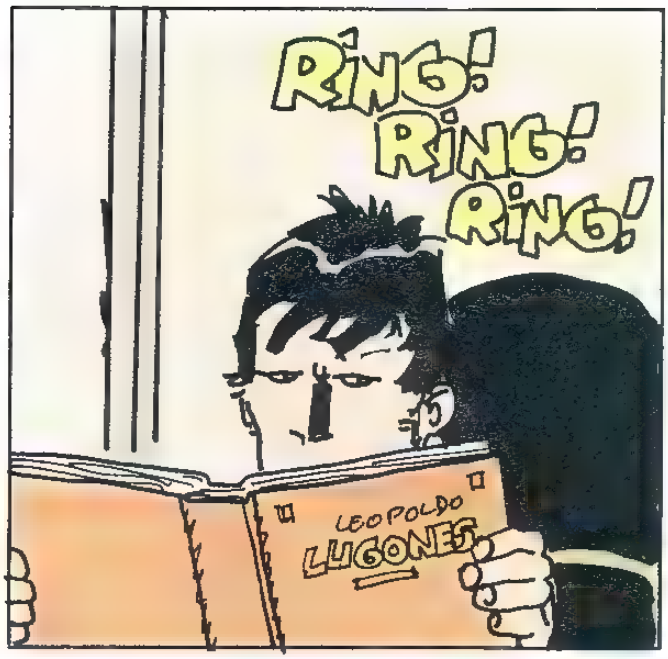
RING! RING! RING!
LEOPOLDO LUGONES

JA, DAAR SPREEKT U MEE...

...MAAR... IS HET NIET WAT LAAT... JA, JA... IK SNAP HET... BEDANKT...

HABBAN? HABBAN? WAAROM WIL DIE MIJ UIT-NODIGEN?

HABBAN... HABBAN... KOMT ME BEKEND VOOR... VAN LANG GELEDEN...

ZEGT U MAAR WAAR!
HIER NAAR RECHTS!

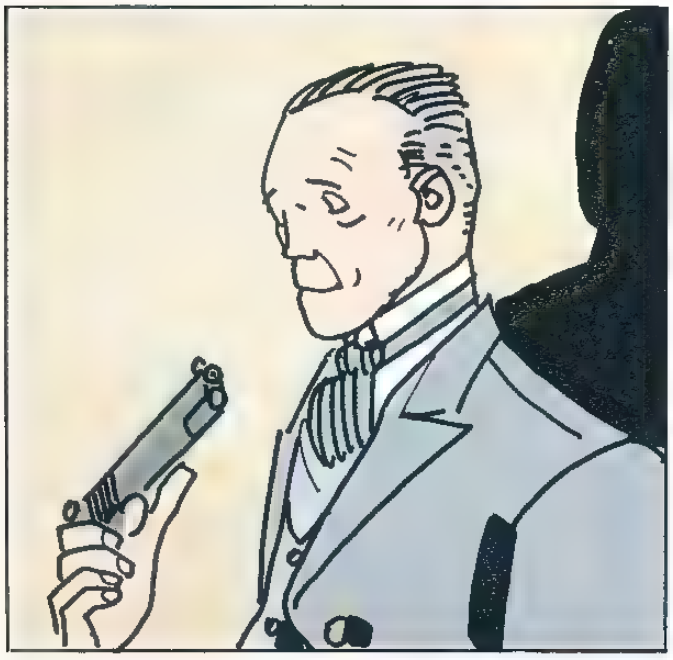

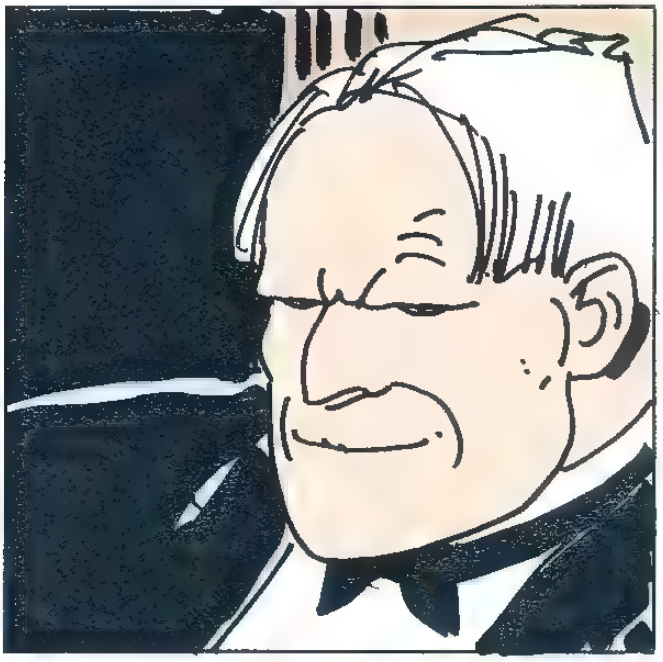

CUIDADO
CAL VIVA
TRABAJOS LEDESMA

VOORZICHTIG, SEÑOR MALTESE... DAT GAT LIGT VOL MET ONGEBLUSTE KALK...
EEN HEK EROMHEEN ZOU GEEN LUXE ZIJN.

GEEN PLEK VOOR KINDEREN OF BLINDEN...

U HEBT GELIJK. MAAR GELUKKIG ZIJN HIER GEEN KINDEREN OF BLINDEN. DIE KALK GEBRUIKEN ZE OM DE BEERPUTTEN TE ONTSMETTEN... HET WERK DUURT NOG EEN PAAR DAGEN. KOMT U BINNEN.

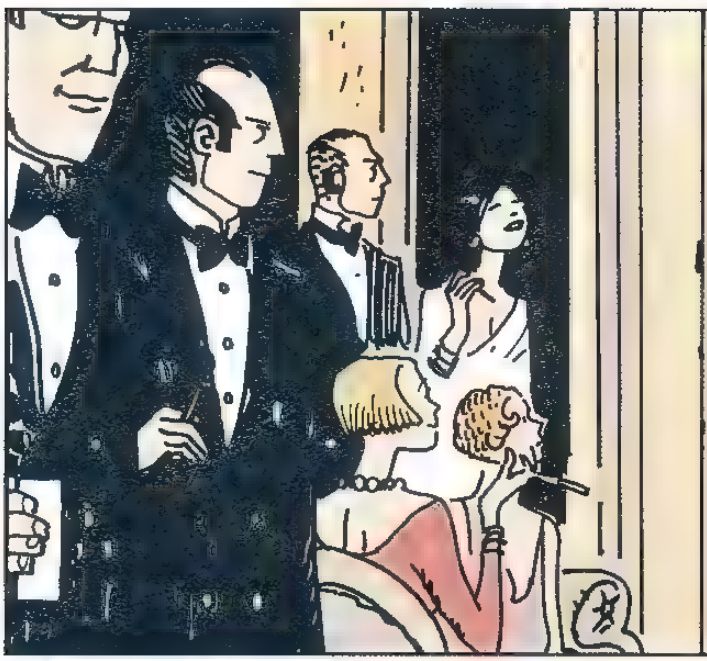

DE HEER CORTO MALTESE!

GOEDEN-AVOND.
GOEDEN-AVOND.

HET IS EEN HELE TIJD GELEDEN SINDS WE ELKAAR ONTMOET HEBBEN IN HET ZUIDEN VAN HET LAND...

JA, DAT WEET IK NOG, OP DE 'ESTANCIA' VAN DE NEWBERY'S IN 1906.
JA... WAAROM BENT U TERUG-GEKOMEN?

EEN VRIENDIN VAN MIJ, DIE EEN DODELIJK ONGELUK HEEFT GEHAD, VROEG ME OM VOOR HAAR KIND TE ZORGEN. UW KLEIN-DOCHTER JUFFROUW FARIA PASO VIOLA WAS ZO VRIEN-DELIJK MIJ TE HELPEN.

HMMH... MIJN KLEINDOCHTER HEEFT ME DAT DROEVIGE VERHAAL VERTELD, ZONDE... LOUISE HEETTE ZE... EEN POOLSE, HÈ?
JA... EEN TRIESTE GESCHIE-DENIS...

TOEVALLIG HEEFT EEN VAN MIJN GASTEN, INSPECTEUR ESTEVEZ, DIE ZAAK ONDER HANDEN GEHAD. KOM MEE.

INSPECTEUR ESTEVEZ? JA... DIE NAAM HEB IK EERDER GEHOORD.
O JA?

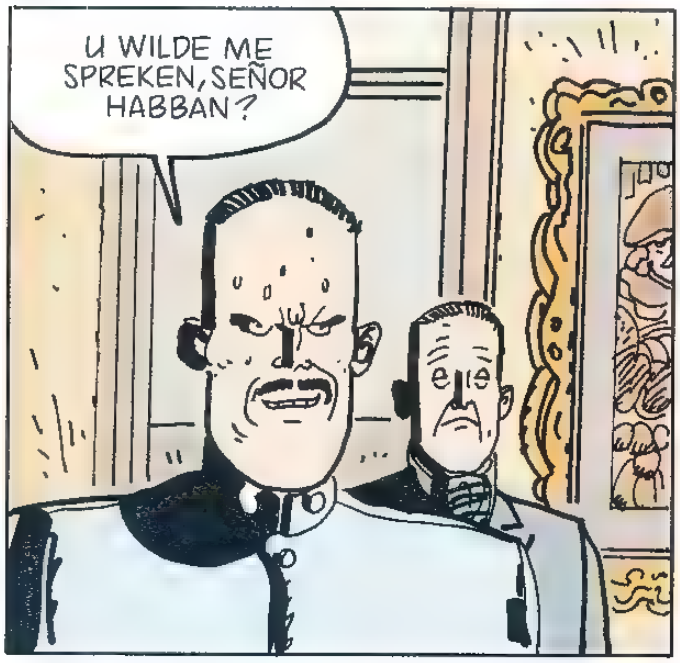
U WILDE ME SPREKEN, SEÑOR HABBAN?

IK WILDE U VOORSTELLEN AAN EEN VRIEND VAN MIJN KLEIN-DOCHTER... DE HEER CORTO MALTESE...
CORTO MALTESE? OH... AANGE-NAAM...

OPAATJE, HEB JIJ BESLAG GELEGD OP M'N VRIEND?

GOEDENAVOND.

NOG EVEN GEDULD, CHINA, JE KUNT JE VRIEND ZO AAN DE ANDERE GASTEN VOORSTELLEN.

DAN WACHT IK DAAR WEL, MENEER CORTO MALTESE.

IK MOET ER VANDOOR, GOEDENACHT.

ALS IK HET GOED BEGRIJP BENT U HIER GEKOMEN OM DAT KIND MEE TE NEMEN NAAR EUROPA...

JA, WE VERTREKKEN ZO SPOEDIG MOGELIJK...

GOED... ALS U IETS NODIG HEBT, LAAT HET ME DAN WETEN. TOT ZIENS, MENEER CORTO MALTESE.

DE JUFFROUW WACHT OP U IN DE TUIN, BIJ HET PRIEELTJE.

IN DE TUIN? NOGAL KOUD 'S AVONDS IN DIT SEIZOEN.

DEZE KANT OP, ALSTUBLIEFT...

GEBRUIK JE MES, IDIOOT!

UGH!

NO!

ZEKER WEL!

CUIDADO
CAL VIVA
TRABAJOS LEDESMA

SPLUNF!
SPLUNF!

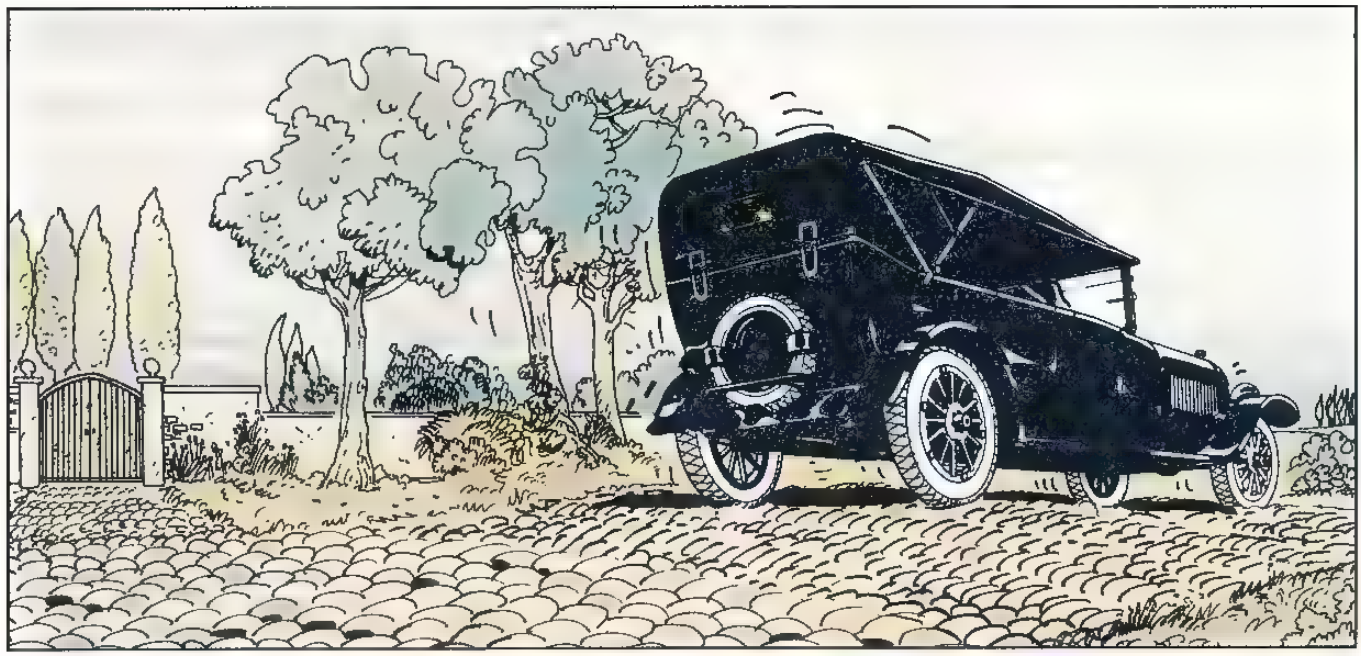

EVEN LATER...

JA...IK HEB HET AL GEREGELD MET JUFFROUW FARIA GOMEZ PASO VIOLA. MORGEN-AVOND GA IK HET KIND HALEN.

RING! RING! RING! RING! RING!

RING! RING! RING!

HIJ ZAL ER WEL NIET ZIJN... MAAR HET KAN OOK ZIJN...

...DAT HIJ NIET WIL OPNEMEN. ONGEWILD HEEFT HIJ ONS EEN GROTE DIENST BEWEZEN. HET IS BETER DAT HIJ NU VERTREKT. OOIT ZAL IK JE IETS VERTELLEN, CHINA, WAARDOOR JE HET MISSCHIEN ZULT BEGRIJPEN...

WAT HEEFT CORTO MALTESE ERMEE TE MAKEN?
ALS HET AAN MIJ LAG: NIETS. MAAR HELAAS...

...VIEL ZIJN KOMST VREEMD GENOEG SAMEN MET DE VERDWIJNINGEN VAN MIJN HUISKNECHT EN... INSPECTEUR ESTEVEZ. DE LAATSTE DAGEN ZIJN ER HEEL WAT MENSEN OM HET LEVEN GEKOMEN...

...DIE ALLEMAAL BETROKKEN WAREN BIJ DE DOOD VAN DIE JOODSE VRIENDIN VAN CORTO MALTESE... WE VERTREKKEN MORGEN NAAR HET ZUIDEN.

VAN CHOLILA GAAN WE NAAR CHILI, NAAR VIGNA DEL MAR EN DAAR PAKKEN WE DE BOOT NAAR DE CARAÏBEN.
RING! RING! RING!

JA... MET HABBAN... LUISTER GOED, BUTCH, DIE VRIEND VAN JE IS HIER GEWEEST EN ONGEDEERD WEER VERTROKKEN... MAAR DRIJF HET NU NIET TE VER...

ONZE BELANGEN MOGEN NIET GESCHAAD WORDEN DOOR DE STOMMITEITEN VAN EEN STELLETJE IDIOTEN, DIE ER NU NIET MEER ZIJN, OF DOOR DE HERSENSCHIMMEN VAN EEN ROMEO. LAAT HEM GAAN MET DAT KIND. DE TIJD DOET DE REST. VAARWEL, BUTCH.

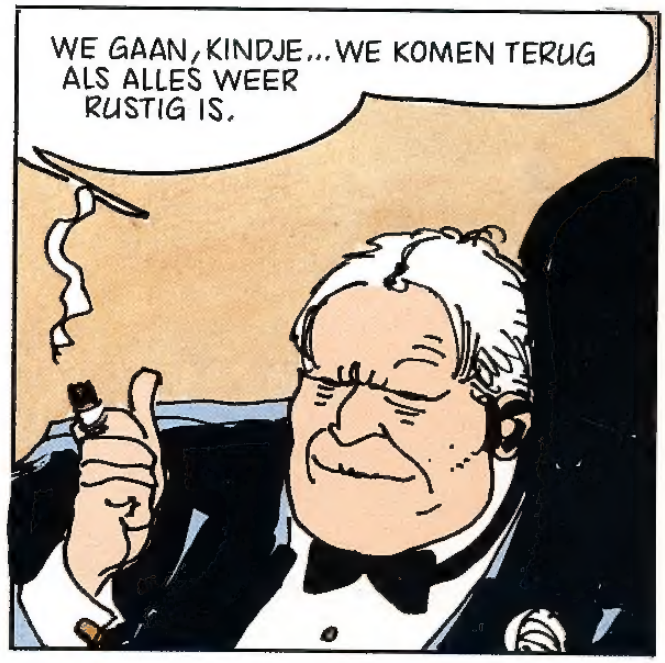
WE GAAN, KINDJE... WE KOMEN TERUG ALS ALLES WEER RUSTIG IS.

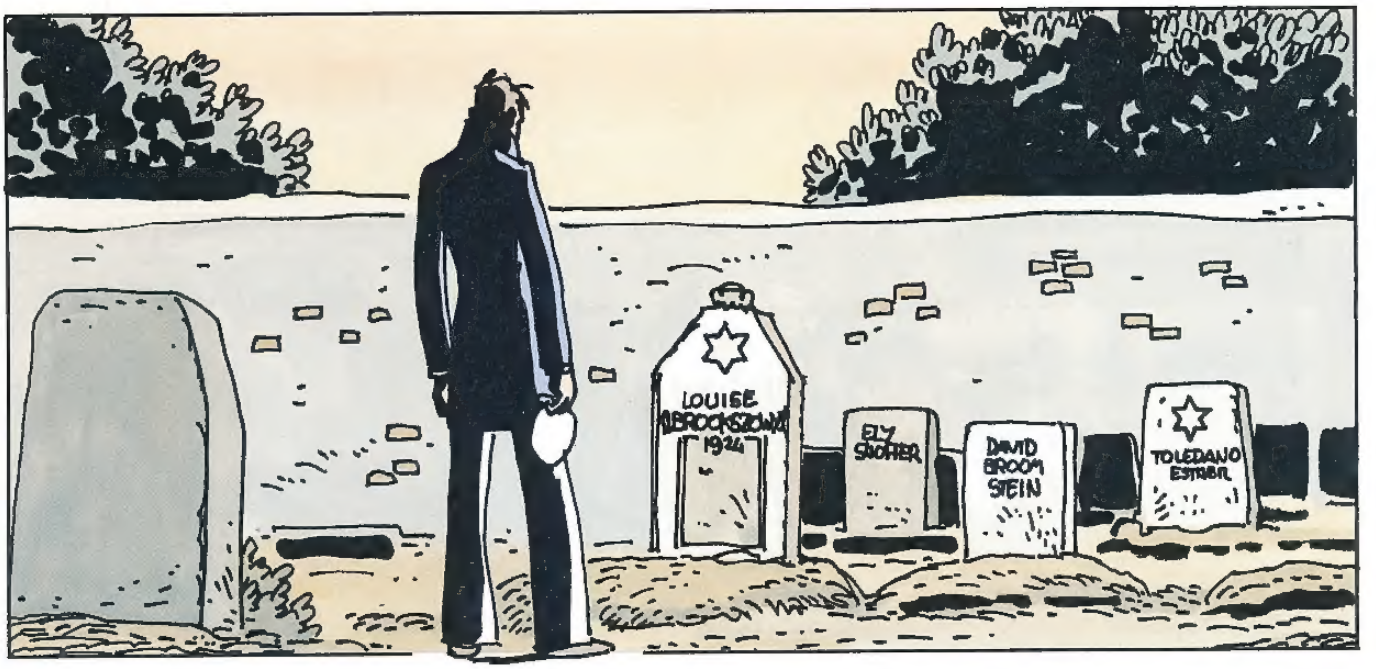
LOUISE
1924
ELY
SCHOHER
DAVID
BROOM
STEIN
TOLEDANO
ESTHER

JE HEBT GEDAAN WAT JE KON. JE KUNT NU BETER VERTREKKEN. DE POLITIE ONDERZOEKT DE VERDWIJNING VAN ESTEVEZ EN JIJ WORDT...
IK VERTREK VANAVOND, FOSFORITO, NAAR HET ZUIDEN...

...IK VOEL ME EEN STUK GERUSTER NU ESMERALDA EN HET KIND OP DE BOOT NAAR ITALIË ZITTEN.

IN DE NACHT VAN 20 OP 21 JUNI WAREN OP DE RIO DE LA PLATA TWEE AFNEMENDE MANEN TE ZIEN. DAT JE IN DE NACHT VAN DE 13e VAN DIE MAAND TWEE WASSENDE MANEN KON ZIEN, WIST IEDEREEN, MAAR IN DE NACHT VAN DE 20e...
FEIT IS, DAT ER DE MAAND JUNI VAN DAT JAAR HEEL WAT MANEN TE ZIEN VIELEN.
H.P.
EINDE

35705 NUGI 371
ISBN 90-303-8488-3
9 789030 384885